

Stolzenberg János

1. osztályu főszámtanácsos.

Született Besztercén 1851 november hó 13-án. Evangélikus vallásu. Polgárember fa. Két reáliskolát 1863. évben végzett jó eredménnyel. A csendőrséghez 1870 június 14-én avatattott fel három sorhad-, hét tartalék- és két honvédségi évre a cs. kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz. Véglegesített 1871 május 16-án, mint gyalogcsendőr. Cimzetes őrsvezetővé 1872 november 1-én, őrsvezetővé 1873 január 11-én lépett elő. 1876 május 1-én áthelyeztetett a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományába. Cimzetes őrmesterré 1877 augusztus 16-án, őrmesterré 1879 január 1-én lépett elő. Mint őrmester helyeztetett át 1881 június 11-én a m. kir. 2. számú, 1882 október 1-én pedig a 3. számú csendőrparancsnoksághoz. 1883 február 1-én visszahelyeztetett a 2. számú parancsnoksághoz. 1870—1876-ig őrsön külszolgálatot teljesített Brassó, Hosszufalu, Töröcsvár, Előpatak, Szászrégen, Küküllővár, Pojána Rotunda, Nagysajó stb. községekben. 1882 szept. 22-én Szegeden a csendőrszámvivő tiszt vizsgát igen jó eredménnyel tette le. Hadnagy-számvivővé 1883 május 1-én, főhadnagy-számvivővé 1884 november 1-én, II. osztályu százados-számvivővé 1895 május 1-én, I. osztályu százados-számvivővé 1900 május 1-én neveztetett ki. Szám-tanácsossá a m. kir. belügyminisztérium csendőrségi osztályánál 1904 november hó 1-én lépett elő. Ez évben tette le a számtanácsosi vizsgát jó eredménnyel. 1876—1881-ig Marosvásárhelyen és Kolozsváron teljesített szolgálatot. 1881—1898-ig Szegeden és Budapesten kerületi számvivő. 1898 december 1-től 1904 szeptember 31-ig fogalmazótiszt a belügyminisztérium számvevőségénél, 1904 október 1-től a belügyminisztérium csendőri osztályában fogalmazótiszt. Másodosztályu főszám-tanácsossá 1908 november 1-én, I. osztályu főszám-tanácsossá 1911 november 1-én neveztetett ki. 1913 február 28-tól beteg. Nyugállományba 1913 november hó 13-án helyeztetett 42 évet meghaladó tényleges csendőrségi szolgálat után. Budapesten telepedett le és itt halt meg 1921 február hó 15-én. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1898 november 30-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a koronás arany érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott. 1899. évben a csendőrségi illeték-szabályzat, a számviteli és gazdaszatkezelési utasítások 1899. évi új kiadásának szerkesztési munkálataiban tanusított kiváló ügybuzgalma és szakértelemmel párosult sikeres közreműködéséért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. 1910. évben, 40. évi csendőrségi szolgálata alatt a csendőrségi intézmény érdekében a közbiztonsági szolgálat, de különösen a csendőrségi gazdaszatkezelés reformálása és szervezése terén

kifejtett, különösen kimagasló, igen eredményes és érdemdus tevékenységéért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült, illetve ellátatott a »Diszérem a 40 évi hű szolgálatokért« jelvénnel. Birtokosa volt a 2. osztályu legénységi katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Stolzenberg főszám-tanácsos nős ember volt. Két fiugyermek atyja. Első nejét elvesztvén, röviddel halála előtt újból megnősült. Egyik fiát Kassán veszttette el. A másik fia csendőrszázados volt. Magyarul, németül és románul tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Középtemetű, erős testalkatu, megállapodott jellemű, nyugodt vérmérsékletű, vigkedélyű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint számvivőtiszt a saját szakmáját igen jól ismerte, abban kitünően volt alkalmazható. Igen buzgó a legjobb eredménnyel. Önképzésén kiváló buzgalommal fáradt. Mintaszerű rendet tartott. Előjárók iránt igen tiszteletteljes és fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben jóakaratu, következetes és határozott; bajtársaival szemben mindenkor barátságos és előzékeny.

Mint kerületi számvevőtiszt, majd a belügyminisztérium csendőrségi osztályában fogalmazótiszt igen értékes szolgálatokat teljesített. Az intézmény érdekében lelkes szeretettel tevékenykedett, sohasem szünnvén meg annak javára működni. Voltak ellenei, de azok is elismerik önzetlenségét és nagy kötelességtudását. Vérbeli csendőr volt, ki egy egész és teljes férfiéletet áldozott az intézménynek. Nagy és szép utat futott meg, sokoldalu tevékenységével sokban járulva hozzá a csendőrség fejlesztéséhez.

Misnay Jenő

1. osztályu százados-számvivő.

Született 1858 június 3-án Adács községben (Heves vármegye). Római katolikus vallásu. Édesatyja földbirtokos volt. Négy reáliskolát Budapesten jó eredménnyel végzett. Négy éven át a községi közigazgatásban a jegyzői pályán működött. 1878 március hó 20-án — rendes sorozás utján — avatattott fel a cs. és kir. 60. számú sorgyalogezredhez. Tizedes 1879 jan. 6., cimzetes őrmester 1879 szeptember 26-ával. 1881 szeptember 28-án lépett át, mint szakaszvezető cimzetes őrmester, próbaszolgálatra a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Véglegesítése után 1882 június 1-től számvivői segédmunkás 1883 október 31-ig. 1882 november hó 13-án a csendőrségi számvivő- és a gazdaszati ügyvitelben a szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Őrmesterré 1882 november 1-én lépett elő.

Hadnagy-számvivővé 1883 november 1-én nevezetett ki a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz, hol a kerület törzsnél a számvevőségi vezetője 1887 július 31-ig. Augusztus 1-én a VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett Székesfehérvárra. Főhadnagy-számvivővé 1893 május 1-én, II. osztályu százados-számvivővé 1897 november 1-én, I. osztályu százados-számvivővé 1900 november 1-én nevezetett ki. Székesfehérváron 1901 december hó 1-ével történt állandó nyugállományba helyezéséig teljesített szolgálatot. Tüdőhuruttal és általános ideggyengeséggel huzamosabb időn át gyengélkedett és ez idézte elő időelőtti szolgálatképtelenségét. Felülvizsgálat utján 1901 december hó 1-ével állandó nyugállományba helyeztetett. Budafokon telepedett le, onnan Hevescsányba, majd Vecsésre költözött.

Misnay százados-számvivő nyugdíjaztatása után nősült. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Csak Magyarországot ismerte állomásozásai folyamán. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, zömök, erős testalkatu, komoly, szilárd jellemű, szerény férfi volt.

A csendőrségi számvitel minden ágazatában teljes jártassággal birt. Teendőit lelkiismeretesen és pontosan teljesítette. Igen buzgó, szorgalmas tiszt volt és jó eredménnyel működő. Kedvelt bajtárs, aki azonban inkább visszavonult életet élt.

Nyugdíjaztatása után rövid ideig megkísérelte könnyebb polgári alkalmazásban való elhelyezkedését, de folyton hatalmasodó idegbaja erre képtelenné tette. Mindkét lába megbénult s a munka embere tétlenségre lett kárhóztatva közel tíz éven keresztül.

És talán el lehet mondani, hogy Misnay százados ezalatt a szenvedésteljes tíz év alatt végezte a legértékesebb munkát s ott — mint ember — a legnagyobb volt, mert ezeket a nehéz éveket teljesen négy gyermeke nevelésének szentelte. Amikor hasonló helyzetben más, kevésbé erős lelkiületű ember, meghasonlik a Gondviseléssel, ő a legnemesebb keresztény szellemben irányította azok nevelését. Hogy a keserű pohár, melyet a sors kezébe adott, végkép beteljék, legidősebb fia 16 éves korában elhunyt. Ez a csapás betetőzte hosszú betegségének aknamunkáját. A lelki megrázkódtatás annyira fokozta idegfájdalmait, hogy 1917. évben Vecsésről feljött Budapestre, itt felvétette magát a Zita helyőrségi kórházba, de öt napi kórházi tartózkodás után — fia elhunytát követő három hétre — 1917. július 21-én a halál őt is megváltotta szenvedéseitől. A rákoskereszturi katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Bágya Ferenc

főhadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1853 október 13-án Küküllőváron (Kisküküllő vármegye). Evangélikus vallásu. Édesatyja földbirtokos volt. Elemi iskoláit elvégezván, a főgimnáziumot hallgatta s megszerelvén az érettségit, a bécsi tudományegyetem orvosi fakultásán egy évet jó eredménnyel hallgatott. 1872 szeptember 30-án, mint saját költséges önkéntes, avattatott fel a cs. és kir. 3. számú huszárezredhez. 1873 augusztus 11-én egyéves önkéntesből átminősítettet hivatásszerű katonává és egy évet a bécsi hadapródiskolában (Gischler-féle előkészítő tanfolyam) jó eredménnyel végzett. Hadapróddá 1874 november 1-én nevezetett ki, hadnaggyá pedig 1875 május 1-én. 1876—77. évben a lovasdandártiszt iskolát igen jó eredménnyel végezte. 1883 december 31-ével, mint szabadságolt állományu hadnagy, át-helyeztetett a m. kir. 9. honvédhuszárezred szabadságolt állományába. 1884 február 13-án próbaszolgálatra átvétetett a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Próbaszolgálat alatt lépett elő szabadságolt állományu főhadnaggyá május 1-ével. A csendőrtiszt szakvizsga sikeres letétele után 1884 szeptember 1-ével csendőrfőhadnaggyá és szakaszparancsnokká nevezetett ki Nagyszébenbe. Itt szolgált 1891 november 20-ig, mely napon önkézevel vetett véget életének.

Bágya főhadnagy nős ember volt és négy gyermek atyja. Nejét 1885. évben vesztette el, mely csapás a lelkén kítőruhetetlen nyomot hagyott. Anyagi és családi gondokkal küzdött, melyhez még csuzos bántalmak is járultak.

Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Középtermetű, szilárd jellemű, csendes, szerény, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. Mint tiszt buzgó, jó eredménnyel dolgozó, uri gondolkozásmódu és kedves bajtárs.

Fery Oszkár

cs. és kir. altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője.

1860 január 10-én született Gömör vármegye Rimaszécs községében. Édesatyja a Koburg-család intézője volt. Gyermekezeit Rimaszécsen és Felsőbalogon töltötte. Középiszkoláit az iglói főgimnáziumban végezte jó eredménnyel. A katonai szolgálat iránt érzett vonzalmát követve, 1879 június 29-én, mint egyévi önkéntes (államköltségen) felavattatott a cs. és kir. 32. gyalogezredhez, hova október 1-én be is vonult. Cimzetes őrvezetővé 1880 március 24-én, tizedessé május 12-én lépett

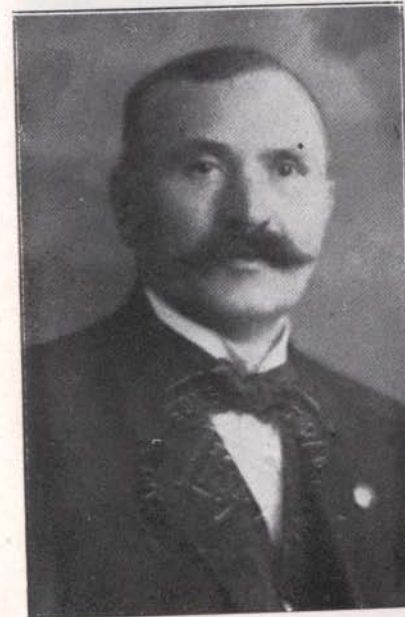
elő, október 1-ével pedig tartalékos hadnaggyá neveztetett ki s ezrede tartalékába helyeztetett. A budapesti tudományegyetem jogi fakultásán két évet hallgatott. 1884 márc. 1-én tiszti rangjáról leköszönt s mint tartalékos hadapród-tiszthelyettes ugyanezen nappal áthelyeztetett a cs. és kir. 23. gyalogezred tartalékállományába. Ezen tette nyilvánulása a csendőrséghez való átlépése tervével volt összefüggésben, miután e pálya iránt mindinkább erősödő vágyat érzett. 1884 április 23-án három évi kötelezettséggel átlépett a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra és beosztást nyert a m. kir. IV. számú (kassai) csendőrparancsnoksághoz. A szabályszerű próbaszolgálat letelte s a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után 1884 október 1-én — mint hadapród-tiszthelyettes — végleg áthelyeztetett. Hadnaggyá november hó 1-én neveztetett ki s december 1-ével szakaszparancsnoki minőségben Szombathelyre helyeztetett. Innen 1886 augusztus 1-én tartósan vezényeltetett a honvédelmi minisztérium IV. (csendőrségi) ügyosztályába — mint fogalmazótiszt — szolgálattételre. Főhadnaggyá 1890 november hó 1-én, II. osztályú századossá 1895 november 1-én, I. osztályú századossá 1897 november 1-én neveztetett ki. 1898 augusztus 1-én felmentetett a fogalmazótiszti teendők alól és szárnyparancsnoki minőségben Zilahra helyeztetett a m. kir. III. számú (budapesti) csendőrkerülethez. 1900. év július hó 16-ával hasonló minőségben Ungvárra helyeztetett a IV. számú (kassai) csendőrkerület állományába. 1902 június 1-én a másodtörzstiszti teendőkkel való egyidejű megbízás mellett a VI. számú csendőrkerület törzséhez helyeztetett Székesfehérvárra. Őrnaggyá 1902 november 1-én lép elő. 1906 március 16-tól ezen kerületnél parancsnok-helyettes. 1906 július 1-ével tartósan vezényeltetett a belügyminisztérium III/b. (csendőrségi) osztályába, mely osztály röviddel annakelőtte állítottott fel. Alezredesi kinevezése (1906 november 1.) ezen beosztásában érte. 1907 október 1-én Őfelsége által megbízott ezen osztály vezetésével. 1908 július 10-én — legfelsőbb elhatározással — kineveztetett a m. kir. I. számú (kolozsvári) csendőrkerület parancsnokává. Itt lépett elő 1909 november 1-én ezredessé. Ezen szolgálati alkalmazásban 1911 augusztus hó 21-ével Székesfehérvárra helyeztetett. Innen 1915 május 1-én Budapestre került, kinevezetvén a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettesévé, egyuttal kinevezetvén vezérőrnaggyá is. A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjévé 1917 október hó 3-án neveztetett ki. Altábornaggyá 1918 május hó 1-ével lépett elő. Ezen magas állásában érte az 1918 őszen kiütött forradalom, melynek 1919 július 22-én áldozatává esett. A kommunisták által történt kivégzésének hiteles története a Nemzeti Ujság 1925 július 22-én megjelent 162. számának »Fery, Borhy, Menkina« című tárcában foglaltatik. (Irta: Preszly Lóránd dr.)

MISNAY JENŐ

BÁGYA FERENC

MUSKÓ PÁL

SÁRPY GYÖRGY

OLÁH ÖDÖN

VÁRADY EDE

KISFALUDY JÓZSEF

PALÁGYI KÁLMÁN

STINGLY ZSIGMOND

SZEPESI GÁBOR

Kitüntetései: kiváló szolgálataiért 1898 július 26-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a katonai érdemkereszt adományoztatott. Ez évben ellátattott a jubileumi emlékéremmel. 1908. évben ellátattott a 2. osztályu tiszti katonai szolgálati jellel és a katonai jubileumi kereszttel. 1913. évben megengedett neki a Schaumburg-Lippe hercegi házirend II. osztályu diszkeresztjének az elfogadása és viselése. 1913. évben ellátattott az 1912—13. évi emlékkereszttel. Ez évben kitüntettetett a III. osztályu Vaskorona-renddel, amelyhez Ő felsége 1915. évben a hadidisztményt adományozta. 1917. évben az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül a hadidisztményes 3. osztályu katonai éremkereszttel tüntettetett ki. Miniszteri dicső elismerésben szolgálata alatt több ízben részesítettett.

Fery altábornagy 1894 szeptember hó 24-én vette nőül Laky Dániel főgimnáziumi tanár leányát, Szerénát Budapesten. Házasságukból egy leány- és két fiugyermek származott. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Éppen ugy birta a szláv nyelvet is. Ellenség előtt a világháboru folyamán az erdélyi részen teljesített szolgálatot. Ütközetben részt nem vett.

Fery altábornagyról csak megismételhetem a Move című lap 1919 november 1-én első számában »...A jókkal együtt könnyeket áldozok...« című közleményemben megjelent jellemzését: ...három évtizedet jóval meghaladó időt töltött a csendőrség kötelékében. Neve ennek az intézménynek életével forrott egybe. Mint egész fiatal tisztnek, része volt a csendőrség alapvető munkájában; mint élete javarészét élő, végigszolgált a intézmény lendületes, hatalmas fejlődését, hatalmas virágzását; s mikor egy küzdelmes élet után elérte a legfőbb méltóságot s a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője lett, meg kellett érnie a külső tényezők által elhintett bomlasztó méreg romboló hatását az általa annyira féltett és szeretett csendőrségen is. És ebben rejlik az ő élete nagy tragikuma. Mint ember, mint katona és mint férfi abszolút erkölcsi alapokon álló, vallásos lelkületű, emelkedett gondolkodásu, melegszívű, örökké lelkesülő volt mindenért, ami szép létezett Isten ege alatt. Rendithetlen hite volt mindenben, ami élnivalóvá teheti az életet. Nehéz és küzdelmes volt az élete, mint minden hozzá hasonlónak, aki teljes felkészültséggel a homályból jön s kizárólag a maga erejéből harcolja ki előmenetelét s azt, hogy munkakészségével érvényesülhessen. Általános műveltsége, nagy tudása, éles judiciuma méltán tette őt hivatottá vezető szerepre, melyet eréllyel párosult jószággal töltött be. Amig emberi sorsokról volt szó, addig csak a szívére hallgatott; de erős és kérlelhetlen is tudott lenni, ha eszmék vagy elvek sorsa ingadozott. Szívjóságából mindenkinek juttatott. Sokan éltek az ő jószívüségéből, s hogy akadtak ezek közül olyanok, akik erre méltatlanok voltak, szintén csak az ő nagy szive mellett igazol. Bölcs megnyugvása az isteni gond-

viselés rendelkezésében, megkapó vonása jellemének. Többen intettük, kérleltük, figyelmeztettük első letartóztatása utáni mekkülésre, de fanatikusan kitartott szélső elve mellett, hogy igaz férfihez és katonához nem méltó a bujkálás; a végzet akarata elől nem lehet kitérés».

Amennyire végzetszerűen érte hazánkat az 1918. évi forradalom, éppen úgy végzetszerű volt e kiváló felügyelőnk tragikus elvesztése, aki a legelhivatottabbnak ígérkezett a Török tábornagy és Panajott altábornagy helyeinek méltó betöltésére. Sirja a magyar Duna, hova pribékjei vetették megkínzott testét. A sors, mely nem ismert kegyelmet a magyar nemzetel szemben, nem ismert kegyelmet a nemzet e kiváló fia iránt sem. Mi pedig, a veszteségben manapság annyira gazdagok, kincsekben annyira kifosztottak, a megaláztatásokban annyira elsők, mély részvételt gyászolhatjuk a legjobbak egyikét, a magyar csendőrtiszt mintaképét.

Ujváry Mihály

hadnagy, oktatótiszt.

Született 1846 február 6-án Dunapentele községben (Fejér vármegye). Római katolikus vallású. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a műegyetem két évét jó eredménnyel hallgatta. 1869 december 30-tól 1881 december 31-ig szolgált a m. kir. honvédségnél. 1871. évben a honvédtisztképző tanfolyamot jeles eredménnyel végezte. Mint szabadságolt állományú főhadnagy, tiszti rendfokozatáról önként leköszönt. A csendőrséghez 1883 január hó 16-án háromévi szolgálati kötelezettséggel vétetett fel. Beosztást nyert a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz. Cimzetes őrmesterré 1883 február 1-én, őrmesterré 1883 november 21-én lépett elő. Hadapróddá 1884 június 15-én nevezetett ki. A csendőrtiszti szakvizsgát 1884 szeptember hó 22-én megfelelő eredménnyel tette le. 1884 július 1-től augusztus 31-ig ideiglenes szakaszpáncsnok Orsován, azontul oktatótiszt Szegeden. Hadnaggyá 1884 november hó 1-én lépett elő. Nyugállományba helyeztetett 1885. évben. 1886. évben a csendőrségnél viselt tiszti rangjáról — végkielégítés mellett — önként leköszönvén, leköszönése elfogadtatott.

Matolcsi Károly

hadnagy, szakaszpáncsnok.

Született 1853 március 25-én Nagysinken (Nagyküüllő vármegye). Evangélikus vallású. Öt gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett. 1870 szeptember 26-án önként jelentkezőként avattatott fel a cs. kir. 28. vadászászlóaljhoz. 1870—1872.

évben a hadapródiskolát Nagyszebenben jó sikerrel végezte. Hadapróddá 1872 okt. 20-án nevezetett ki. 1874 márc. hó 1-én a cs. és kir. 3. huszárezredhez helyeztetett át. 1875—1876. évben a lovasdandáriskola tanfolyamát jó eredménnyel végezte. 1883 augusztus hó 21-én próbaszolgálatra felvétetett a m. kir. csendőrséghez. Beosztást nyert a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. A csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után 1884 november 1-én hadnaggyá és szakaszpáncsnokként Zilahra nevezetett ki. 1885. évben hasonló minőségben Békésgyulára tétetett át. Idegbántalmak és szembajjal huzamosabb időn át beteg volt. Nyugállományba — saját kérelmére megejtett felülvizsgálata eredményeként — 1889 január hó 1-ével helyeztetett. Zilahról Kolozsvárra költözött. Súlyosbodó idegbaja miatt a nagyszebeni állami elmeógyógyintézetben vétetett fel, hol 1903 április hó 8-án elhunyt. Nagyszebenben helyeztetett örök nyugalomra. Eredeti családi neve Matoltschi volt.

Nemes Oláh Ödön

cimzetes tábornok, kerületi parancsnok.

Született Sátoraljaujhelyen (Zemplén vármegye) 1859 június 13-án. Római katolikus vallású. Édesatyja, Dániel, ügyvéd volt. Gondos családi nevelésben részesült. Az elemi és gimnáziumi iskolákat elvégezvén, Iglón leérettségizett és a budapesti tudományegyetem jogi fakultásán egy évet lehallgatott. 1876—1878. években a budapesti cs. kir. hadapródiskolában két osztályt, majd folytatólag a m. kir. csendőrség lovassági hadapródiskola 3—4. osztályát jó eredménnyel végezte. 1876 június 23-án önként jelentkezésként avattatott fel a cs. kir. 6. huszárezredhez a törvényszabta szolgálati kötelezettséggel s a katonai képzőintézetben eltöltött idő után négy évet ténylegesen utánszolgálni kötelezetetett. Cimzetes tizedes 1878 augusztus 4-től, cimzetes szakaszvezető 1880 március 26-tól, cimzetes őrmester 1880 augusztus 8-tól, hadapród cimzetes őrmester 1880 augusztus 18-tól. Utóbbi rendfokozatban a cs. kir. 4. számú huszárezredhez nevezetett ki. Hadnaggyá 1881 május 1-én lépett elő és helyeztetett a cs. kir. 10. huszárezredhez. Örkényen, Baján és Bácsmadarason teljesített század-szolgálatot. Hadnagyi rangjáról 1882 június 20-án önként leköszönt. Mint őrmester 1882 február 13-án áttétetett a cs. kir. 2. huszárezredhez. Hadapródőrmesterré 1884 március 1-én, hadapród-tiszthelyettesé ugyanezen év április hó 1-én nevezetett ki. 1884 augusztus 6-án három évi szolgálati kötelezettséggel belépett a m. kir. csendőrséghez s a III. számú kerületnél, mint hadapród-próbacsendőr címz. őrmester állományba vétetett. 1884 augusztus 6-tól 1885 február 28-ig teljesített próba-

szolgálatot. 1885. évben Budapesten jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Csendőrhadapród-tiszthelyettesé 1885 március 1-én lépett elő. Külszolgálatot Budapesten, Ócsán és Kunszentmiklóson teljesített. 1885 május 1-ével a IV. számú kerülethez helyeztetett szakaszparancsnoknak Nyiregyházára, hol 1893 augusztus 31-ig állomásozott. Itt lépett elő hadnaggyá 1885 május 1-ével, főhadnaggyá pedig 1891 május 1-ével. 1893 szeptember 1-én áthelyeztetett Budapestre, 1896 április 1-én pedig megbízott a budapesti szárny ideiglenes vezetésével. Ezen szárnynak ugyanezen év május 1-ével végleges parancsnoka lett s ezen szolgálati alkalmaztatásban maradt egészen 1902 május 18-ig. 1898-ban a lovastábori csendőrtanfolyam parancsnoka volt. Másodosztályú százados 1896 május 1-ével, elsőosztályú százados 1898 november 1-ével. 1901—1902. években egyidejűleg a budapesti csendőrpótkeret ideiglenes parancsnoka is. 1902 május 18-tól 1904 október 1-ig kerületi parancsnok-helyettes. Alezredessé 1907 május 1-én neveztetett ki. 1908 július 10-től a belügyminisztérium csendőrségi ügyosztályának a vezetője s 1904-tól egyszersmind a pótlovazó bizottság elnöke is. Ezzel egyidejűleg a budapesti pótkeret és a ceglédi, majd a kiskunhalasi pótlóidomító osztálynál a pótlovak idomítását irányította s a csendőrségi lóosztályozó bizottság elnöki teendőit is végezte. Ezen magas vezetőállásban 1913 június 2-ig maradt. Ezredessé 1910 május 1-ével neveztetett ki. 1913 július 2-ával a VIII. számú csendőrkerület parancsnokává neveztetett ki Debrecenbe. 1914 április 4-én kelt legfelsőbb elhatározással — kérelmére — felmentetett ezen szolgálati állása alól s létszám felett vezetett. 1914 június 26-ával egy év tartamára várakozási illetékekkel szabadságoltatott. 1914 október 1-től 1916 szeptember 30-ig a háboruban, mint a sátoraljaujhelyi katonai megfigyelő-állomás parancsnoka, majd mint kiküldönített törzstiszt ugyanezen megfigyelő-állomás számára teljesített szolgálatot. Állandó nyugállományba 1916 október 1-ével helyeztetett. 1922 március 31-én nyerte el a vezérőrnagyi címet. Budapesten telepedett le.

Kitüntetései: az 1896-iki ezeréves kiállítás alkalmával a csendőrségi kiállítás sikerült rendezéséért az országos kiállítás hadügyi csoportbizottságának elnöke 1896 november 24-én teljes elismerését és köszönetét fejezte ki s egyuttal az ezeréves országos kiállítás »Közreműködési Érmé«-vel ellátta. 1902. évben szárnyparancsnoki minőségben hosszabb időn át tanusított ügybuzgó és eredményes tevékenységéért, valamint a csendőrségi pótkeret helyes vezetéséért honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült. 1905. évben a tiszti és hadapródképző tanfolyam vezetése és felügyelete körül tanusított eredményes tevékenységéért csendőrfelügyelői írásbeli dicséretben részesítetett, 1907. évben kerületi parancsnok-helyettesi, nemkülönben pótlovazó bizottsági elnöki minőségben kifejtett tevékeny-

ségéért honvédelmi miniszteri dicséző okirattal láttatott el. 1908. év augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározással kitűnő szolgálati elismerésül Ő felsége — részére — a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a legkegyelmesebben adományozta, 1912. év szeptember 17-én a 3. osztályú Vaskorona-rendet, majd 1916. évben a Ferenc József-rend tisztikeresztjét a hadidiszitménnyel. 1913. évben újból honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben részesült, a honvédelem szempontjából fontossággal bíró jelentések megtétele körül kifejtett kiváló közreműködésért. Birtokosa a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, 1901. évtől a perzsa 3. osztályú nap- és oroszán-rendjelnek, 1915. évi október 15-ével a hadidiszitményes vöröskereszt 2. osztályú tiszti diszjelvényének, 1898. évtől a jubileumi emlékéremnek és 1908. évtől a jubileumi keresztnek.

Oláh tábornok elsőizben 1888. február 14-én nősült, feleségül vévén Suszták Antal sajszentspéteri ügyvéd Iréne leányát. E házasságból egy fiu- és egy leánygyermek származott. Fia, Ödön, mint huszárszászlós halt hősi halált 1914. évben. Nejét 1919. évben elvesztvén, nyugállományban léte idején újból nősült, szadai Zábrátzky Ottó taktaszadai földbirtokos és szkv. honvédszázados Margit nevű leányát vevén nőül. Magyarországon kívül Alsó-Ausztriát és Csehország keleti részét, Morvaországot és Sziléziát ismeri. Magyarul, németül tökéletesen, tótul kielégítően beszél.

Oláh tábornok évtizedeken keresztül hü, becsületos, meg nem tántorodó, oszlopos tagja volt a csendőrségnek. Kemény, küzdő, harcias ember, kit talán kétszer láttam magábaroskadtan, mikor a nemzet védelmére eresztett egyetlen fia és a sokat szenvedett felesége koporsóját kísérte.

Mint csendőrtiszt hivatását komolyan fogta fel és kötelességét buzgón, legbecsületesebb igyekezettel és rendkívül lelkiismeretességgel teljesítette. Előljárói iránt feltétlen engedelmességgel és tisztelettel viseltetett. Alárendeltjei iránt igazságos és méltányos parancsnok volt. Szeretett dolgozni s a munkában belső örömét találta. Legfőképpen pedig a lovascsendőrség fejlesztésén s mind magasabb színvonalra való emelésén lelke egész melegeivel fáradozott. Intézményünk iránti ragaszkodását mindmáig hiven megőrizte.

Muskó Pál

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859 augusztus 28-án Szegeden. Római katolikus vallású. Gazdálkodó fia. Három reáliskolát végzett. Ipari pályára készült, de ahhoz különösebb kedvet nem érezvén, 1880 április 27-én rendes sorozás utján felavattatott a m. kir.

3. számú csongrádi honvédszászlóaljhoz. Mint honvéd bemutatott 1881 március 30-án. Tizedessé 1882 szeptember 1-én, címzetes őrmesterré 1883 december 26-án lépett elő. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia előkészítő (1881/82) és tisztképző (1882—83. évi) tanfolyamát megfelelő eredménnyel végezte. Hadapróddá 1884 március 1-én nevezetett ki. 1884 május 23-án próbaszolgálatra felvétetett a m. kir. csendőrséghez és beosztatott a m. kir. III. számú csendőrpáncsnoksághoz. Május 24-től július 29-ig a budapesti szárnyánál elméleti kiképzésben részesült, július 29-től szeptember 16-ig pedig őrsparancsnok volt a váci őrsön.

Még ez évben Budapesten jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. 1884 december 1-én az I. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett át Marosvásárhelyre, hol őrsparancsnok és szakaszpáncsnok-helyettes volt. Ez év április 11-én szakaszpáncsnokul Liptószentmiklóstra helyeztetett át. Hadnaggyá 1885 május 1-én nevezetett ki. 1886-tól 1890 december 28-ig szakaszpáncsnok Esztergom, Ipolyság, Ungvár és Lugoson. Nyugállományba 1891 augusztus 1-én helyeztetett. Óbecsén telepedett le, majd Budapestre költözött. Nyugdíjaztatása után Németpalánkára nevezetett ki selyemtenyészési felügyelőnek s még ezen évben meg is nősült. Budapestre 1892. évben költözött s munkatársa lett a Rendőri Lapoknak s a Magyar Ujság című lapnak.

1895. évben Bács-Bodrog vármegye óbecsei járásában választott meg járási rendőrfelügyelőnek. Ezen állásában öt éven át teljesített értékes szolgálatokat. 1900. évben jegyzői oklevelet szerzett s megválasztott Pilisszentlászló község jegyzőjévé. A forradalom alatt otthagyta állását, a forradalom lezajlása után pedig Veresegyházán telepedett le s ma is ott él családjával.

A szervezés első éveiben került a csendőrséghez, melyet szeretettel választott élethivatásául. Családi okok miatt azonban rövid hét évi tényleges szolgálat után megvált attól és a polgári életben keresett és talált megfelelő elhelyeződést.

Stingly Zsigmond

főhadnagy, szakaszpáncsnok.

Született 1859 szeptember 24-én a zalavármegyei Gelse községben. Római katolikus vallású. Édesatyja körjegyző és földbirtokos volt. Fiát gondos nevelésben részesítette. A nagykanizsai főgimnáziumot elvégezvén, az érettségi vizsgát jó eredménnyel tette le. 1881 március 8-án rendes sorozás útján avattatott fel a m. kir. 77. számú balaton-zalai honvédgyalogszászlóaljhoz. 1881/82. években a m. kir. honvédségi Ludovika

Akadémián a tisztképző tanfolyamot megfelelő eredménnyel végezte. Tizedessé 1882 november 5-én lépett elő. Mint próbacsendőr 1883 augusztus 30-án osztatott be a m. kir. 6. számú csendőrpáncsnoksághoz. Mint gyalogcsendőr ugyan ezen év december 31-ével véglegesített. Címzetes őrsvezetővé 1884 május 6-án lépett elő. Hadapróddá 1884 július 5-én nevezetett ki. 1884 december 10-ig őrsparancsnok Szigetváron és Pécsen. 1885. évben Székesfehérváron letette a csendőrtiszti szakvizsgát s március hó 1-vel hadapródtiszthelyettesévé nevezetett ki. Hadnaggyá ugyanazon év május hó 1-én lépett elő s egyidejűleg szakaszpáncsnokként áthelyeztetett Miavára. 1898 február 1-vel Nagyváradba, 1899 november 1-vel Máramaroszigetre helyeztetett szakaszpáncsnoknak. Főhadnaggyá 1891 november 1-én nevezetett ki. Nyugállományba 1893 november 1-vel helyeztetett. Máramaroszigeten telepedett le, honnan Deésre költözött, hol később rendőrkapitány lett.

Stingly főhadnagy a csendőrségnél nőtlen tiszt volt. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Magyarországot állomásai során ismerte meg. Középtermetű, gyengébb fizikumú, szilárd jellemű, komoly, szerény, uri gondolkodású, jó tehetséggel és felfogással bíró férfi volt. A csendőrszolgálat minden vonatkozásában teljes jártassággal rendelkezett és kötelességeit minden körülmények között hűen és példaadóan teljesítette. Önfeláldozó, fáradhatlan szorgalmáért és eredményes működéséért előljárói elismerését és alárendeltjei tiszteletét érdemelte ki.

Szepesi Gábor

I. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született a szepesvármegyei Szomolnokon 1853. év március hó 18-án. Római katolikus vallású. Atyja bányahivatalnok volt. A főgimnáziumot Rozsnyón végezte, hol érettségét is tette. Az államvasúthoz lépett be, ott három szakvizsgát tett le jó eredménnyel s mint forgalmi tisztviselő alkalmaztatott. Mint egyévi önkéntes — az előirt szolgálati kötelezettség mellett — 1873 március hó 13-án avattatott fel a cs. és kir. 6. huszárezredhez. Szolgálatátelre 1874 október hó 7-én vonult be. Katonai szolgálata alatt Vámosgyörkön, Jászberényben, Jászkiséren és Gödöllőn tartózkodott. 1875 szeptember hó 30-ával — mint őrmester — szabadságotlatott s áthelyeztetett ezrede tartalékába. A m. kir. csendőrséghez 1882 április 31-ével lépett be próbaszolgálatra a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. Beosztást nyert a nagyváradai szárnyhoz. Mint lovascsendőr, 1883 február 21-ével véglegesített. 1884 évben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián felállított

tartalékos tisztképző tanfolyamot igen jó, ugyanazon évben a csendőrtiszti szakvizsgát Budapesten jó eredménnyel tette le. 1884 szeptember hó 1-vel hadapródörsevezető cts őrmesterré lépett elő, ugyanazon év november hó 1-vel pedig hadapród-tiszthelyettesé. 1884 nov. 15-óta — mint szakaszparancsnok-helyettes és a próbacsendőrök oktatója — Budapesten alkalmaztatott. Hadnaggyá 1885 május 1-ével neveztetett ki és szakaszparancsnoki alkalmaztatást nyert Szolnokon. 1890 november 1-től hasonminőségben Kecskemétre helyeztetett. Főhadnaggyá 1891 november hó 1-én lépett elő. 1895 március 1-vel a II. számú csendőrkerülethez helyeztetett ugyancsak szakaszparancsnoki minőségben Szegedre s onnan 1896 június 15-vel ideiglenes szárnyparancsnoknak a m. kir. I. számú csendőrkerület állományába Brassóba. II. osztályú százados. 1896 november 1-től. Századosi kinevezése előtt 1896 augusztus 1-én Miskolcra helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben. 1899 július 1-től hasonló beosztásban Nyiregyházára s onnan 1902 május 1-ével vissza Miskolcra helyeztetett. Közben érte 1898 november 1-én első osztályú századosi kinevezése. 1903 július hó 1-ével szárnyparancsnoknak Ujvidékre neveztetett ki, hol 1905 június 1-ig állomásozott. Ezen nappal állandó nyugállományba helyeztetett. Mint nyugállományú tiszt a cs. és kir. 6. hadtestparancsnokság, majd a kassai III. honvédkerület katonai osztályán nyert beosztást, utóbbi helyen, mint irattárkezelő.

Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Szepesi százados csendőrségi szolgálata alatt nőtlen ember maradt. Később özvegy nővérének leányát fogadta örökbe.

Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Családi neve előbb Omeisz volt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Középtermetű megállapodott, komoly jellemű, nyugodt véralkatu, vidám kedélyű, jó szellemi képességgel rendelkező férfi volt.

Mint csendőrtiszt a közbiztonsági szolgálat kezelésében és irányításában kellő szakértelemmel bírt, alárendeltjeit helyesen vezette és befolyásolta, parancsnoki kötelemait tevékenyen teljesítette. A fegyelmet és szolgálati rendet behozni és fenntartani jól tudta. Mint igen jó lovas, táboricsendőr-tanfolyam vezetésében is jól felelt meg. Bajtársias érzésű, fegyelmezett tiszt volt, aki nevelő hatását helyesen érvényesítette alárendeltjeire. Általában jó tisztnek jellemzett.

STOLZENBERG JÁNOS

FERY OSZKAR

Kisfaludi Kisfaludy József

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859. évben Pécsen. Édesatyja, Károly, főszolgabíró volt, akit kétéves korában vesztett el. Özvegy édesanyja a leggyöngédebb anyai szeretettel nevelte fel s végeztette vele iskolai tanulmányait. Róm. kath. vallású. Nagy kedvet érezvén a katonai pálya iránt, 1877 augusztus hó 25-én — mint 18 éves ifju — önként lépett be a cs. és kir. 5. számú huszárezredhez s Tivadar bátyja helyett ő vett részt Bosznia megszállásában ezrede kötelékében. A hadjárat során szerencsétlenül járt, a lovat kilőtték alóla, az ráesett s lába eltört. Két év múlva — mint szakaszvezető — tért vissza, lába szerencsésen összeforott. Itthon elérte az őrmesteri rendfokozatot. Mint lovaspróbcaszdőr vétetett át próbaszolgálatra, amelynek sikeresen megfelelvén, véglegesített. 1884. évben jeles eredménnyel tette le a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián felállított tisztképző tanfolyam vizsgáját. A tanfolyamot Szurmay Sándor báró gyalogsági tábornokkal együtt végezte, kihez őszinte barátság fűzte. Rokoni és barátai óhajtották, hogy menjen vissza a huszárokhoz, de ő szívvvel és lélekkel csendőr akart maradni. Hadapródtiszthelyettesé 1884 szeptember hó 1-vel neveztetett ki s beosztatott a m. kir. 6. számú csendőrparancsnokság szombathelyi szárnyához az első szakaszparancsnok Fery Oszkár hadnagy mellé. A következő évben oktatótiszti minőségben a m. kir. II. számú csendőrkerülethez Szegedre helyeztetett. Hadnaggyá 1885 május hó 1-én neveztetett ki. 1889. évben szakaszparancsnoknak Ungvárra helyeztetett a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományába. 1891 május hó 1-vel — mint csapatszolgálatra nem alkalmas — felülvizsgálat után nyugállományba helyeztetett. Nyugdíjazása főhadnagyi kinevezése előtt érte. Előbb Ungváron telepedett le. Szatmár vármegye főispánja 1892 május havában Nagykároly r. t. város rendőrkapitányává nevezte ki. Ezen állásában hét évig szolgált, majd a régi családi fészkebe vágyva, Szombathely r. t. város rendőrkapitányává neveztetett ki. Ezen állást 1914. évig töltötte be. Ez évben nyugdíjaztatta magát. Bármily rajongással csüggött családján, 1915. év július 22-én a m. kir. 7. honvédhuszárezredhez szolgálaton kívüli viszonyba hadnaggyá neveztetett ki. A harctérre ment. 1915 november 1-vel sz. k. v. főhadnaggyá, érdemei elismeréséül pedig 1917 szeptember 14-vel sz. k. v. századossá lépett elő. Ugyanekkor hadtestparancsnoksági dicséző elismerésben részesült. Harctéri szolgálata közben érte az a megtiszteltetés, hogy Belgrádba helyeztetett, mint a megszálló csapat katonai rendőrségének parancsnoka. Itt az összeomlásig teljesített szolgálatot. Család-

jához visszatérve 1921 június hó 24-én halt meg Szombathelyen s ott is helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: a hadiérem, az ezüst és bronz legfelsőbb elismerés a kardokkal, a jubileumi emlékérem, a katonai jubileumi kereszt, a Károly csapatkereszt, a bolgár királyi tiszti kereszt és a német Mária kereszt.

Kisfaludy József nős ember volt; özvegye Ujfalussy Mária. Egyetlen leánya, Sarolta, honvédszámtiszt felesége. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Magas termetű, komoly, határozott jellemű, igen jó megjelenésű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint csendőrtiszt úgy a szakaszparancsnoki, mint oktató-tiszti minőségében igen jól felelt meg. Rendkívül szorgalmas, kötelességérettől áthatott, szép eredménnyel működő parancsnok volt. Az intézményhez való ragaszkodását élete utolsó órájáig hűen megőrizte. A régi uri magyarság egyik oszlopos reprezentánsa dőlt ki vele az élők sorából.

Nemespalágyi Palágyi Kálmán

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1859. év április hó 17-én Pankotán (Arad vármegye). Római katolikus vallású. Atyja megyei hivatalnok volt. A főreáliskolát Nagyváradon jó eredménnyel végezte. 1879 március 11-én rendes sorozás útján avattatott fel a cs. és kir. 33. gyalogezredhez, a törvényes szolgálati kötelezettség mellett. Bemutattatott október 1-én. Tizedessé 1880 március 23-án, címzetes szakaszvezetővé 1881 január 4-én, címzetes őrmesterré dec. hó 8-án lépett elő. A m. kir. csendőrséghez 1882 szept. 1-én vétetett fel — mint próbacsendő — három évi szolgálati kötelezettség mellett. Beosztatott a m. kir. 4. számú parancsnoksághoz. Őrsvezető címzetes őrmesterré 1882 november 1-én lépett elő, őrmesterré pedig 1883 január 1-én. 1883. évben bevezényeltetett a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia szabadságolt állományu tisztképző tanfolyamába, melyet 1884. évben jó eredménnyel végzett. 1883 augusztus hó 26-va a m. kir. 5. számú parancsnoksághoz helyeztetett. 1884 szeptember 28-án Pozsonyban a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. Hadapródőrmesterré 1884 szeptember 1-én, tiszthelyetessé november 1-én lépett elő. Hadnaggyá és szakaszparancsnokká 1885 május 1-én neveztetett ki Ipoly-ságra, honnan rövid idő múlva Besztercebányára helyeztetett. Nősülése miatt tiszti rangjáról 1886. év október 18-ával leköszönvén, Aradon nőül vette Neumann Jolánt. 1887 május hó 1-én a székesfővárosi államrendőrséghez neveztetett ki a felügyelői karhoz, hol főkról-fokra emelkedve 1907 március

20-ával főfelügyelő lett. Nyugállományba 1913 április hó 1-ével helyeztetett.

Birtokosa volt az V. osztályu szerb királyi Takova-rendnek (1886), a bolgár IV. osztályu polgári érdemrendnek, a koronás aranyérdemkeresztnek (1896), a spanyol katolikus Izabella-rend lovagkeresztjének (1908) és a Ferenc József-rend lovagkeresztjének (1911).

Nemes Várady Ede

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1859 június hó 4-én Tiszafüreden (Heves vármegye). Római katolikus vallású. Édesatyja földbirtokos volt. Négy gimnáziumi osztályt jó eredménnyel végzett Egerben. 1875—76. években Kassán a cs. és kir. hadapródiskola növendéke volt, honnan azonban — saját kérelme folytán — 1876. évben elbocsáttatott. 1876 június 4-én a cs. és kir. 60. gyalogezredhez önkéntesen a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett avattatott fel. Őrvezetővé 1876 november 16-án, tizedessé 1877 szeptember 26-án, szakaszvezetővé 1878 március 6-án, őrmesterré 1878 december 26-án lépett elő. Szabadságoltatott 1881 június hó 13-án. 1881 július hó 28-án — mint próbacsendő — átlépett három évi szolgálati kötelezettség mellett a m. kir. csendőrséghez. Beosztatott a 2. számú csendőrpáncsnoksághoz. Véglegesített — mint csendőr címzetes őrmester — 1882 február hó 21-én. Őrsvezető címzetes őrmesterré 1882 május 1-én lépett elő. 1882 december 1-én a 3. számú csendőrpáncsnoksághoz helyeztetett. 1883—84. évben a Ludovika Akadémián az egyéves szabadságolt állományu tiszti tanfolyamot igen jó eredménnyel végezte. 1884. évben a csendőrtiszti szakvizsgát Budapesten jó eredménnyel tette le. Hadapróddá 1884 szeptember 1-én neveztetett ki. Október 1-től helyettes oktatótisztt, majd oktatótisztt Székesfehérváron 1887 január 31-ig. Közben 1884 november 1-én hadapród-tiszt-helyetessé, hadnaggyá pedig 1885 május 1-vel lépett elő. 1887 február 1-től 1889 január 30-ig segédtiszt ugyancsak Székesfehérváron. 1889 február 1-én szakaszparancsnoki minőségben Kalocsára helyeztetett a III. számú kerülethez. Itt állomásozott 1895 október 31-ig. 1891 november 1-én főhadnaggyá lépett elő, egyidejűleg áthelyeztetvén Gyulára, hol 1895 június 30-ig szolgált. E naptól 1896 június 14-ig Kecskeméten szakaszparancsnok. II. osztályu századossá 1896 november 1-én neveztetett ki. E minőségben szárnyparancsnok Nagybecskereken a II. számú kerületnél 1903 június 30-ig. 1903 július 1-től másodtörzstisztt 1907 április hó 30-ig Szegeden. Őrnagy 1905 május 1-ével. 1907 május 1-én parancsnok-helyettesi minőség-

ben a VII. számú kerülethez Brassóba helyeztetett át. 1908 november 1-én alezredessé lépett elő, egyben ezen kerület parancsnokává neveztetett ki. 1909 szeptember 1-től kerületi parancsnoki minőségben Székesfehérvárra helyeztetett át, egyidejűleg megbízatván a Nagyváradon felállított továbbképző altiszti iskola parancsnoklásával, amelyet 1912 augusztus 15-ig vezetett. E nappal kerületi parancsnoknak Kassára helyeztetett át. Ezredessé 1912 január 3-val lépett elő.

Allandó nyugállományba 1913. év november hó 1 napjával helyeztetett. Kecskeméten telepedett le s ott élt halála napjáig 1924. év november hó 5-ig. Budapesten a rákoskeresztúri új temetőben levő családi sírboltban helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1903. évben különleges alkalmazásokban huzamosabb időn át tanúsított kötelességű és eredményes szolgálataiért legfelsőbb dicsérő elismerésben részesítettetett Őfelsége által. 1907. évben a szegedi csendőrkerület ideiglenes vezetésében, valamint a gyakorlati közbiztonsági szolgálat terén kifejtett ügybuzgalma és eredményes működéseért honvédelmi miniszteri dicséretben részesült. 1908. évben augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározással kitűnő szolgálatai elismerésül részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje adományoztatott. 1910. évben birtokosa lett a román koronarend középkeresztjének. Ezekon kívül birtokosa volt a 3. osztályú tiszt katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Várady ezredes nős, gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen, németül kielégítően beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Magas termetű, erős testalkatu, szilárd, határozott jellemű, vigkedélyű igen jó szellemi képességgel és tehetséggel megáldott férfi volt. Uri gondolkodású és előkelő életet élő.

Mint csendőrtiszt lelkes szeretettel és fokozódó becsvágygyal szolgálta az intézményt. Hivatásszerű kötelemét igen jól ismerte, igen kiterjedt szakismeretekkel és bő gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezett, melyeket eredményesen érvényesített is. Allandó éberséggel őrködött a testületi és a katonai szellem fenntartása, épen úgy a közbiztonsági szolgálat — szabályok előírta — helyes teljesítése felett. Állásától megkivánt széles látókörrrel rendelkezett. Előljárói iránt tiszteletteljes és fegyelmezett, alárendeltjeivel szemben szigorú, igen erélyes és kellően tárgyilagos volt. Összegyénisége és értéke szerint a kiváló csendőrtisztek közé soroltatott.

Losonci báró Bánffy Károly

hadapród, őrsparancsnok.

Született 1857 december 3-án Marosszentkirály községben (Torda vármegye). Evangélikus vallású. Főnemesi családból származott. Atyja előkelő erdélyi földbirtokos volt. A szülői háznál részesült nevelésben; két reálosztályt magánaton végzett. 1874. évi augusztus 1-én — mint önkéntes — avattatott fel a cs. és kir. 2. huszárezredhez. Tizedessé 1875 május 6-án, szakaszvezetővé 1876 november 6-án, őrmesterré 1878 szeptember 26-án lépett elő. 1881 január 1-vel ezrede tartalékába helyeztetett. 1881 okt. 10-vel a cs. és kir. 12. szekeresosztályhoz helyeztetett át. 1882 aug. 7-én három évi szolgálati kötelezettséggel — mint őrmester — próbaszolgálatra átlépett a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz és tiszti kiképzés alá kerülvén 1883. évben bevezényeltetett a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémiába, hol a szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamot jó eredménnyel hallgatta. Ugyanezen évben a csendőrtiszti szakvizsgát Kassán jó eredménnyel tette le. Hadapróddá 1884 november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród őrsvezető, címzetes őrmester, őrsparancsnok volt a nyiregyházai őrsön. Fogyatéka vétegett 1885. évben.

Emerich Gottfried

hadnagy, szakaszparancsnok.

Született 1857 szeptember hó 6-án Válon. Római kath. vallású. Édesatyja megyei főorvos volt. A főreáliskolát Budapesten jó eredménnyel végezte. Az államszámviteli vizsgát és a jegyzői szigorlatot »képesített« osztaályozás mellett tette le. 1879 január 28-án avattatott fel rendes sorozás utján a m. kir. 62. számú ipolysági honvédszászlóaljhoz. 1879 október 2-án vezényeltetett a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamába, melyet 1880. évben jó eredménnyel végzett. 1883 április 13-án vonult be zászlóaljához. Címzetes tizedessé 1883 április 13-án lépett elő. Május 17-én szabadságoltatott. Próbaszolgálatra a m. kir. csendőrséghez 1883. augusztus 26-án vétetett fel az 1. számú parancsnoksághoz, honnan ez év december 1-én az 5. számú parancsnoksághoz helyeztetett. Itt neveztetett ki hadapróddá 1884 szeptember hó 1-én. A besztercebányai szárnynál szolgált mint csendőr és mint őrsparancsnok. Pozsonyban tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapródőrmesterré 1885 január 5-én lépett elő. Ez év május 1-én a m. kir. VI. számú kerülethez helyeztetett, Nagykanizsára szakaszparancsnokul. Hadapród-tiszthelyettesé július 1-én, hadnaggyá november 1-én

lépett elő. 1887 november 1-ével szakasparancsnoki minőségben Pozsonyba helyeztetett. Itt vétetett fogyatékba 1888 június hó 15-vel.

Nőtlen ember volt. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Ellenség előtt nem szolgált.

Nádas Oszkár

hadapród, őrsparancsnok.

Született 1851. év március 4-én Iglón (Szepes vármegye). Evangélikus Polgár fia. A bányászati főiskolát Selmecbányán elvégezve, kohógyakornok lett. 1883. évi február hó 12-én két évi szolgálati kötelezettséggel önkéntesen a m. kir. 37. sárosi honvédszászlóaljhoz avattatott fel. Tizedessé 1883 február 26-án lépett elő. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát 1884. évben kielégítő eredménnyel végezte, 1884 április 1-ével hadapródtizedessé lépett elő. A csendőrséghez 1884 november 1-én vétetett át próbaszolgálatra s a IV. számú csendőrkerület állományában osztatott be. Véglegesített 1885 május 21-vel. Hadapródorsvezetővé 1885 december 26-ával lépett elő. 1884—85. években őrsparancsnok Nagykaposon és szakasparancsnokhelyettes Ungváron. A csendőrtiszti szakvizsga ki nem elégitő eredménnyel történt letétele miatt három havi végkielégítéssel elbocsátott a csendőrség kötelékéből.

Csikszentimrei Csató Ferenc

vezérőrnagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettese.

Született Csikszentimre községben 1861 szeptember hó 15-én székelyhuszár nemes szülőktől. Római katolikus vallású. Az érettségi vizsgát Gyulafehérváron a római katolikus püspöki főgimnáziumban jó eredménnyel tette le. 1883 február 23-án — mint egyévi önkéntes — avattatott fel a cs. és kir. 50. gyalogezredbe. 1883 március 4-én áthelyeztetett a m. kir. 26. számú csikudvarhelyi honvédszászlóaljhoz, hova 1883 szeptember 26-án vonult be. Egyévi önkéntességi kötelezettségének eleget tevén, 1884. évben a szabadságolt állományu tisztek részére előirt vizsgát a Ludovika Akadémián megfelelő eredménnyel tette le. 1884 október 9-én — mint próbacsendő — felvétetett a m. kir. csendőrséghez s beosztatott a budapesti kerület állományába. Hadapróddá — próbaszolgálat alatt — 1884 dec. 1-én neveztetett ki. Elméleti és gyakorlati kiképzését Nagyváradon, Magyarcsékn, Élesden és Beélben nyerte. A

csendőrtiszti szakvizsgát Budapesten 1885. évben jó eredménnyel tette le. Véglegesített 1885 május 1-én. Hadnagyá 1885 november 1-én neveztetett ki. Szakasparancsnok Nagyszőlősn. 1890 december 1-vel a VI. számú kerülethez Szombathelyre helyeztetett, hol 1893 július 16-ig állomásozott. Itt lépett elő 1892 május 1-én főhadnaggyá. 1893 július 17-től 1896 június 15-ig segédtiszt Székesfehérváron. 1896 június 16-tól ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnok Trencsénben, majd Pozsonyban 1903 június 30-ig. Mint szárnyparancsnok lépett elő 1897 május 1-én II. osztályu, 1900 november 1-én pedig I. osztályu századossá. 1903 július 1-től másodtörzstiszti beosztást nyert az I. számú kerülethez Kolozsvárra. Itt lépett elő 1905 november 1-én őrnaggyá. 1907 február hó 6-án az V. számú kerülethez helyeztetett vissza Pozsonyba, kerületi parancsnokhelyettesül. Alezredessé 1909 május 1-én lépett elő. E rendfokozatban ugyanott, majd Székesfehérváron ideiglenes kerületi parancsnok. 1911 augusztus 21-ével neveztetett ki a kolozsvári I. számú csendőrkerület parancsnokává. Ezredessé 1912 augusztus 11-ével neveztetett ki. Ezen kerületet 1915 május 14-ig parancsnokolta, mely nappal a székesfehérvári kerület parancsnoka lett. Itt 1917 október 3-ig szolgált. Ezen nappal neveztetett ki a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettesévé, mely méltóságot 1918 február hó 12-ig viselte. Tábournokká 1917 november 1-én lépett elő. 1918. év június 1-vel 35 évi tényleges szolgálat után állandó nyugállományba helyeztetett. Székesfehérváron telepedett le, ahol családjával visszavonultan él.

Kitüntetései: 1911. évben Ófelsége legkegyelmesebben adományozta részére a Ferenc József-rend lovagkeresztjét és 1918. évben a Vaskorona-rend III. osztályát. Birtokosa volt 1912. évtől a 2. osztályu porosz királyi koronarendnek, a jubileumi emlékéremnek, a katonai jubileumi emlékkeresztnek és a II. osztályu tiszti katonai szolgálati jelnek.

Csató tábornok 1895. év február havában vette nőül Kunze Valériát. Házasságából egy fiugyermek származott. Magyarul tökéletesen beszél. Magyarországot helyőrségei során ismeri. Ellenség előtt nem szolgált. Csendes, nyugodt kedélyü férfi, kinek egész életét — mint szelid fény — a mindenkor kötelességének élő s hivatásának magaslatán és tudatában dolgozó ember öntudata ragyogta és ragyogja be. Nagy szeretettel lépett a csendőrség testületébe s amit ezzel magára vállalt, annak egész férfihez illően, becsülettel meg is felelt. A komoly és zaj nélküli munka embere volt s ez szerzte meg személye iránt előljárói feltétlen bizalmát és elismerését, alárendeltjeinek pedig nagybecsülését és ragaszkodását. Büszkén tekinthet vissza arra a hosszú 35 éves multra, amelyet — nehéz hivatásban sok küzdelem és lemondás közepette — maga után hagyott.

Czakó-Diósgyőry Barnabás

1. oszt. százados, szárnyparancsnok.

Régi nemesi családból származott. 1857 március 9-én Miskolcon született, hol atyja királyi mérnök volt. Elemi és középiskolái elvégzése után érettségét tett és a budapesti királyi egyetemen egyévi jogot hallgatott. Mint egyévi önkéntes 1880 október 1-től 1881 szeptember 30-ig szolgált a cs. és kir. 60-ik gyalogezredben. Mint tartalékos gyalogos címzetes tizedes szabadságoltatott, miután a tartalékos tisztvizsgát letette. 1888 június 30-án áthelyeztetett a m. kir. 48. számú borsodi honvédszászlóaljhoz. Szabadságolt állományu hadnaggyá 1884 március 22-én neveztetett ki a m. kir. 17. számú krassó-temesi honvédszászlóaljhoz. Tiszti rangjáról leköszönvén, 1885 április 17-én — mint próbacsendőr címzetes őrmester — csendőrségi próbaszolgálatra vétetett fel s osztatott be a m. kir. III. számú csendőrkerülethez. A csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le s mint hadapródtiszthelyettes véglegesített 1885 október 4-én. Hadnaggyá november 1-én lépett elő s neveztetett ki szakaszparancsnokul Lőcsére a IV. sz. csendőrkerület állományába. 1887. év október 1-én a kerület törzséhez rendeltetett be segédtszti minőségben. Főhadnaggyá 1891 november 1-én neveztetett ki. Mint segédtszti 1896 június 15-ig — tehát közel tíz éven át — működött. Ezen nappal a VI. sz. kerülethez Sopronba helyeztetett át ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnoknak. II. oszt. századossá 1897 május 1-én, I. oszt. századossá 1899 november 1-én neveztetett ki. 1901—1902. év derekáig Pécsen szárnyparancsnok, 1902 augusztus 1-ével a IV. számú kerülethez Kassára helyeztetett át. Itt 1903 december 15-ig szolgált. E nappal a szolgálat alól felmentetett, majd felülvizsgáltatása folyamatba tétetvén — mint rokkant — 1904. év február 1-vel állandó nyugállományba helyeztetett. Kassán telepedett le. Meghalt 1909 október hó 6-án.

Kitüntetése: 1896. június 28-án honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült kerületi segédtszti minőségben kilenc évet meghaladóan tanusított szakszerű, ügybuzgó és eredményes működéséért. Birtokosa volt a jubileumi emlék-éremnek.

Czakó-Diósgyőry százados 1890. évben nősült. Egy leány és két fiugyermek atyja volt. Nejétől 1902. évben elvált. Magyarul, németül tökéletesen beszélt. Magyarországot helyőrségelése során ismerte. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatu, élénk, kissé heves vérmérsékletű, igen jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint csendőrtiszti hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte,

CSATÓ FERENC

CZAKÓ DIÓSGYÖR Y BARNABÁS

SZÜCS JÁNOS

TÖRÖK SÁNDOR

TYRMAN JÓZSEF

KÖRNER KAROLY

BANYAY ALBERT

azokban nagy gyakorlattal rendelkezett; igen buzgó, becsvágyó és jó eredménnyel működő tisztként jellemzett. Előljárók iránt engedelmes, kötelességszerűleg nyílt, ragaszkodó, alárendeltekkel szemben szigorú, jóakaró s róluk gondoskodó volt. Igen előzékeny és jó bajtárs.

Szücs János

hadnagy, szakasziparancsnok.

Született Losoncon (Nógrád vármegye) 1860 október hó 30-án. Római katolikus. Mint cisterciarendi növendék Zircen kétévi theológiát és Budapesten kétévi bölcsészeti tanfolyamot hallgatott. 1880. év január hó 10-én — mint egyévi önkéntes — avattatott fel a cs. és kir. 5. tüzérezredhez. Bevonult 1880 október 1-én. Egyévi önkéntesi évét leszolgálván, további tényleges szolgálatra kötelezte magát. Tizedessé 1881 október 6-án lépett elő. 1882 október 2-án — mint próbacsendőr — vétetett fel a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. 1883 április 11-én véglegesített. Címzetes őrsvezetővé május 6-án, őrmesterré december 26-án lépett elő, de már a 4. számú csendőrpáncsnokságnál, hova időközben áthelyeztetett. 1884—1885. években jó eredménnyel végezte a honvédségi Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát. Hadapróddá 1885 július 1-én, hadnaggyá 1885 november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród és hadnagy szakasziparancsnok Nagyszőllyösön szolgált. 1885. december 1-ével Kecskemétre s onnan 1887. évben Kalocsára helyeztetett, majd 1889. évben február 1-én Balassagyarmatra szakasziparancsnokul. 1890. év június 16-ával a szolgálat alól felmentetett.

Szücs hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül és tótul tökéletesen beszélt. Magyarországot csak helyőrségelései során ismerte meg. Ellenség előtt nem szolgált.

Török Sándor

1. osztályú százados, szárnyparancsnok.

Született Léczfalván (Háromszék megyében) 1857 február 8-án. Református vallású. Köznemes családból származott. Édesatyja földbirtokos volt. A polgári tanítóképezdét Budapesten végezte. 1882 szeptember 11-én — mint próbacsendőr — avattatott fel a m. kir. 3. számú csendőrpáncsnoksághoz. Csendőr címzetes őrmesterré 1883 augusztus 1-én lépett elő, őrsvezető címzetes őrmesterré pedig november 1-én. 1884. évben vezényeltetett a Ludovika Akadémia szabadságolt álló-

mányu tisztképző tanfolyamába, amelyet jeles eredménnyel végzett. Hadapróddá 1885 szeptember 1-én, hadapródtiszt-helyettesé november 1-én neveztetett ki. Mint hadapród részben őrsparancsnok, részben szakasparancsnok helyettes Nagyváradon és Kecskeméten. Hadnaggyá és szakasparancsnokká 1886 május 1-én neveztetett ki Belényesbe. Itt 1889 szeptember 30-ig szolgált. Innen kerületi segédtsiztnak Budapestre helyeztetett. Főhadnaggyá 1892 november 1-én lépett elő. Kerületi segédtsizt 1893 október 31-ig. November 1-től szakasparancsnok Ó-Aradon. 1896 július 16-tól ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnok Marosvásárhelyen az I. számú kerület állományában. Itt lépett elő II. oszt. századossá 1897 május 1-én, I. oszt. századossá pedig 1900 november 1-én. Nyugállományba saját kérelmére helyeztetett 1901. évi május hó 1-ével. Gödöllőn halt meg és helyeztetett örök nyugalomra 1915 január hó 15-én.

Török százados nőtlen ember volt. Csak magyarul beszélt. Magyarországot utazásai és állomásozásai után ismerte. Ellenesség előtt nem szolgált. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek. Középtermetű, erős testalkatu, komoly, szilárd jellemű, igen becsvágyó, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt. Csendőrségi szolgálatban minden tekintetben jól volt tájékozva és kiképezve. Engedelmes, kötelességtudó, lelkiismeretes parancsnok. Alárendeltjeit helyesen vezette, jól befolyásolta és fegyelmelte. Előljárói irányában engedelmes és nyílt volt. Ezenkívül igen jó, előzékeny és ragaszkodó bajtárs.

Tyrman József

őrnagy, másodtörzstiszt.

Született 1850 július 12-én Nagykárolyban. Római kath. vallású. Iparos családból származott. Orvosi pályára készült s a budapesti és bécsi tudományegyetem orvosi fakultását öt éven át hallgatta. 1869 szeptember 24-én, mint egyévi önkéntes orvosnövendék avattatott fel a cs. kir. 79. gyalogezredhez. A csapatkiképzés után a bécsi cs. kir. 2. számú helyőrségi kórházban szolgált a második félét. 1873 szeptember 30-án a tartalékállományba helyeztetett. 1875 május 1-én — mint egészségügyi katona — tényleges szolgálatra jelentkezett s beosztatott a cs. kir. 2. számú egészségügyi osztályhoz. Fokozatosan előlépve, — mint őrmester 1878 július 16-án áthelyeztetett a cs. és kir. 7. számú egészségügyi osztályhoz, majd szolgált a 8. és 24. számú egészségügyi osztályoknál. 1882. évben résztvett a dél-dalmáciai felkelés elnyomásában. A csendőrséghez 1883 január hó 1-én vétetett fel próbaszolgálatra és beosztatott a m. kir. IV. számú kerülethez Kassára. 1883 július 6-ával, mint őrsvezető cts. őrmester véglegesített. Őrmes-

terré 1884 május 6-án lépett elő. 1884—85. években a szabad-ságolt állományú honvéd tisztképzőtanfolyamot a Ludovika Akadémián igen jó eredménnyel végezte, hasonló eredménnyel téve le a csendőrtiszti szakvizsgát is. Csendőrhadapróddá 1885 szeptember 1-én neveztetett ki, hadapródtiszt-helyettesé pedig ugyancsak ezen év november 1-én. Mint hadapród a kassai kerület segédtsiztje mellett, továbbá, mint ideiglenes szakasparancsnok Lőcsén és oktatótiszthelyettesként Kassán működött. Hadnaggyá és szakasparancsnokká 1886 május 1-én neveztetett ki a VI. számú kerülethez Győrbe. 1889 február hó 1-én ezen kerület segédtsiztjévé neveztetett ki. Főhadnaggyá 1892 november 1-én lépett elő. A következő év augusztus 1-én Pozsonyba helyeztetett ismét szakasparancsnoki minőségben, 1894 július 1-ével azonban ismét segédtsiztként működik a törzsnél. 1895 május 1-ével, mint fogalmazótiszt, beosztást nyert a honvédelmi miniszterium csendőrségi (XVI.) számú ügyosztályába, hol teljes tíz éven át, 1905 április hó végéig működött. Ezen beosztásában tagja volt a Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő bizottságának is. Miniszteriumi alkalmaztatása alatt lépett elő 1897 május 1-én II. osztályu, 1900 november 1-én I. osztályu századossá. 1905 május 1-től a szegedi kerületnél a másodtörzstiszt teendőivel bízott meg. 1905 július 1-től idegbántalommal beteg, felülvizsgáltatását kéri és november 1-ével, mint I. osztályu százados állandó nyugállományba helyeztetett. Ez alkalommal Őfelsége részére a címzetes őrnagyi jelleget a legkegyelmesebben adományozta. A háboru kitérésekor hadi szolgálatra önként bevonult s a trencséni katonai megfigyelő állomás helyettes parancsnokává, később parancsnokává neveztetett ki. 1915 szeptember 1-ével valóságos őrnaggyá lépett elő. Tyrman őrnagy 63 éves korában a jól megérdemelt nyugalmat cserélte fel a terhes hadiszolgálat s ezzel az amugy is megtámadott egészségét még jobban aláasta. Orvosi tanács ellenére vállalt továbbra is szolgálatot. Ennek lett szomorú eredménye az 1915 május 19-én Karlsbadban bekövetkezett elhalálása. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1882. évben a hadiérem. 1885. évben mint hadapród őrmestert a m. kir. IV. számú kerületi parancsnokság dicsérő okirattal látta el felebaráti szeretet és előljárójához hű ragaszkodásért. 1887. évben Dunántul garázdálkodott rablóbandák üldözése és megsemmisítése alkalmával tanusított ügybuzgalma és eredménydus működéséért honvédelmi miniszteri elismerésben részesült. 1896. évben rendezett ezredéves országos kiállítás hadügyi csoportjához tartozó m. kir. csendőrségi kiállítás számára készített, igen sikerült táblázatok kidolgozása körül kifejtett fáradhatlan és lelkes tevékenységeért ismét honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesített. 1898. évben november hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározás alap-

ján legfelsőbb megelégedés juttatott tudomására. 1905. évben nyugdíjaztatásakor pedig Ófelsége részére a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta. 1917. évben ezen lovagkereszthez — legfelsőbb elhatározással — a hadiékítmény adományoztatott. 1917. évben még újlag részesült legfelsőbb dicsérő elismerésben. 1906. évben lett tulajdonosa a hadiékítményes II. osztályu vöröskereszt tisztí diszjelvénynek. Birtokosa volt a 3. osztályu tisztí katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és katonai jub. keresztnek.

Tyrman őrnagy 1888. évben nősült. Két gyermek atyja volt. Magyarul és németül tökéletesen beszélt. Magyarországot állomásozásai során ismerte, ezenfelül Alsó-Ausztriát, Stíriát és Dél-Dalmáciát helyőrségelése s a mozgósítás folyamán.

Tyrman őrnagy pályafutása érdekes ivelésű. Orvosnak készül és egy fordulattal elhagyva e szép hivatást, amelyre olyan nagy önfeláldozással és áldozattal készült — katona lesz s a legénységi állományban közel tíz évet szolgált, azután átlép a csendőrséghez s itt még közel két évet, míg hadapródi fokozatát elnyeri. Középtermetű, inkább alacsony, zömök, higadt, komoly, jó tehetségű és végtelenül szerény férfi volt.

Mint tiszt ertyedetlen buzgalmu, igen tevékeny, óramű-pontosságú, rendkívül kötelességtudó. Csendőrségi szolgálatban elméletileg és gyakorlatilag jól volt kiképezve. Mint önálló parancsnok, segéd- és fogalmazótiszt ügyesnek, jól használhatónak és feltétlenül megbízhatónak bizonyult. Érdekes megemlítenünk, hogy azon ritka tisztek közé tartozott, kinek minősítvényén tiz esztendőn át sem kellett változtatni. Egyszer megíratik s a szolgálat idejének leteltéig »változtatlan«, olyan, mint egy egész ember karaktere.

Pílisy Jenő

hadapródtiszthelyettes, ideiglenes szakaszparancsnok.

Született Alsókörtvélyesen (Zemplén vármegye) 1859 november 27-én. Római katolikus. Nemes családból származott. Édesatyja tisztviselő volt. Iskoláit Lőcsén végezte s itt szerezte meg a főreáliskolai érettségi bizonyítványt. 1879 január 1-én — mint egyévi önkéntes — avattatott fel a cs. és kir. 66. sorgyalogzredhez. Bevonult 1879 október 1-én. Leszolgálván az egy évet, ezrede tartalékába helyeztetett. Mint próbacsendőr 1882 október 3-án osztatott be a m. kir. 4. számú csendőrpáncsnoksághoz próbaszolgálatra. Véglegesített 1883 április hó 6-án. Cimzetes őrsvezetővé 1883 április 25-én, őrsvezetővé augusztus 25-én, őrmesterré 1884 május 6-án lépett elő. 1884—85-ös években hallgatta a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamát s jó eredménnyel vizsgázott. 1885. évben Kassán szintén jó eredménnyel tette le a csendőrtisztí szakvizsgát.

Mint hadapród őrsparancsnok szolgált Kassán, majd 1885 november 1-ével hadapród tiszthelyettesé lépvén elő, szakaszparancsnokot helyettesített Kassán és Beregszászon, 1888. évben állami szolgálatba lépett át.

Körner Károly

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Győrött 1863 március hó 10-én. Római kath. vallású. Cs. kir. katonai számtanácsos fia. A győri tanítóképzőt jeles eredménnyel végezte. Tanítói oklevelet szerzett és 1881—1884. évig mint tanító működött. A m. kir. 73. sz. mosonyi honvédzászlóaljhoz 1884 július hó 8-án avattatott fel. Cimzetes szakaszvezetővé 1885 augusztus 11-én lépett elő. 1885. évben a Ludovika Akadémia szabadságolt állományu tisztképző tanfolyamát igen jó eredménnyel végezte. Szabadságolt állományu hadapróddá 1885 szeptember hó 1-én neveztetett ki. Mint próbacsendőr 1885 szeptember 5-én vétetett fel a csendőrséghez, beosztván a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez. Hadapród cimzetes őrsvezetővé 1885 november 28-án lépett elő. 1885 november hó 28-tól 1886 március hó 10-ig teljesített próbaszolgálatot Sopronban. Március 11-től 31-ig őrsparancsnok, április hó 1-től június 1-ig ideiglenes szakaszparancsnok Székesfehérváron és Zalaegerszegen. 1886. évben jó eredménnyel tette le a csendőrtisztí szakvizsgát Székesfehérváron. Önálló szakaszparancsnok 1886. június hó 1-től Marcalin. Hadapród tiszthelyettes ugyanezen naptól. Hadnagygyá 1886 november 1-én neveztetett ki, főhadnagygyá pedig 1892 november 1-én. Mint szakaszparancsnok 1896 november 31-ig volt alkalmazva Pécsen és Győrben. 1896 december 1-től 1897 augusztus 31-ig ideiglenes szárnyparancsnokként Orsovára helyeztetett a II. sz. kerülethez. 1897 szeptember 1-én ugyanezen minőségben viszahelyeztetett a VI. számú csendőrkerülethez Győrbe. II. oszt. századossá 1897 november hó 1-én lépett elő. E nappal szárnyparancsnokká neveztetett ki. 1900. évben lovas táborig csendőrtanfolyamparancsnok. Mint szárnyparancsnok még Székesfehérváron és Esztergomban működött egészen 1903 július 30-ig. I. oszt. századossá 1900 november 1-én lépett elő. 1903 július 1-től 1906 június 30-ig másodtörzstiszt az V. számú kerületnél Pozsonyban. 1906 július 1-től tartósan vezényeltetett a honvédelmi miniszterium 16. osztályába fogalmazó tisztí minőségben. Őrnagygyá 1906 november 1-én neveztetett ki. 1907 szeptember 1-én vette át ezen osztály vezetését. Osztályvezető 1911 márc. 7-ig. Ezen nappal kerületi parancsnoki minőségben áthelyeztetett Pozsonyba. Alezredessé — mint osztályvezető — lépett elő 1910 május 1-ével. Ezredessé 1913 május 1-én nevez-

tetett ki. Nyugállományba 1914. december 1-ével helyeztetett. Szülővárosában telepedett le. Budapesten halt meg 1924 augusztus hó 29-én. Holtteste Győrbe szállított s a győrrévfalvi temetőben temettetett el.

Kitüntetései: 1893. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült sikeres szolgálati tevékenységeért, nevezetesen a pécsvidéki bányákban lezajlott munkásmozgalom alkalmával kiválóan ügyes, tapintatos és ernyedetlen ügybuzgalommal párosult sikeres tevékenységeért. 1895. évben a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított sikeres működéseért Őfelsége legfelsőbb elismerése adatott tudomására. 1908. évben adományoztatott részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje. 1911. évben osztályvezetői minőségben több éven át teljesített jeles munkálataiért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Birtokosa volt a 3. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlék-éremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Körner ezredes nős, gyermektelen ember volt. Magyarul tökéletesen, németül jól beszélt. Csak Magyarországot ismerte állomásozásai és utazásai során. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatu, szilárd jellemű, komoly, nyugodt vérmérsékletű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Mint csendőrtiszt az állásához megkivánt szaktudással teljes mérvben rendelkezett. Hivatásszerű kötelmeit igen jól ismerte, kiterjedt szolgálati ismeretekkel és gyakorlati tapasztalatokkal bírt. Ha nem is volt kimagasló tehetség, de lelkes kezdeményező és kitartó tervei keresztülvitelében. Élethivatását komolyan fogta fel, kötelmeinek lelkiismeretesen felelt meg. Mint szakasz- és szárnyparancsnok, majd mint beosztott törzstiszt, fogalmazó tiszt, osztályvezető és kerületi parancsnok, minden tekintetben igen jól megfelelt. Igen derék és sokoldaluan alkalmazható tiszt volt. Előljárói és fellebbvalói iránt engedelmes, fegyelmezett és előzékeny, alárendeltjeivel szemben gondoskodó, azokat jó indulatu szigorral parancsnokolta. Megértő, ragaszkodó jó bajtárs volt.

Körner ezredes pályafutása nem volt összeütközések híján. De szerette és állotta a harcot elveiért és meggyőződéseért. Sokszor érdes, kiméletlen, különösen nézet- és véleménykülömbőség esetén. Szolgálati éveinek vége felé erős kedélyi depresszió szállta meg, idegessége is fokozódott. Részben ez idézte elő visszavonulását. El kell ismernünk róla, hogy ritka és érdekes egyéniség volt.

Longhy István

hadapródtiszthelyettes.

Született 1863. évi január hó 4-én Kézdivásárhelyen (Háromszék vármegye). Római kath. vallású. Édesatyja orvos volt. Középiskolái elvégzése után a bécsi tudományegyetem orvosi fakultásán két évet hallgatott. Mint egyévi önkéntes 1882 szept. 30-án avattatott fel a cs. és kir. 51. gyalogezredhez. Önkéntesi évét leszolgálván, 1883 november 5-én mint tizedes lépett át próbaszolgálatra a csendőrséghez. Véglegesített a m. kir. 1. számú csendőrpáncsnokságnál 1884 május 1-ével. 1883—84. évben a csendőrtiszti tanfolyamot, 1884—85. évben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémia szabadságolt állományú tisztképző tanfolyamát jó eredménnyel végezte. Címzetes őrsvezető 1884 május 1., címzetes őrmester 1885 augusztus 26., hadapród szeptember 1. és hadapród-tiszthelyettes november 1-ével. Mint tiszthelyettes szakasz-, szárny- és kerületi segédtszti irodákban nyert alkalmazást; közben Kolozsváron és Nagyszébenben szakaszparancsnokot is helyettesített. 1888 május 1-ével a szolgálat alól felmentetett.

Felsőbányai Bányay Albert

ezredes, kerületi parancsnok.

Született 1856 szeptember 28-án a kisküküllőmegyei Magyarbénye községben. Református vallású. Szatmár megyéből elszármazott régi nemes család sarja. Nagyenyedben öt gimnáziumi osztályt 1876. évben jó eredménnyel végzett. 1876 január 27-én avattatott fel a cs. kir. 31. gyalogezredhez. Bevonult 1876 október 1-én. Őrsvezető 1877 november 11., tizedessé 1878 október 6-ával lépett elő. 1879 szeptember 7-én próbaszolgálatra átlépett a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnoksághoz. Véglegesített 1880 március 16-án. 1881 október 16-ával át-helyeztetett a 2. számú csendőrpáncsnoksághoz. Címzetes őrsvezetővé 1881 december 1-én, őrsvezetővé 1882 május 1-én, címzetes őrmesterré 1883 március 21-én, őrmesterré 1883 november 21-én lépett elő. 1884—85. években végezte a Ludovika Akadémián jó eredménnyel a tisztképző tanfolyamot. Hadapróddá 1885 szeptember 1-ével, hadapród-tiszthelyettesé 1885 november 1-ével neveztetett ki. Mint hadapród-őrmester 1885 október 31-ig őrsparancsnok Ujvidéken. Mint hadapród-tiszthelyettes szakaszparancsnokot helyettesít Ujvidéken, Szegeden és Versecen. Hadnagygyá és szakaszparancsnokká 1886 november 1-ével neveztetett ki Temesvárra. 1887 július 1-én a IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett oktatótiszttül Kassára.

1889 december 1-től visszahelyeztetett a II. számú csendőrkerülethez Szabadkára szakasparancsnoknak, s onnan 1891 augusztus 1-től Lugosra. 1893 október 1-től 1896 március 14-ig oktatótiszti Szegeden. Főhadnaggyá 1893 május 1-én lépett elő. 1896—1897-ben Orsován szakasparancsnok. 1897 szeptember 1-től ideiglenes, majd végleges szárnyparancsnok Zomborban. II. osztályú százados 1897 november 1-én, I. osztályú százados 1901 május 1-ével neveztetett ki. 1904 november 1-től a IV. számú csendőrkerületnél másodtörzstiszti 1906 június 30-ig. Ezen nappal Székesfehérvárra helyeztetett ugyancsak másodtörzstiszti minőségben, hol 1907 április 30-ig szolgált. Őrnaggyá 1907 május 1-én neveztetett ki, egyidejűleg áthelyeztetvén előbb másodtörzstisztnek, azután parancsnok-helyettesnek Kolozsvárra. Alezredessé 1910 november 1-ével neveztetett ki. 1911 március 7-én ideiglenes, 1912 augusztus 15-én végleges kerületi parancsnokká neveztetett ki Brassóba. Ezredessé 1913 november 1-én lépett elő. Tényleges állományban halt meg Budapesten, hova gyógykezelése céljából utazott fel, 1915 december hó 10-én. A farkasréti katonai temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1885. évben, legénységi szolgálata folyamán, mint őrsvezető, őrsparancsnok a perjámosi őrsön, honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült, mert a közbiztonsági szolgálatát rövid idő alatt sikeres eredménnyel kezelte. 1898. évben a mehadikai népzendülés alkalmával, annak leküzdésénél tanusított jeles működéséért, honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Ugyancsak hasonló kitüntetés érte 1906. és 1908. években különböző alkalmazásokban kifejtett kiváló és eredményes tevékenységeért. Birtokosa volt a 2. osztályú tiszti katonai szolgálati jelnek, a II. osztályú porosz sasrendnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Bányay ezredes 1895. évben nősült. Gyermeektelen ember volt. Magyarul tökéletesen, németül és románul jól beszélt. Magyarországon kívül Ausztriát, a Dalmát tengerpartot, Boszniát és Bukovinát ismerte. Magastermetű, erős testalkatu, vigkedélyű, határozott jellemű férfi volt. Ellenség előtt nem szolgált.

A csendőrségnél kilencévi legénységi szolgálattaljesítés után lépett elő hadapróddá. Már a legénységi állományban kiérdemelte előljárói legteljesebb elismerését kötelességű és eredményes szolgálataival. A közbiztonsági szolgálat minden ágazatát tökéletesen ismerte, a szolgálatot helyesen vezette, irányította és ellenőrizte. Tevékenysége minden irányban kiváló volt. Mint oktatótiszti is nagyon értékes eredményeket ért el. Mint parancsnok alosztályát és kerületét magas színvonalon tartotta. Erélyéről elismert volt. A fősulyt a fegyelemre, a fegyelmezettségre helyezte, abban látta biztosítva az intézmény

teljesítőképességét. Kristálytisza egyéniség volt. Szolgálatát mindenkor önzetlenül teljesítette, ragyogó példaadással járva mindenütt és mindenben elől. Ez volt életének legnagyobb érdeme és büszkesége.

Hajnácskői báró Vécsey Béla

hadapród.

Született 1861 április 28-án Szürthe községben (Ung vármegye). Római katolikus. Előkelő földbirtokos fia. Öt gimnáziumi osztályt végzett, majd 1877—1878. években csapatonövendék volt. 1881 márc. 7-én avattatott fel a törvénytudományi szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 15. huszárezredhez. 1883 július hó 28-án — mint özvegy édesanyjának fenn tartóját — igazolvánnyal elbocsájtották. 1884 március 16-án, háromévi szolgálati kötelezettséggel, próbaszolgálatra felvéteztett a m. kir. IV. számú csendőrparancsnoksághoz s beosztatott az ungvári szárnyhoz. Véglegesítettett 1884 szeptember 16-ával. 1884—85. években a Ludovika Akadémián a szabadságolt állományú honvédtisztképző tanfolyamot megfelelő eredménnyel végezte. Hadapróddá 1885 szeptember 26-án neveztetett ki, 1886 szeptember 1-ével pedig áthelyeztetett a m. kir. II. számú csendőrkerület temesvári szárnyához. 1887. évben vétetett fogatékba.

Kintis István

I. osztályú százados, pótszárnyparancsnok.

Született 1868 augusztus hó 20-án Turjaremete községben. Római katolikus vallású. Pénzügyőri biztos fia. Iskoláit véggezve, Eperjesen 1881. évben érettségi vizsgát tett. Annak letétele után vasuti szolgálatba lépett és üzletgyakornok volt. Önkéntesi évét 1881—82-ben szolgált le. Mint tartalékos szakasvezető 1883 december 12-én lépett be a csendőrséghez próbaszolgálatra. Beosztatott a m. kir. 5. számú csendőrparancsnoksághoz, hol 1884 június 12-én — mint gyalogcsendőr — véglegesítettett. 1883 július 14-én a tartalékos tisztvizsgát Kassán jó eredménnyel tette le. Őrsvezetővé 1884 december 26-án, cts. őrmesterré 1885 október 6-án lépett elő. A csendőrtiszti szakvizsgát 1885. évben Pozsonyban tette le jó eredménnyel. Hadapróddá 1885 november hó 18-án neveztetett ki, hadapródtiszthelyettesé pedig 1886 május 1-én. Ezideig külszolgálatot látott el s utóbb őrsparancsnok lett Ipolyságon. 1886 november 1-ig ideiglenes, azután végleges szakasparancsnok Karánsebesen a II.

számu csendőrkerület állományában. Hadnaggyá 1886 november 1-én lépett elő. 1887 április 1-én szakasparancsnoki minőségben a m. kir. IV. számu kerülethez helyeztetett át Eperjesre, 1889 február 1-én pedig a VI. számu kerülethez Győrénfalura. Főhadnaggyá 1893 május 1-én nevezetett ki. 1894 szeptember 1-én ugyancsak szakasparancsnoki minőségben Pozsonyba helyeztetett. Itt 1898 február 18-ig állomásozott. 1898 február 19-től 1900 július 15-ig szárnyparancsnok Ungváron, majd 1900 július 16-tól 1906 május 14-ig Zilahon, 1906 május 15-től 1908 július 15-ig Tordán, 1908 július 16-tól pót-szárnyparancsnok Szegeden. Felülvizsgálat utján 1909 szeptember 1-vel állandó nyugállományba helyeztetett.

Kitüntetései: 1886. évben január 6-án kelt legfelsőbb elhatározással részére a koronás ezüst érdemkereszt adományoztatott nyolc embernek a vízbefulástól saját életének veszélyeztetésével történt bátor megmentéseért. Birtokosa volt a 3. osztályu tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek s a katonai jubileumi keresztnek.

Kintis százados nős és három gyermek atyja. Magyarul tökéletesen, németül, tótul és szerbül jól beszél. Magyarországot helyőrségelése során ismeri. Ellenség előtt nem szolgált. Középtermetű, erős testalkatu, szilárd jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi. Mint csendőraltisztt és tiszt jól használtatott. A szolgálat minden ágazatában otthonos s azokat lelkiismeretesen teljesítő volt. Mint parancsnok, alárendeltjeit helyesen vezette és irányította, a fegyelmet eredményesen kezelte. Előljárói iránt engedelmességgel viseltetett, azok elismerését bírta.

Sepsiszentgyörgyi Szilágyi Gergely

I. osztályu százados, szárnyparancsnok.

A szobenyvármegyei Szászsebesen született 1863. év március 10-én. Evangélikus vallásu, később áttért a katolikus hitre. Édesatyja, Ferenc, ügyvéd volt. A főgimnáziumot Brassóban és Székelyudvarhelyen végezte és érettségi vizsgát tett. Mint egyévi önkéntes 1882—83. években szolgált a cs. és kir. 2. gyalogezrednél. Mint volt egyévi önkéntes tizedes 1883 szeptember 30-án ezrede tartalékába helyeztetett. Tartalékos hadnaggyá 1883. november 1-én nevezetett ki a cs. és kir. 63. gyalogezredhez. Tiszti rangjáról 1885 június 10-én önként leköszönt s július 27-én próbaszolgálatra átlépett a csendőrséghez és beosztatott a m. kir. I. számu kerület állományába. Véglegesített 1886 január 26-án. Még ez évben Kolozsváron jó eredménnyel tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapródcsendőr cts. őrmesterré 1886 március 2, hadapródors-

vezető c. őrmesterré július 16-án, hadapródtiszthelyettesé október 1-én, hadnaggyá november 1-én nevezetett ki. Július 8-tól augusztus 31-ig szakasparancsnokhelyettes Kolozsváron. Szeptember 1-től áthelyeztetett a VI. számu kerülethez végleges szakasparancsnoki minőségben Szekszárdra. A következő évben oktatótisztt Székesfehérváron, majd szakasparancsnok Veszprémben. 1891 május 15-én Zilahra, 1892 július 1-én Pancsovára helyeztetett hasonló minőségben. Itt lépett elő 1894 május 1-én főhadnaggyá. 1894 szeptember 1-étől Nagy-kikindán szakasparancsnok, 1895-től pedig Nagybecskereken. 1897 szeptember 1-én II. osztályu századossá és szárnyparancsnokká nevezetett ki Lugosra. Itt mozdított elő 1901 május 1-én I. osztályu századossá. 1902 június 1-én szárnyparancsnoki minőségben Budapestre helyeztetett s itt vetett 1903 június 1-én önkézüleg véget életének. A farkasréti temetőben helyeztetett örök nyugalomra.

Kitüntetései: 1887. évben Dunántul garázdálkodott rablóbandák üldözése és megsemmisítése alkalmával tanusított eredményes működéseért a honvédelmi miniszter dicsérő elismerésben részesített. Birtokosa volt a jubileumi emlékéremnek.

Szilágyi százados 1897. évben Nagybecskereken vette nőül Kokits János ügyvéd leányát, Elzát. Két gyermek atyja volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul kielégítően beszélt. Magyarországot általánosságban ismerte. Középtermetű, erős testalkatu, vigkedélyű, szilárd jellemű, jó szellemi képességgel és felfogással bíró férfi volt.

Hivatásszerű kötelmeit jól ismerte, osztályát helyesen vezette és jól fegyelmelte. Mint szárnyparancsnok jól megfelelt. Előljárói iránt feltétlen tisztelettel viseltetett, alárendeltjeire előnyös befolyást gyakorolt. Igen jó bajtárs volt s jó társaságban forgott.

Somogyi Bencze Bálint

cimzetes tábornok, kerületi parancsnok.

Született 1861 február hó 2-án az ungmegyei lukateleki pusztán, előkelő régi nemesi családból. Atyja, Bálint, Vár-alján (Ung vármegye) volt földbirtokos. Érettségi vizsgát a budapesti ref. főgimnáziumban letéve, a budapesti tudományegyetemen folytatta tanulmányait s a jogot elvégezve, 1881. évben jó sikerrel tette le az államtudományi államvizsgát. 1879 február hó 3-án avattatott fel — mint egyévi önkéntes — a cs. és kir. 11. huszárezredhez. Bevonult 1882 október 1-én. A tartalékos tisztvizsgát 1883 szeptember havában tette le a cs. és kir. XXXII. gyaloghadosztályparancsnokságnál. Tartalékos hadnaggyá 1883 november 1-én nevezetett ki. Tiszti rangjá-

ról leköszönve — mint hadapród próbacsendőr — 1886 augusztus 7-én lépett be a csendőrséghez. A II. számú kerületnél vétetett állományba. A csendőrtiszti szakvizsgát 1887. évben jó eredménnyel tette le Szegeden. Mint hadapródtiszthelyettes 1887 február 1-ével véglegesített. Hadnaggyá 1887 május 1-én neveztetett ki. Mint hadapród Szegeden és Pancsován szolgált. Önálló szakasparancsnok Nagyikindán 1891 október 31-ig. November 1-ével a budapesti kerülethez helyeztetett szakasparancsnoki minőségben Szolnokra, majd 1896 július 14-ig Debrecenbe, onnan 1898 június 30-ig Nagyárolyba a IV. számú kerülethez. Főhadnaggyá 1894 november 1-én neveztetett ki. 1898 július 1-től ideiglenes, azután végleges szárnyparancsnok Nyiregyházán, majd Kassán. II. osztályu századossá 1898 november 1-én lépett elő, I. osztályu századossá pedig 1901 május 1-én. 1902 augusztus 1-én a VI. számú kerülethez helyeztetett szárnyparancsnokul Pécsre. 1907 május 1-től másodtörzstiszti megbízást kap a VIII. számú kerület törzsénél. Őrnaggyá 1908 május 1-én lépett elő. 1908 július 20-án másodtörzstiszti minőségben Budapestre, 1908 november 10-ával pedig Szegedre helyeztetett. Alezredes parancsnok-helyettesnek 1911 november 1-én neveztetett ki. 1913 április hó 14-ével a III. számú kerület parancsnokaként helyeztetik Budapestre. Ezredessé 1914. évben lépett elő. Kerületi parancsnok 1918 június 30-ig. Julius 1-től állandó nyugállományba helyeztetett s ez alkalommal részére a vezérőrnagyi cím és jelleg a legkegyelmesebben adományoztatott.

Budapesten telepedett le.

Kitüntetései: 1887. év tavaszán Délmagyarországon pusztított árvíz alkalmával tanusított sikeres és önfeláldozó tevékenységéért a honvédelmi miniszter dicsérő elismerését nyilvánította. 1918. évben legfelsőbb elhatározással részére a Ferenc József-rend tiszti keresztje a legkegyelmesebben adományoztatott. Birtokosa 1904. évtől a Schaumburglippei házirend III. osztályu diszkeresztjének, a 3. osztályu tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek, a katonai jubileumi keresztnek s az 1912—13. évi emlékkeresztnek.

Bencze tábornok nősült 1890. évben december 20-án Klagenfurtban. Erber Róbert huszáralezredes Etelka nevű leányát vette nőül. Egyetlen élő fia, Jenő, jelenleg huszárszázados. Magyarul tökéletesen, németül jól beszél. Magyarországon kívül Fiumét, Velencét, Meránt, Klagenfurtot, Serajevót, Grátzot, Prágát, Marienbadot, Karlsbadot és környékét ismeri, végül Bajorországot utazásai során.

Középtermetű, erős, izmos testalkatu, élénk kedélyű, határozott, komoly jellemű, igen jó szellemi képességgel bíró férfi.

Mint csendőrtiszt, hivatásszerű kötelmeit teljesen ismerte, kötelmeit lelkiismeretesen intézte, tevékenyen és a testülete iránti nagy szeretettel működött, alárendeltjeit mindenkor helye-

sen vezette, befolyásolta és parancsnokolta. Széles látókörű, jó ítélőképességű tiszt volt. Előjáróihoz ragaszkodó, alárendeltjeiről gondoskodó, azok bizalmát bíró. Igen jó bajtárs és szeretetreméltó barát.

Kanyaró Pál

hadnagy, szakasparancsnok.

Született 1862 augusztus hó 3-án Tordán. Iparos fia. Kolozsváron az unitárius gimnáziumot végezte s jeles eredménnyel tette le ugyanott az érettségi vizsgálatot. 1881. év november 11-én avattatott fel — mint egyévi önkéntes — a cs. és kir. 51. sorgyalogezredhez. 1882—83. évben szolgált a önkéntesi évét. A csendőrséghez 1883 október 18-án — mint próbacsendőr — lépett be s beosztást nyert a m. kir. 1. számú csendőrpáncsnoksághoz. Mint csendőr, 1884 április hó 16-án véglegesített. Címzetes őrsvezetővé 1884 május 1-én, őrsvezetővé 1885 január 6-án lépett elő. 1885. évben igen jó eredménnyel végezte a Ludovika Akadémia szabadságolt állományu tisztképző tanfolyamát. Hadapróddá 1886 szeptember 1-én neveztetett ki. 1886. évben őrsparancsnok a brassói őrsön, 1887 január 1-én áthelyeztetett a VI. számú csendőrkerülethez. Előbb ideiglenes szakasparancsnok Szekszárdon, május 1-től oktatótisztt Székesfehérváron. Hadnaggyá 1887 május 1-én neveztetett ki. 1887 augusztus 8-án szolgálat alól felmentetett.

Soós János

hadnagy, szakasparancsnok.

Született 1863 február hó 24-én Szentesen (Csongrád vármegye). Református vallásu. Birtokos fia. Szentesen három gimnáziumi osztályt végzett. 1878—1880. évig cs. kir. csapatnövendék volt. 1880 február hó 28-án csapatnövendékből — mint gyalogos — avattatott fel a cs. és kir. 61. gyalogezredhez. 1881 május 25-én őrsvezetővé, 1881 október 25-én tizedessé, 1882 szeptember 6-án szakaszvezetővé lépett elő. Ezen rendfokozatban vétetett fel a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnoksághoz próbaszolgálatra 1883 május hó 10-ével. Véglegesített 1883 november 1-én. Őrsvezetővé 1883 november 26-án, őrmesterré 1884 december 26-án lépett elő. 1885—86. években igen jó eredménnyel végezte a Ludovika Akadémián a szabadságolt állományu tisztképző tanfolyamot és 1886. évben sikeresen tette le a csendőrtiszti szakvizsgát. Hadapróddá a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián ez évben megtartott

hadapródi vizsga alapján 1886 szeptember 1-én, hadnaggyá 1887 május 1-én neveztetett ki. Szakaszparancsnok volt Versecen, Pancsován, majd 1889. év november hó 30-ig Sátoraljaujhelyen. 1889 december 1-ével oktatótiszti minőségben a kerület törzséhez, Kassára helyeztetett. Tiszti rendfokozatáról 1893. évben leköszönt. Leköszönése augusztus hó 5-ével elfogadtatott.

Kitüntetése: 1883. év tavaszán Torontál vármegyében dult árvízveszély alkalmával a védekezési és mentési munkálatoknál tanúsított önfeláldozó és eredményes tevékenységeért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Soós hadnagy nőtlen tiszt volt. Magyarul, németül tökéletesen, románul jól beszélt. Magyarországot csak állomásozásai során ismerte. Magas, nyulánk termetű, vidám, őszinte, határozott jellemű férfi volt.

Szathmáry József

ezredes, kerületi parancsnok.

Született Cserepes községben (Gömör vármegye) 1862 április hó 19-én. Nemes családból származott. Atyja gazdaszt volt. Római katolikus vallásu. Érettségi vizsga letétele után 1881—1883. években Budapesten jogot hallgatott. Alapvizsgákat nem tett. Szolgált a közös hadseregben és pedig ténylegesen — mint egyéves önkéntes — 1881. és 1882. években a cs. és kir. 67. gyalogezredben. 1882 szeptember 30-án mint címzetes őrsvezető ezrede tartalékába helyeztetett. 1884 április 15-én kezdette meg szolgálatát a csendőrségnél. A m. kir. 5. számú csendőrpáncsnokságnál vétetett állományba. Véglegesített 1884 október 15-én. 1885—1886. években a Ludovika Akadémián a szabadságolt állományu tisztképző tanfolyam hallgatója. A vizsgát igen jó eredménnyel tette le. A csendőrségnél cts. őrsvezetővé december 6-án lépett elő. Hadapróddá 1886 december 21-én, hadapródtiszt helyettesé 1887 február 1-én neveztetett ki. 1887. évben Kassán a csendőrtiszti szakvizsgát jó eredménnyel tette le. 1887 március 1-én Karánsebesre helyeztetett ideiglenes szakaszparancsnoki minőségben. Itt lép elő hadnaggyá 1887 november 1-én. 1888 május 1-től 1890 június 30-ig oktatótisztt Szegeden. 1890 július 1-től 1891 október 31-ig szakaszparancsnok Temesváron, azután 1897 augusztus 31-ig segédiszt Szegeden. Itt lépett elő főhadnaggyá 1893 november 1-én. 1897 szeptember 1-től szárnyparancsnoki minőségben a III. számú kerülethez helyeztetett Zilahra. 1898 július 31-ig állomásozik itt és itt lépett elő 1897 november 1-én II. osztályu századossá. 1898 augusztus 1-től 1901 július 31-ig, mint fogalmazótisztt a honvédelmi

minisztérium XVI. ügyosztályában nyert beosztást. 1901 május 1-én lépett elő I. osztályu századossá. 1901 augusztus 1-től szárnyparancsnok Aradon 1902 december 31-ig. Aradról Máramarosszigetre helyeztetett szárnyparancsnoki minőségben s itt állomásozott 1903-tól 1905-ig. 1905 november 5-től másodtörzstiszti minőségben Szegeden teljesített szolgálatot. 1907 április 30-án hasonló minőségben Kolozsvárra került s onnan 1908 május 3-ával vissza Szegedre, kerületi parancsnok helyettesül. Órnaggyá 1907 május 1-ével neveztetett ki, alezredessé pedig 1910 november hó 1-ével. Mint alezredes neveztetett ki 1912 szeptember 28-ával a VIII. számú kerület parancsnokává, de csak néhány hónapig parancsnokolta azt, mert 1913 április 13-án hasonló minőségben Szegedre, régi, kedves állomására helyeztetett vissza. Ezredessé 1913 december 28-án neveztetett ki. Nyugállományba 1914. évben (szeptember 1-vel) helyeztetett. Gödöllőn telepedett le.

Kitüntetései: 1908. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült különféle alkalmazásokban kifejtett ügybuzgó eredményes tevékenységeért. Birtokosa a 3. oszt. tiszti katonai szolgálati jelnek, a jubileumi emlékéremnek és a katonai jubileumi keresztnek.

Szathmáry ezredes nőtlen ember maradt. Magyarul tökéletesen, németül jól beszél. Magyarországot állomásai során ismeri. Komoly, határozott jellemű, mély hazafiui érzéstől áthevített, igen jó szellemi képességű és előkelő gondolkodásu férfi. A csendőrségi szolgálat minden ágazatában kiváló jártasságra tett szert, kötelmeit céltudatosan, becsvágyóan és rendkívül lelkiismeretesen végezte. Előjárói irányában feltétlen engedelmességgel, alárendeltjeivel szemben jóakarattal párosult szigorral viseltetett. Általános műveltsége és átlagon felüli használhatósága korán kitünt a bizalmi állásokba szólíttatott, melyekben igen jól megfelelt.

Mint ember, abból a fajtából való, amelyik gondolkodásában és cselekedetében mindig és minden körülmények között, szinte ösztönszerűen magyar tudott maradni. Munkássága a magyar középosztály dicsősége, emberszeretete, komoly és rendet tartani tudó szeretetteljes szigorúsága, önérzete a magyar uriosztály legszebb jellemvonása. Imádja fajtáját és minden hajlandóságával, tudásával, akaraterejével szolgálta intézményét. Hogy ezt magas vezetőállásban csak rövid ideig tehetette, személyén kívül álló okokból történt. Férfiassága és munkabírása teljességében állott félre, betöltött harminc évi tényleges csendőrségi szolgálat után.

Zolnay Béla

hadnagy, szakaszzparancsnok.

Huszton született 1861. évben szeptember hó 1-én. Evangélikus vallásu. Atyja hivatalnok volt. Négy gimnáziumot végzett. 1880 március hó 4-én avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 60. gyalogezredhez. Őrvezetővé 1880 január 1-én, tizedessé 1881 október 1, szakaszvezetővé 1882 szeptember 6-án, II. osztályu számvivő altisztté még azon év december 31-én neveztetett ki. 1883 szeptember 23-án három évi szolgálati kötelezettséggel belépett a csendőrséghez s beosztatott a IV. számu csendőrkerülethez. Véglegesítettett 1884 március 16-án. Őrsvezető cts őrmester 1884 augusztus 1-étől, őrmester augusztus hó 26-tól. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián a szabadságolt állományu tisztképző tanfolyamon igen jó eredménnyel vizsgázott. Hadapróddá 1886 szeptember 1-vel neveztetett ki a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián ez évben megtartott hadapródi vizsga alapján. A következő év február 1-én lépett elő hadapródtiszthelyettessé, november 1-én pedig hadnaggyá. Mint hadapródtiszthelyettes 1887 február 22-ével bizatott meg a beregszászi szakaszzparancsnokság vezetésével. 1888. évben saját kérelmére elbocsáttatott a testület kötelékéből.

Zolnay hadnagy nőtlen ember volt. Magyarul, németül, tótul tökéletesen beszélt. Csak Magyarországot ismerte. Ellenesség előtt nem szolgált. Magas, erős testalkatu, komoly határozott, igen jó szellemi képességgel rendelkező férfi volt. Mint fiatal tiszt becsvágygal és szorgalommal végezte teendőit.

Zágorhydai, Zewlci és Lorántházai Loránth Dénes

vezérőrnagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettese.

1859. évben született Hosszuperesztetacsánd községben. Római katolikus vallásu. 1879 február 20-án avattatott fel a törvényes szolgálati kötelezettség mellett a cs. kir. 76. gyalogezredhez. Mint ujonc 1879 július 16-án kezdette meg katonai szolgálatát. Még ezen év december 16-ával őrsvezetővé lépett elő. Tizedes 1880 március 16-ával, szakaszvezető november 16-ával. Cimzetes őrmesterré 1881 december 25-én, őrmesterré 1882 január 16-án lépett elő. Ez év szeptember 3-tól tartósan szabadságoltatott. Pár nap mulva 1882 szeptember hó 9-én próbaszolgálatra belépett a csendőrséghez. Ezrede tartalékából 1883 március 21-ével három évi szolgálati kötelezettség mel-

WESTER VILMOS*

KINTIS ISTVAN

SOÓS JÁNOS

SZILÁGYI GERGELY

* Életrajzi adatait nem sikerült beszerezni.

BENCZE BÁLINT

SZATHMÁRY JÓZSEF

LORANTH DÉNES

lett a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz végleg áthelyeztetett. Gyalogcsendőr cts. őrmesterré 1883 augusztus 6-ával neveztetett ki, majd az altiszti vizsga sikeres elvégzése után 1883 november 1-ével őrsvezető cts. őrmesterré. Mint önálló őrsparancsnok a pestmegyei Aszód községben működött. A m. kir. honvédségi Ludovika Akadémián 1886. évben megtartott hadapródi vizsga alapján 1886. évi szeptember hó 1-től számitandó ranggal csendőrhadapróddá neveztetett ki. Hadapródőrmester 1886 október 11-től, hadapródtiszthelyettes 1887 május 1-től. Ez utóbbi rendfokozatban az oktatótiszti teendőkkel való ideiglenes megbízás mellett a budapesti kerület törzséhez helyeztetett. Hadnaggyá 1888 május 1-én neveztetett ki. Oktatótiszt 1895 július 1-ig. Közben 1893 november 1-ével főhadnagy. 1895 július 1-én az oktatótiszti teendők alól felmentetett és ugyancsak a budapesti kerülethez segédtsztté neveztetett ki. 1897 szeptember 1-ével megbízott az aradi szárny vezetésével. II. oszt. századossá ez év szeptember 1-én lépett elő. A következő évben július 1-étől a csendőrségi felügyelő mellett mint segédtszttet látjuk, mely bizalmi és fontos beosztása alól 1904 augusztus hó 1-ével mentetett fel, amikor is szárnyparancsnokká neveztetett ki Esztergomba. I. osztályú százados 1901 május 1-től. 1906 július 1-ével a m. kir. V. számú csendőrkerület törzsénél a II. törzstiszti teendőkkel bízott meg. Őrnaggyá 1907 május 1-ével neveztetett ki. 1908 május 16-ával Pozsonyból Debrecenbe helyeztetett kerületi parancsnokhelyettesi minőségben. Alezredessé 1910 november 1-én neveztetett ki. 1913. április 14-én ezen kerület parancsnoka lett. Még ez év július 2-ával Őfelsége által a belügyminisztérium csendőrségi VI-b. osztályának vezetőjeként Budapestre rendeltetett. Ez év november 1-én éri ezredesi kinevezése. 1918 február 2-án kelt királyi elhatározással a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének helyettesévé neveztetett ki, ugyanakkor lépvén elő vezérőrnaggyá is. A forradalom megszüntette az állását.

Kitüntetései: 1898. évtől birtokosa a jubileumi emlékéremnek. 1902. évben elrendeltetett részére a legfelsőbb megelégedés tudtuladása. 1904. évben ellátatott a 3. oszt. tiszt katonai szolgálati jellel. 1908. évtől birtokosa a katonai jubileumi keresztnek. 1913. év március 27-én adományoztatott részére a Ferenc József-rend lovagkeresztje. Még ez évben ellátatott az emlékkeresztel. 1916 március 18-ával kitünő szolgálatai elismeréséül kitüntettetett a III. oszt. Vaskorona-renddel, 1917. évben ehhez megkapta a hadidisztményt a háboru alatt teljesített kiváló szolgálatainak elismeréséül. Ugyanezért 1917 április 1-én ismételen részesült a legfelsőbb dicsérő elismerésben.

Loránth tábornok 1896 február 15-én kötött házasságot Kolozsváron Lázár Matilddal, egy előkelő erdélyi földbirtokos

család leányával. Házasságából három leány és egy fiugyermek származott. Magyarul és németül tökéletesen beszél. Magyarországot állomásozásai során ismeri. Ellenség előtt nem teljesített szolgálatot. 1908. évben elismertetett régi magyar nemessége s a lorántházai és zágorhydai, majd később a zewlci előnévhez való jogosultsága.

Loránth tábornok harminchat évi tényleges csendőrségi szolgálat után vált meg a testülettől. A hosszas, értékes és eredményekben gazdag szolgálata alatt — mint felügyelő-helyettesnek — magas vezetői állásában közvetlenül kellett látnia az intézmény megbénulását, majd a külső erők által kényszerített megszűnését. A gondviselés kegye megengedte érnie az általa annyira szeretett intézménynek talpraállását s megindulását az eredetileg kitűzött célja felé. Nemes és hazafias lelkének szebbnél-szebb megnyilatkozásait számtalanszor volt alkalmunk látnunk és hallanunk. Izig-vérig magyar és lelkes csendőr a mai napig. Pályáján, melyet mint legénységi állománybeli kezdett meg, ritka szép karriert futott meg s csak a külső viszonyok mostohaságán mulott, hogy vezére nem lehetett az intézménynek, mely szerepre — egyénisége révén — hivatott volt. Hosszu csendőri pályája alatt mindig becsületet szerzett a csendőr névnek és bőséges érdemet ahhoz, hogy hálával és hódolattal nézzünk személyére. Sokat olvasott, sokat tanult ember, bár megjelenésében, visszavonultságában és szerénységében ezt inkább csak sejtetni engedi. Csendőri kötelességeit úgy a békében, mint a háboru alatt a felmagasztosult hazaszeretet és királyhűség szempontjából vizsgálta és teljesítette. Az avatatlan különcnek vélhette és vélheti, de aki szerencsés az ő nemes szívéhez közelebb állani, érzi, hogy az egész férfi csupa szeretet. Kemény, határozott, elveiben meg nem alkuvó, markáns egyéniség.

NÉVJEGYZÉKE

azon tiszteteknek, akik 1876—1886. években — mint legénységi állománybeliek — kezdték meg, vagy teljesítették csendőri szolgálatukat s azt követően tisztékké neveztettek ki.

Báró (Blaskó) Gyula ezredes, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület volt parancsnoka. Mint joghallgató 1882 augusztus hó 30-án avattatott fel egyévi önkéntesi szolgálatra a cs. és kir. 66. gyalogezredhez, honnan — mint próbacsendőr — 1884 február 1-én vétetett át próbaszolgálatra a m. kir. IV. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Binder Frigyes százados-számvivő. 1873 október hó 31-én vonult be — mint árkász — a cs. kir. 2. számú műszaki ezredhez. Mint próbacsendőr 1877 március 28-án kezdette meg csendőri szolgálatát a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokságnál. Hadnagy-számvivővé 1899 november hó 1-én nevezetett ki.

Bodó Sándor hadapród. Mint egyévi önkéntes 1876 október hó 1-én vonult be a cs. kir. 31. számú gyalogezredhez. A m. kir. I. számú csendőrkerülethez 1883 március hó 9-én — mint próbacsendőr — vétette fel magát. Hadapróddá 1888 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Borbás Béla főhadnagy-számvivő. Mint közvitész avattatott fel 1883 október hó 2-án a cs. és kir. 38. számú gyalogezredhez. Mint tizedes 1886 szeptember hó 26-án lépett át próbaszolgálatra a m. kir. V. számú csendőrkerülethez. Hadnagy-számvivővé 1896 november hó 1-én lépett elő.

Boronkay Ákos címzetes tábornok, a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár volt parancsnoka. Mint egyévi önkéntes 1879 február hó 11-én avattatott fel a cs. kir. 25. számú gyalogezredhez. Próbaszolgálatát a csendőrségnél — mint címzetes őrmester — 1883 január hó 8-án kezdette meg a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. Hadapróddá 1887 augusztus hó 11-én nevezetett ki.

Buday Gyula ny. áll. ezredes, a m. kir. VIII. számú csendőrkerület volt parancsnok-helyettese. Mint joghallgató 1885 október hó 1-én kezdette meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 37. sz. gyalogezrednél. Egyévi önkéntesi kötelezettségének eleget

tevé, 1886 december hó 11-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. V. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1889 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Burján Endre ny. áll. ezredes, a m. kir. VI. számú csendőrkerület volt parancsnoka. Mint egyévi önkéntes 1884 szeptember hó 5-én avattatott fel a cs. és kir. 5. számú gyalogezredhez. A m. kir. I. számú csendőrkerületnél 1886 május hó 8-án kezdte meg próbaszolgálatát. Hadapróddá 1890 május hó 1-én lépett elő.

Deák Gergely hadapród-tiszthelyettes. Egyévi önkéntesi szolgálatát 1884 október hó 16-án kezdte meg a cs. és kir. 51. számú gyalogezrednél. 1886 október hó 1-én — mint próbacsendőr — lépett át a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadapróddá 1890 május hó 1-én nevezetett ki.

Dienes Aurél hadnagy. Mint bölcsészettudományi egyetemi hallgató 1878 január hó 7-én avattatott fel — mint egyévi önkéntes — a cs. kir. 60. gyalogezredhez. A csendőrséghez 1886 július hó 21-én vétetett fel próbaszolgálatra, melyet a III. számú kerületnél kezdett meg. Hadapróddá 1890 május 1-én nevezetett ki.

Edvy István hadnagy. Egyévi önkéntesi szolgálatát 1883—1884. években teljesítette a cs. és kir. 19. gyalogezredben. Próbaszolgálatát 1885 április hó 10-én kezdte meg a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én lépett elő.

Fabritius János hadnagy-számvivő. 1869 szeptember hó 30-án avattatott fel a m. kir. 21. számú nagyszabenyi honvédszázalajhoz, honnan — mint szakaszvezető — 1871 február hó 11-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1895 november hó 1-én lépett elő.

Gál János hadnagy-számvivő. 1876 március hó 6-án avattatott fel a cs. kir. 62. számú gyalogezredhez, honnan cts tizedesi rendfokozatban 1879 október hó 24-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1892 november hó 1-én nevezetett ki.

Halamka Ferenc százados-számvivő. Mint közvitéz 1879 október hó 1-én vonult be a cs. kir. 2. számú gyalogezredhez, honnan — mint cts őrmester lépett át 1882 szeptember hó 1-én a m. kir. I. számú csendőrkerülethez. Hadnagy számvivővé 1902 november hó 1-én nevezetett ki.

Kacsó Gábor hadapród. Egyévi önkéntesi szolgálatát 1883—1884. években teljesítette a cs. és kir. 61. gyalogezredben, honnan 1884 október hó 13-án vonult be próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Kéri (Kratochwill) Gyula hadnagy. Mint ujonc 1872 március hó 7-én soroztatott be a m. kir. 59. számú csalló-

közi honvédszázalajhoz. A csendőrségnél 1886 október hó 22-én kezdte meg próbaszolgálatát a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában. Hadapróddá 1887 május hó 1-én nevezetett ki.

Kiss László ny. áll. címzetes tábornok, a m. kir. V. számú csendőrkerület volt parancsnoka. Mint egyetemi orvostanhallgató 1879 december hó 12-én kezdte meg egyévi önkéntesi szolgálatát a cs. kir. 32. gyalogezrednél. A csendőrséghez 1886 március hó 29-én vétetett fel a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományába. Hadapróddá 1887 március hó 19-én nevezetett ki.

Kuhn Ottó ny. áll. cts gazdasági alezredes. Mint hadseregnövendék 1873 október hó 1-től szolgált a cs. kir. 50. gyalogezrednél, honnan — mint cts. őrmester — 1883 március hó 1-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerülethez. Hadnagy-számvivővé 1903 május hó 1-ével lépett elő.

Lázár Sándor számtanácsos. Mint közvitéz avattatott fel a m. kir. 44. számú szatmári honvédszázalajhoz 1885 október hó 19-én, honnan 1886 április hó 27-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1895 november hó 1-én nevezetett ki.

Lukács Zsigmond hadapród. 1877 május hó 3-án avattatott fel a cs. kir. 69. számú gyalogezredhez. Mint tart. tizedes 1883 július hó 9-én lépett be próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Matéka János ny. áll. gazdasági alezredes. 1883 október hó 1-én — mint közvitéz — kezdte meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 39. gyalogezrednél, hol tizedesi rendfokozatot ért el. Próbaszolgálatra 1886 október hó 9-én vétetett fel a m. kir. III. számú csendőrkerület állományába. Hadnagy-számvivővé 1895 november hó 1-én nevezetett ki.

Móricz György I. oszt. százados. Mint egyévi önkéntes 1883 október hó 1-én kezdte meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 51. gyalogezrednél, melynek eleget tévén 1884 október hó 1-én közvetlenül lépett át próbaszolgálatra a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadnaggyá 1887. évi szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Orbán István ny. áll. gazdasági őrnagy. 1881. évi március hó 3-án avattatott fel a törvényszabta szolgálati kötelezettség mellett a cs. és kir. 62. gyalogezredhez, honnan 1884 augusztus hó 11-én — mint szakaszvezető — lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadnagy-számvivővé 1906 május hó 1-én nevezetett ki.

Preidt Gábor százados-számvivő.* 1874. évi december

* Az »altisztek és csendőrök« fejezet alatt külön tárgyalatik.

hó 16-án — mint ujonc — avattatott fel a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz, honnan 1876 május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnoksághoz, 1881 május hó 26-án pedig a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság állományába helyeztetett át. Hadnagy-számvivővé 1905. évi május hó 1-én lépett elő.

Rómay Béla ezredes, a m. kir. II. számú csendőrkerület volt parancsnoka. 1876. évi július hó 18-án avattatott fel a cs. kir. 46. gyalogezredhez. Mint tart. őrmester 1886 április hó 28-án lépett be próbaszolgálatra a m. kir. III. számú csendőrkerülethez. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én lépett elő.

Tordai Sándor László ny. áll. ezredes, a m. kir. VII. sz. csendőrkerület volt ideigl. parancsnoka. Mint egyévi önkéntes 1884 október hó 1-én kezdette meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 2. sz. gyalogezrednél. A m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság állományába — mint tart. élelmezési őrmester — 1886 április hó 8-án lépett be. Hadapróddá 1888 szeptember hó 1-ével nevezetett ki.

Schachovszky Gusztáv I. oszt. százados. 1877 július hó 21-én — mint közhuszár — avattatott fel a cs. kir. 2. huszárezredhez. 1877—78. években a budapesti cs. kir. hadapródiskolát, 1878—80. években a máhrisch-weiskircheni cs. kir. lovassági hadapródiskolát hallgatta. Huszárhadnaggyá 1881 május hó 1-én nevezetett ki a cs. és kir. 10. huszárezredhez. Tiszti rendfokozatáról önként leköszönve, 1885 december hó 2-án lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerület állományába. Hadapróddá 1889 szeptember hó 1-ével lépett elő.

Spalla Aurél ny. áll. cts. tábornok, a m. kir. VII. számú csendőrkerület volt parancsnoka. Mint közvitéz 1877 október hó 16-án avattatott fel a cs. kir. 52. gyalogezredhez. Mint szabadságolt állományu őrmester 1883 március hó 31-én lépett be próbaszolgálatra a m. kir. III. számú csendőrkerület állományába. Hadapróddá 1888 szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Suba Lajos őrnagy, gazdasági tiszt. 1876 október hó 1-én vonult be — mint egyévi önkéntes — a cs. kir. 25. gyalogezredhez, honnan alvadászi rendfokozatban a cs. kir. 24. vadászászlóaljhoz tétetett át. Mint ilyen kezdte meg 1884 január hó 7-én próbaszolgálatát a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokságnál. Hadnagy-számvivővé 1895. évi november hó 1-ével lépett elő.

Nemes Szányi Árpád ny. áll. ezredes, a m. kir. VIII. sz. csendőrkerület volt parancsnoka. Mint müegyetemi hallgató 1880 október hó 1-én kezdte meg egyévi önkéntesi szolgálatát a cs. és kir. 32. tábori vadászászlóaljnál. A csendőrséghez próbaszolgálatra — mint cts fővadász — 1885 június hó 17-én

lépett be. Állományba a m. kir. III. számú csendőrkerületnél vétetett. Hadapróddá 1887. évi szeptember hó 1-én nevezetett ki.

Szászvárosi István főhadnagy. 1880 október hó 16-án — mint közvitéz — kezdte meg katonai szolgálatát a cs. és kir. 2-ik gyalogezrednél, honnan — mint cts szakaszvezető — 1883 március hó 27-én lépett át próbaszolgálatra a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz. Hadapróddá 1887 szeptember hó 1-én lépett elő.

ALTISZTEK ÉS CSENDŐRÖK

Ha annak okát kívánnók megállapítani, hogy a csendőrség miért tudott — már mint fiatal intézmény is — annyira megerősödni, annyira megbízhatóvá válni és azzá fejlődni, amivé fejlődött, lehetetlen meg nem látnunk és találnunk ennek egyik főtenyezőjét a csendőraltisztkar nagy erkölcsi értékében, amelyre — mint szilárd alapzatra — valóban reá lehetett emelni az intézmény nagyarányu szervezetét.

Át kellene tudnunk hatolni az ötven év vastag kérgén és magunk elé varázsolni a csendőrség szervezése előtti ugynevezett pandurkorszakot s a szervezés idején fennállott közbiztonsági állapotokat, hogy meglássuk és értékelni tudjuk azt a hatalmas teljesítményt, amellyel ezek a derék altisztek és csendőrök népszerűvé tudták tenni hivatásukat s a maguk és az intézmény részére fokozatosan biztosítani a hatóságok támogatását, a lakosság rokonszenvét és elismerését, bizalmát és tiszteletét.

Az önkényuralom idejéből sok szomorú és fájó emlék maradt vissza az osztrák zsandárság ellenszenves szerepéről és ténykedéseiről. Ma már történelmileg megállapítható, hogy nem az emberekben, hanem a felülről inaugurált rendszerben keresendő ennek oka. Egy bizonyos azonban, nevezetesen az, hogy 1876. és 1881. évben szomorú és nehéz örökséget kellett az erdélyi s a szervezés alatt álló magyar csendőrségnek átvennie. De nemcsak a kezdet éveiben, hanem a szervezést követő évtizedekben is a csendőrségről, különösen pedig a csendőrökről sokat irtak s állandóan olyan megvilágításba helyezték, hogy ezzel ez a fiatal intézmény s az altisztkar teljesen hamis színben tünt fel s a közönség általában helytelen felfogást és téves fogalmat nyert. Kedvező beállítást csak a legkritikább esetben.

Nem lehet érdektelen néhány gondolatban kifejteni, hogy tulajdonképen miképen keletkezett ez a felfogás. Minden bizonnyal nem az altiszt és csendőr viselkedése, megjelenése és életmódja idézte azt elő, hanem az a puritán szellem, vasfegyelem, a legénység állandó nevelése, hivatásszeretete, állása becslése és tekintélyt tartani tudása, amellyel az Erdélyből kijött altisztek és csendőrök rendelkeztek, s amelyre a megszállások folyamán felavatott ifjú csendőrnemzedék nevelve lett. A hatóságok s a lakosság mihamarabb reájöttek arra,

hogy a csendőrökkel nem lehet elcimbóralni, őket megvesztegetni, igazságszeretetükben és hűségükben megingatni, kötelességteljesítéseikben zavarni s azoktól eltéríteni. Így a csendőr hovatovább tekintéllyé és fogalomná nőtte ki magát az egyes községekben s azokon kívül. Közvetlenül és szemtől-szembe nehezen ment a tekintélye kikezdése, jött tehát a közvetett aknamunka, a hosszú, békés években kifejlődött sajtó és irodalmi irány, mely a szolgálatilag fellépett és eljáró csendőr ténykedését és személyét egyéni fantáziával, egyoldalú kiszinezéssel olyan keretbe állította, mely a valóságnak a legtávolabbról sem felelt meg. Természetesen voltak ez alól dicséretreméltó kivételek.

A közönség tényleg csak nagyon kevés bepillantást nyert és nyerhetett a csendőrség sokszor testet és lelket felörlő munkásságába. Hogy mennyire egész embereket kívánt maga a szolgálat, mennyi lemondást, önmegtagadást, pontosságot, lelkiismeretességet, önzetlenséget és áldozatkészséget az egyestől, arról valóban csak a beavatottak lehettek tájékozottak. Már az örszlaktanyákban folyt intenzív és komoly munka, az örskerületekben végzett tevékenység a hivatás természetéből folyóan annyira kötött szabályok szerinti és óráról-órára kiszabott és zajtalan volt, hogy a nyilvánosság számára titokzatos. És így van ez ma is. Ezenfelül a csendőr állandó harcra-készségben él, a szolgálata állandó veszélyekkel telt. A békés államéletben is hivatásutja ezer veszedelemmel van telehintve, embertársai gonosz indulata is folyton áskálódik még élete ellen is. Amint a polgárember számára a halál inkább elméleti lehetőség, az a csendőr számára éppen nem az. Azért bátor, elszánt, halálmegvető és magát a többi embertársaitól megkülönböztető. Mondhatnók fölényesen viselkedő. Ő, a kakastollas. Az állig felfegyverzett. A legjobb fegyver és a legbiztosabb halál ura. Aki ellen felsőbbsege vizsgálatot indít, ha lövése nem talál. Akinek nemcsak céloznia kell tudni, hanem találnia is. »A megszemélyesült halál, mely nem jár kaszával, melynek arca nem sápadt halálosan. Jár köztünk gyalog daliásan, vagy lovon gőgösen; válogatott szépei vagy atlétái a katonai altiszti karnak; a lelke csupa intelligencia; ha kell Pinkerton legelső detektivjei; ha kell kegyetlen orosz kozák; ha kell, eljár a forró augusztus legforróbb napjaiban teljes szolgálati felszereléssel fátlan mezőkön óraszám, vagy magas hegyeken téli viharokban, hallgatja a májusi erdő zugását s a decemberi erdő wagneri tombolását.«

Gyermekkorom fantáziájában is mindig úgy élt a csendőr, mint a hideg, kegyetlen ércember. A kilencvenes évek legelején — aratás idején — a zentai aratómunkások a tisztai fahídon nem akarták átengedni a Torontál megyéből Bácskába átjönni akaró s mérsékeltebb napszám mellett dolgozni hajlandó munkásokat. Vasárnap reggel volt. Mi — az ottani algimnázium

tanulói — éppen a diákmisést hallgattuk. A templom belső hangulatát nagy nyugtalanság töltötte be s tanáraink arcát is el-el-sápadni láttam, mikor a templom közvetlen közelében békétlenkedő tömeg fel-feltörő morajlása a nyitódó-csukódó templomajtón át beszüremlett. Már a templombamenetelünk idején láttam négy állig felfegyverzett csendőrt hat-nyolcszáz emberrel szembenállani, köztük a tömegeből egy fejfel kimagasló Schlattner Frigyes őrmesterrel. Amint ott benn a templomban — dehogy imádkoztunk, hanem szinte hangosan verő szívvvel — fészkelődtünk, érezve-sejtve a bekövetkező eseményt, egy lövés dördült el, utána nagy kiabálás, zugás, zajongás. Nyugtalanságunk tetőpontra hágott. Tanáraink sietve zárták reánk a templomajtókat s csak akkor bocsájtottak haza bennünket, amikor a tömeg már eloszlott. És akkor tudtuk meg, hogy a felizgatott tömegeből egyesek a csendőröket akarták lefegyverezni. A támadók közül egyet agyonlőtt az egyik csendőr, egyet pedig keresztülszurt a másik csendőr. Egy lövés, egy szurás és a nyolcszáz ember megfutamodott a négy csendőr elől. Két-három órán belül — mintha a földből nőttek volna ki — husz lovascsendőr szállotta meg a huszonnégyezer lakosságú Zentát, az emberek félően húzódtak házaikba s az alvilág nyomasztó felhője elvonult a város feje felett. Mi történt itt? Semmi egyéb, mint az, hogy a közbiztonság őrei: a csendőrök, érvényt szereztek a jognak és az igazságnak.

Egy másik alkalommal — pár évvel a fenti eset után — ugyancsak Zentán, kis flóbert fegyveremmel madarakra vadásztam a nagykiterjedésű Becke nevű erdőben egyik diáktársammal. Váratlanul dobbant elénk két lovascsendőr, kik közül az egyikben Schlattner őrmestert ismertem fel. Verejték gyöngyözött homlokunkon, mert bizony tettenérettünk, hogy az éneklőmadarakat sem kíméltük. Schlattner őrmester komoly arccal feddően nézett reánk s ujjával jószágon megfenyegetett azzal, hogy »fiatal urak, az éneklőmadarakat nem szabad bántani«. Diáktársammal félénken állottunk a két ércszobor előtt s megkövülten néztünk a meginduló s tovatűnő alakjaik után. Elment a kedvünk a további puskázástól. Ime a nagy ellentét. A négy csendőr nyugodt szembenállása a nyolcszázfőnyi »csendőrvérre szomjas« tömeggel, másoldalról a két csendőr, mint az erdőik piciny dalosainak a védelmezői.

Diákagyamban Zeus az olimpiai ködben nem volt olyan titokzatos valami, mint a csendőr, a »kakastollas«. S ha városunk utcáin daliásan végigmenni láttam őket, mindig mély tiszteletet éreztem irántuk, melyben volt félelem, de volt ragaszkodás és nagyraértékelés is. Miért? Mert tekintélyük volt. Nagyobb, vagy legalább is annyi, mint városunk bármelyik tiszteletreméltó polgárának. És vajjon mivel szereztek meg ezt a tekintélyt ezek az egyszerű emberek? Később, jóval később jöttem a rejtély nyitjára, mikor már magából a kis diákból is

csendőr lett. Az igazán komoly és az igazán becsületes munkával. És mert rendezett és rendbentartott közbiztonság nélkül sem társadalmi, sem állami lét el sem képzelhető. Az ilyen közbiztonság megteremtéséhez és fenntartásához pedig egész emberek kellene. Vasidegzetű, acéldisciplinán tartott, szilárd kötelességérzettel bíró és szilárd jellemű emberek. Ilyenek voltak azok a csendőraltisztok és csendőrök, akikről e műben megemlékezünk: a csendőrség úttörői.

Ezekről a derék magyar csendőrökről olvastam egy lelkes csendőrbárát tollából a következő elismerő sorokat:

— Tudja a büntetőjogot, még a királyi Kuria joggyakorlatából is pedz valamit. Hallottam vitatkozni ügyvéddel, amikor a csendőr maradt győztes. Láttam rengeteg — csendőrkézből eredt — bűnügyi írásos feljelentést, ahol alapjában száraz esetek úgy körül voltak bélelve szebbnél-szebb jogász érvekkel, mint egy kis nő kabát hermelinnel. Ismertem egy marcona, fekete őrmestert, kinek feljelentéséből egyszer tiz sor jogi megokolást egy kiváló törvényszék méltónak ítelt arra, hogy változtatlanul felvegye ítélete megokolásába. Ismertem csendőröket, akik három nap alatt kerítették kézre egy nagy betörőbandát, amely után nem maradt a tél fagyott rögén még lábnyom sem, csak a kirabolt háztól száznegyven lépésre találtak egy — fojtásnak használt — barna papirroncsot s ebből állapították meg, hogy váltó volt, kinyomozták egy rajta halványan látható bélyegzőlenyomat felerészből a takarékpénztárat, a melyik a váltóra kölcsönt adott s azon egyént, aki a kölcsönt felvette. Három nap nem tellett bele és hurokra került az egész banda. Ismertem egy járásőrmestert, akinek neve Magyarország valamennyi cigánya között olyan rettegett fogalom volt, hogyha a cigány véletlenül róla talált almodni, még álmában is olyan ijedt volt, hogy átfordult a másik oldalára. Ismertem olyan csendőrt, kinek járőrtáskájában hat álló esztendeig gondosan összehajtva egy finom uri monogrammos zsebkendő őriztetett, nagy üzleti rablás ott felejtett kis holmija s a tettetést hat évi fáradságos nyomozás után találta meg hozzá, hogy harminchét csendőrörstől beszerzett adatok révén kiderítette, hogy tiz éven belül hol követtek el betörést, ruhalopást és a mikor az egyik őrs megírta, hogy kilenc éve egy G. kezdőbetűs földbirtokosnál, kisütötte, hogy a zsebkendő is G. betű van s annak a régi betörésnek időközben a fegyházból is már kiszabadult tetteséből lassu — szellemi — tűzön kiszedte, hogy a finom zsebkendő az ő szórakozottságából maradt a helyszínen. Ilyen a csendőr, mint detektiv. Láttam két csendőrt hétszáz ember ellen. A két csendőr lőtt, néhány ember ott maradt — mert a Mannlicher golyó éppen hat ember testén szaladhat át és még a hetediknek a memoriáját is megerősíti — és majdnem hétszáz ember másfél perc alatt úgy elrohant, hogy esküt mertem volna tenni, hogy nemcsak a helyszínen, de

a szemhatáron egy ember sem volt. Láttam két pusztázó lovascsendőrt künn az Alföld nagy rónaságán, ahol az egyik pásztor-ember a másíknak a gémeskut gémjével adott titkos jelet kilométernyire: jön a csendőr. Láttam választási harcban tiz lovascsendőrt vágatni felbőszült tömeg ellen. A hunok jutottak eszembe, Attila ostora, melynek suhintása nyomán nem maradt s nem nőtt többet fü. S ezerötszáz ember úgy elrohant, hogy nem érezte otthon a bokáját. Ilyen a csendőr, mint a vidék, a faluk, a puszták őre! És ez a félelmetes »pofozó masina«, ezek a marcona legények — ki gondolná — a leglelkesebb irodalombarátok, a leghübb könyvolvasók s a legjobb könyvvasárlók. Szokatlanul hangozhat, főképpen a szépirodalmat pártolják. Láttam csendőrt, aki az örslaktanya előtti padon regényt olvasott. Ismertem egy csendőrörsöt, melynek legénysége alig néhány éven belül egy — rakoncátlanokódásáról messzeföldön híres — bihari község lakosságával megkedveltette a konyhakertészet művelését s a község pompás anyagi jóléthez jutott. Egy másik — most elszakított területen fekvő — iskolánélküli kis községben egyik lelkes csendőr tanította a falu aprajagját a betüvetés mesterségére.

Ime, ilyen az igazi, a magyar csendőr s nem olyan, amilyennek az ország destruktív rétege uton-utfélen beállítani szeretné! Nemes hivatás, nemes munkakör, melyet kezdettől fogva nagy szeretettel, tisztult elvekkel, egészséges lélekkel, fejlett szakértelemmel, fáradhatlan lelkesedéssel tölt be, megbecsülhetlen szolgálatot téve a hazának s a haza minden egyes tagjának.

*

Mielőtt az úttörő csendőraltisztok és csendőrök személyenkénti ismertetésére térnék át, az akkori idők korrajzában teljessételemmel érdeklődésben vázolnom kell a viszonyokat, amelyek között ők éltek s amelyek az ő életüknek és szolgálatuknak a keretét adták.

A csendőrség legkisebb szervezeti egysége az őrs. Ez altiszt által vezetett parancsnokság. A szervezés idejétől kezdve mai napig megvannak az őrsparancsnokságok. Akkor nem is volt más — altiszt által parancsnokolt — egység. Egyszerűség és áttekinthetőség szempontjából vegyünk egy vármegyét. A vármegyék legmozgalmasabb, népesebb és centrális fekvésű községeiben állítottak fel őrsök, mindegyik részére pontosan kijelölve működési területük, melyek ötven év óta örskörleteknek neveztetnek. Az őrsparancsnokok nemcsak legénységük fegyelmezéséért, neveléséért, a szolgálat kezeléséért és irányításáért, hanem a közbiztonság helyes fenntartásáért is felelősek. A közbiztonság szempontjából a közigazgatási hatóságok mellé, saját előljáró tisztiparancsnokságaiknak pedig alá vannak rendelve.

A legkisebb tisztiparancsnokság a szervezés idején a

szakasz volt, melyet hadnagy és főhadnagyi rendfokozatban levő tisztek parancsnokoltak. Ilyen szakaszok csak vármegyék székhelyén voltak. Erdélyben 2—3 vármegye is tartozott egy-egy csendőr-szakaszparancsnokság felügyeleti körletéhez.

A szakaszok felett a századosok által parancsnokolt szárnyparancsnokságok, ezek felett pedig a kerületi parancsnokságok állottak, amelyek törzstisztek — rendszerint ezredesek — által parancsnokoltattak. Lényegileg ma is ez a helyzet áll fenn.

A csendőrségnél az összes közbiztonsági, tehát a hivatászerű szolgálat ellátása az őrsök — így tehát az altisztek és a csendőrök — vállaira nehezedik. Az őrsök helyes és eredményes működéséhez fűződik a közbiztonság jó vagy rossz sorsa. A csendőrség törzsét, gerincét az őrsparancsnokságok adják s ennek szíve az altisztikar. A tisztikar a feje, a szelleme ennek a testületnek; a lényeg, a törzs, a csendőrségi hivatászerű feladatok főmunkása az altisztikar, a kül(örs)szolgálatot ellátó legénység. Az altisztikar tanultságára, önfeláldozó lelkiállására, magasfokú hivatászeretetére nélkülözhetetlen szükség van. Innen a magyarázata annak, hogy a tudásuk és a munkabírájuk iránt támasztott rendkívüli követelmények súlyosak. Egy őrs létszáma 6—15 fő csendőr. Ezek minden ténykedéseért az őrsparancsnok felel, még akkor is, ha külszolgálatban 8—10 kilométerre van távol az őrsállomástól. Minden közbiztonsági zavar kiderítése egyedül és kizárólag az eljáró csendőr, altiszt (járőrvezető), végeredményben az őrsparancsnok dolga és kötelessége. Vegyünk egy egyszerű esetet. Budapesten egy rejtélyesebb bűneset történik, melynek tettese nincs adva. Azonnal mozgósítatik egy egész apparátus, jogvégeztet tanácsosok, fogalmazók és detektívek egész tömege helyeztetik mozgásba. Mindez a csendőrörsökön a lehető legegyszerűbb módon oldatik meg, két ember, két csendőr (egy járőr) által, kikhez csatlakozik az őrsparancsnok. Bonyolultabb esetben a szomszédos őrsök is bevonatnak, természetesen csupán egy-egy járőr erejéig, mert az őrsök az őrskörletüket felügyelet nélkül nem hagyhatják.

Ez a felügyelet járőrködésből áll. Az egyes őrskörletek ugyanis őrsjáratokba vannak osztva, melyek egy hálózatot képeznek. Ezeket kell állandóan portyázní s annak segítségével a megelőző szolgálatot teljesíteni. Ez a szolgálat éjjel és nappal, az időjárási viszonyokra tekintet nélkül, láttatik el. Ennek a szolgálatnak végzése a csendőrség legértékesebb munkássága. És ha ilyen szolgálatról bevonul egy-egy járőr, a portyázása idején észlelt törvényellenességekről megállapításait a hatóságok részére fel is dolgozza. És pedig késedelem nélkül. Így azután egy mozgalmasabb őrsön a parancsnok s a legénység állandóan intenzív bel- és külszolgálatot lát el s ez szolgálta magyarázatát, hogy a legénység igen magas százaléka

fizikailag és idegzetileg idő előtt megroppan, mert szolgálata természete egész munkaerejét veszi igénybe.

*

A csendőrséghez csak olyan magyar honosok vétettek át a legénységi állományba, akik a husz életévüket betöltötték s a negyvenedik életévüket még tul nem haladták. A csendőr-jelentkezőknek írni, olvasni és számolni kellett tudniok, fedhetlen erkölccsel birniok, a szolgálati nyelvet teljesen, azon vidék nyelvét pedig, hol szolgálatukat teljesítették, jól ismerniök. A jelentkezők kiválasztásánál a kerületi parancsnokságok nagy gondot fordítottak az anyag kiválasztására, hogy azok a hadseregnél (honvédség) altiszti rendfokozatát már elért egyének legyenek s olyanok, akik ittasságért, nyereségvágyból eredő bűncselekményért, szolgálati mulasztásért vagy függelemsértésért büntetve nem voltak. A hadseregnél (honvédség) szakaszvezetői vagy őrmesteri rendfokozatban szolgált jelentkezők abban a kedvezményben részesültek, hogy félévi próbaszolgálatuk sikeres teljesítése után letehették a csendőraltishti vizsgát. Különösen a szervezés első éveiben volt nagy hiány a csendőraltishti karban s ezért mutatkozott szükségésnek a csapatoknál magasabb rendfokozatot elért altiszteknek — lehetőség szerint — rövidebb időn belőli gyors átképzése. Ezért a felszerelésük után külörsre osztattak be, itt két hónapig teljesítették gyakorlati szolgálatot, amely után Kolozsváron (majd a felállítás sorrendjében az egyes kerületek székhelyén) altiszti iskolába vonták őket össze s négy hónapi elméleti kiképzés s az altiszti vizsga sikeres letétele után őrsvezetővé lettek előléptetve, vagy ha belépésük előtt őrmesteri rendfokozattal bírtak, ezen rendfokozatukat nyerték vissza. Ha az altiszti vizsgát valamelyik nem tudta letenni, megkérdezett, hogy mint csendőr (t. i. nem mint csendőraltiszt) kíván-e tovább szolgálni? Ha nem, akkor leszereltetett; ha igen, akkor mint csendőrt beosztották valamelyik őrsre s az ilyenek csak 10—12 évi eredményesen teljesített csendőri szolgálat után juthattak be újból az altiszti iskolába.

A gondosan, körültekintően és lelkiismeretesen megválasztott emberanyag a csapatnál teljesen ki lévén képezve, a csendőrszárnyaknál nyolc hétig tartó csendőrelméleti kiképzés alá vétetett. Oktatójuk a szárnyszékhelyi őrs parancsnoka volt. Foglalkoztatásuk a következők szerint történt: reggelenként egyórai fegyvergyakorlat, mely idő alatt a fősúly arra helyeztetett, amelyre a csendőrnek szolgálata természetéből folyólag tényleg szüksége is van, t. i. fegyverfogások, szurony- és kardvívásra. Az egyórai gyakorlat után az őrsparancsnok 9—12-ig elméleti előadást tartott a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasításból, a büntetőtörvénykönyv — kerületi parancsnokság által kijelölt — részeiből s az akkor már érvényben volt törvényes rendelkezések- és szabályrendeletekből, végül a laktanya-

szabályzatból. Nem volt nagy az anyag, de alaposan megtanulta és helyesen értelmezni is tudta a legénység, tehát volt alap, amire a továbbképzést helyezni lehetett. Azonkívül az elméleti oktatást mindig gyakorlati példákkal kellett kísélni. Délutánonként az írás, olvasás és számolásban gyakorolták magukat öt óráig. A próbacsendőrök ezen elméleti kiképzés alatt a laktnyát el nem hagyhatták. Volt ennek a rendszernek egy nagy előnye. Ez a kiképzés nem volt tömegkiképzés, hanem inkább egyéni, miután 8—12 próbacsendőrnél többit nem állott egy-egy tanfolyam. A nyolc hét elteltével a szakasparancsnok jelenlétében a próbacsendőrök vizsgát tettek. Akiknek sikerült, azok a gyakorlati szolgálat elsajátítása végett külörsökre osztattak be, a gyengébbek továbbra is visszatartattak s csak ha a második próbacsendőri vizsgán sem feleltek meg, bocsájtattak el a testületből szellemi korlátoltság címén. A külörsökre beosztott próbacsendőrök elméleti és gyakorlati előhaladásáról, szolgálatban s azonkívüli magatartásáról, az önképzésben való buzgalmáról az őrsparancsnoknak előjáró szakasparancsnokságukhoz minden hó végével írásbeli jelentést kellett tenniük. Ez a jelentéstétel egészen a próbaszolgálati idő leteltéig volt kötelező.

A külörsre beosztott próbacsendőrt az idősebb bajtársak s maga az őrsparancsnok is szeretettel fogadták, őt a gyakorlati szolgálat elsajátításában állandóan s a legjobb indulattal oktatták. Fogyatékoságait türelmesen nyesegették s minden törekvésüket az képezte, hogy a csendőrhivatást megszeresse s a szolgálatban minél jobban felhasználható legyen. Ennek a valóban helyes és céltudatos bánásmódnak és eljárásnak lett azután az eredménye az, hogy az egyévi próbaidő elteltével — kevés kivétellel — minden csendőrből az intézmény egy derék, értelmes és hivatászszerető egyént nyert.

Járőrvezetőnek a csendőrök legnagyobb része alkalmas volt s az idősebbek pedig őrsparancsnok-helyettesnek. És erre nagy szükség is volt, mert a több napokat igénybevevő őrjárat* leportyázások és a sokszor hetekig tartó nyomozások esetén, a távollevő őrsparancsnok miatt sem a bel-, sem a külszolgálat ellátásában akadály nem következett be.

Cimzetes őrsvezető másodaltisztek** csak a kerületi-, a szárny- és szakasparancsnokságok székhelyen levő őrsökön voltak. Nagyon fontos és rendkívül mozgalmas külörs volt az, ahol az őrsparancsnokon kívül még egy fiatalabb, vizsgázott altiszt — mint másodaltiszt — volt beosztva. Kinevezett (valóságos) őrsvezető másodaltiszt nem lehetett, sőt még rendszeresített őrsparancsnoki helyeket is töltöttek be cimzetes őrsvezetőkkel.

* Az első tíz év alatt az, hogy egyes őrjáratok 160—180—240 órai időtartamúak voltak, éppen nem volt szokatlan.

** Így nevezettek abban az időben az őrsparancsnokhelyettesek.

Az előléptetési viszonyok általában nagyon mostohák voltak. Így például a kolozsvári csendőrparancsnokságnál a 792 főnyi őszlegénységi állományra 38 őrmesteri és 115 őrsvezetői hely volt rendszeresítve. Az 1882. s az ezt követő években történt megszállások idején a kolozsvári kerületnél 26 főre apadt a valóságos őrmesteri helyek száma. Ebből a létszámból a törzsnél és a négy szárnynál mintegy 10—12 régi, kipróbált, valóságos őrmester volt beosztva, így az erdélyi vármegyék területére alig maradt 16 valóságos őrmester. Így azután könnyen elképzelhető, hogy mennyire becsült és tekintélytadó rendfokozat volt a valóságos őrmesteri s egy-egy ilyen helynek betöltése milyen ritka eseményszámba menő. Az arra jelöltnek minden irányban megbízható, különösen jó nyomozó, kitűnő oktató, egyénileg és jellemileg kiváló, főleg büntetlen altisztnak kellett lennie.

Az altishti iskolába való jelölés és bejutás is kitüntetés-számba ment. Csak olyanok hoztak javaslatba a szakasparancsnokságok által, akik mint őrsöt önállóan vezetni s őrsparancsnokot helyettesíteni képesek, ebben kipróbálva voltak, s annak jól megfeleltek. Volt olyan csendőr, aki csupán 10—12 évi közbiztonsági szolgálat teljesítése után jutott be az altishti iskolába; voltak olyanok is, akik már 3—4 év elteltével — iskolázottságuk révén — jutottak be oda, de viszont 20—25 éven át szolgáló csendőrök sem voltak ritkaságszámba menők.

Az altishti iskolát eredményesen végzett csendőrök címzetes őrsvezetők névezettek ki s mint másodaltisztek, tapasztalt őrsparancsnokok mellé nyertek beosztást s ha az őrsök önálló vezetésében teljesen kipróbáltattak, csak azután nevezettek ki 2—4 év múlva valóságos őrsvezetővé.

Ha egy csendőr vagy másodaltiszt egyik őrsről a másikra helyeztetett át, régi őrsparancsnoka az újnak megküldötte az áthelyezett minősítvényét, amelyet mindig az őrsparancsnok vezetett és saját pecsétjével lezárt borítékban az őrspénztárasztal fiókjában őrzött. A szakasparancsnok ezek alapján szerkesztette év végével a minősítvényi táblázatokat.

Áthelyezések csak a legkritikább esetben történtek, mert az volt a cél, hogy a helyi és személyi ismeretek — az egyesek által — a szolgálat előnyére minél jobban és alaposabban kihasználtságosnak. Tökéletes helyi és személyi ismerete pedig csak annak az altisztnak és csendőrnek lehetett, aki huzamosabb ideig szolgált egy-egy őrsön. Akkor csak egy cél lebegett minden rendü és rangú előjáró szeme előtt: a közbiztonság. Mondanunk sem kell, hogy az áthelyezéseknél a kincstár érdeke is szem előtt tartatott, ugyannyira, hogy legénységi áthelyezéseknél pl. a podgyászviteldiját a kincstár nem is térítette meg. Volt a kolozsvári kerületnél egy Görg Ede* nevű

* Lásd az életrajzoknál.

őrmester, ki mint próbacsendőr került egy — a marosvásárhelyi szárny területén fekvő — örsre és harminc év elteltével — mint valóságos őrmester — ment ugyanarról az örsről nyugdíjba. Mint nyugdíjas is abban a községben telepedett meg, polgári ismerősei körében.

*

Az elhelyezési viszonyok a 70—80-as években kitűnőek voltak. Még a legeldugottabb helységekből is kényelmes és tágas — nagy belsőséggel bíró — laktanyákban volt a legénység elhelyezve. Nősök jobbra csak az őrsparancsnokok voltak. Az őrs laktanyákban volt egy őrsiroda és 2—3 legénységi szoba, melyekben a legénység otthonosan érezvén magát, a szobák falait szőnyegekkel, fényképekkel és szépen keretezett dicsérő okiratokkal izlésesen díszítette. Volt olyan őrsiroda, hogy 6—8 dicsérő okirat is függött a falon s ha a legénységi szobában is volt egy hosszabbban szolgáló csendőrnek kifüggesztve dicsérő okirata, a fiatalabbaknak is az volt az egyedüli vágyuk, hogy ők is olyanra érdemesítsék magukat.

Az őrsirodákban s a legénységi szobákban való tartózkodás barátságos volt. Minden ágyon a lószőrpárnán kívül egy, a laktanya-szabályzatban előírt méret szerinti tollpárna is volt. Ezek mindig szép, tiszta fehér huzattal voltak ellátva. Minden ágy előtt csinos lábszőnyeg s a szobák hosszában futószőnyeg. Ha ehhez hozzávesszük, hogy úgy a reggeli, déli, mint az esti étkezéshez az ebédlőasztal tiszta, fehér abrosszal, szép, tiszta fehér porcellánedények és ragyogó tisztaságú evőeszközökkel terítették meg s a közigazdálkodásba befizetett 30—35 krajcáros napi betétből a legénység reggel egy nagy csésze tejes kávéval, délben háromfogásos izletes ebéddel, este mindig frissen készült vacsorával lett ellátva, megértjük, hogy miért szolgáltak a jóra való csendőrök 25, 30, sőt 40 évet is az erdélyi csendőr (később kerületi) parancsnokságnál.

A takarékoság és a rendszeret a legénységnél fogalommal vált s ha elszórtan akadt egy-egy olyan csendőr, aki a rendszerrel nem tudott megbarátkozni, az a saját akaratából igyekezett a testülettől megválni, de bajtársai is kinézték onnan.

*

A legénység a maga rendkívül fárasztó külszolgálatát igen nagy lelkiismeretességgel fogta fel és teljesítette; az előfordult közbiztonsági zavarokat törekedett minden tudásával és erejével kideríteni s minthogy a szolgálatban nem volt reáutalva az ingyenellátás elfogadására, a nép előtti tekintélye napról-napra öregbedett.

A csendőrség akkori tagozódása folytán az örsök igen nagy területen teljesítettek szolgálatot. Az erdélyi csendőrség s később a kolozsvári kerület területén — mely tehát 14 vármegyét ölelt fel — négy szárny, nyolc szakasz és mintegy 160 örs működött. Egy-egy szakasz — mely két vármegye területét is felölelte — 20—22 örrsel rendelkezett, melyek közül jó, ha 2—3 örs rendelkezett vasutállomással s 6—8 örs távirdeállomással. Egy-egy örskerülethez 35—40, sőt ennél is több község tartozott, a fogarasi örshez pl. 44 község és a nagy kiterjedésű havasok. És ezeken az örsökön nyolc főnyi legénység tartotta fenn mintaszerűen a közbiztonságot. A fogarasi örs területén a 90-es években már öt örs működött, vagy pl. a töröcsvári örs területén — melyhez kezdetben 16 község tartozott s az örsnek nyolc őrzárata volt — idővel nyolc örs állított fel s egy szakaszparancsnokság.

A szolgálati utasítás szerint csak »rendes« és »felszólított« szolgálat volt. Előbbit saját kezdeményezésből az utasításban előírt módon teljesítette a járőr.

Rendes és felszólított szolgálat az őrzárati beosztás alapján az »Állomás-szolgálati könyv«-ben iratott elő, honnan a csendőr »Szolgálati könyvecské«-jébe vezetett be. Az örskörletek őrzáratokba osztattak be. Ezek akként állítottak össze, hogy az örskerület minden fontosabb tereptárgya felvételre s ezek őrzáratokba csoportosítottak. Egy-egy őrzárati — a lepörtázandó őrzáratok hossza szerint — 24-től 70—80 órai időtartamu volt, havasi örsökön 160—240 órai időtartamuak is. A havasi örsök őrzáratainak portyázása — eltekintve az életveszedelemektől — könnyebb volt, mint a belörsöké s azok rövidebb időtartamu őrzáratai. A havasok éjjel nem voltak járhatók s a járőr alkonyattól virradatig pihenhetett. A belörsök őrzáratainak lepörtázásánál nem lehetett pihenni, a később rendszeresített közép és nagy pihenők akkor még teljesen ismeretlenek voltak. Pihenési idő sehol sem volt soha előírva. Így ha a járőrt az őrsparancsnok valahol alva találta, őrszolgálatbeli kötelességsértést állapított meg.

Az egyes örsök székhelyei igen távol feküdtek egymástól, úgy, hogy ha pl. Nagyszebenből Fogarasba, vagy Fogarasból Brassóba fogolykíséret szükségessége állott elő, az örsről-örsre való kísérésnél a kivezényelt járőr 30, esetleg 40 km utat is megtett a legközelebbi örsig és ugyanannyit kellett vissza megtennie a saját örséig.

A szolgálat mindig meghatározott időre iratott elő, kivéven a nyomozószolgálatot, mely »szükségig« iratott be úgy az Állomás-szolgálati könyvbe, mint a Szolgálati könyvecskébe. Ez utóbbi helyébe rendszeresített utóbb az Őrzárati lap. A Szolgálati könyvecske első lapjának második oldala tartalmazta az altiszt és csendőr személyi adatait és előző csapattesténél eltöltött szolgálati idejét s a csendőrséghez való belépése

napját; a következő lapokra a szolgálat iratott elő. Ha több községet és tereptárgyat kellett leportyáznia, akkor azok mindegyike beiratott s a csendőr minden községbe és tereptárgyhoz való megérkezése s onnan való elindulása idejét pontosan beírta, ezenkívül a községek címnyomóját is reáütötte a falu bírájával a könyvecske megfelelő oldalára.

A járőr két tagja közül az idősebb a járőrvezető, a fiatalabb a másodcsendőr volt, úgy mint ezidőszert is. A járőrvezető a szolgálat teljesítéséért teljes felelősséggel tartozott. Erkölcsi kötelességei közé tartozott fiatalabb bajtársát szolgálat közben oktatni s ezen szolgálat folyamán jó csendőrré képezni.

Rendes szolgálat teljesítésénél minden községben két órát, minden tereptárgynál félórát tartózkodott a járőr. Ez idő alatt le kellett portyáznia a község minden utcáját, éjjel ellenőriznie az éjjeli őrköt, feltűnés nélkül leszállást tartania a közártalmak és feltételes szabadságra bocsájtott egyének lakása közelében, valamint ellenőrizni, hogy engedély nélkül nem hágták-e át a zárórát, nem tartanak-e valahol táncmulatságot, vagy fonóházat stb.? Portyázása közben mindenre ki kellett figyelmeztetnie s ahol törvénysértést vagy rendellenességet észlelt, azt lehetőleg még a helyszínen megszüntetni, a kihágásban találtakat — bevonulás után az őrs útján — az illetékes hatóságnak feljelenteni. Büneset észlelése esetén a nyomozást azonnal folyamatba tette. Rendes szolgálatának félbeszakítása mellett annak kinyomozásába fogott s ezt szolgálati jegyen — küldönc útján — őrsparancsnokságának jelenteni tartozott. Ha a büntett súlyosabb természetű volt, ezen esetben az őrsparancsnoknak kötelessége volt azonnal megjelennie a helyszínen, a nyomozást átvennie s erről szakasparancsnokának távirati jelentést tennie. Közfeltűnést keltő bünesetekben a nyomozást a szakasparancsnok — kezdetben — maga irányította. Ez az állapot azonban az új perrendtartással megszűnt s a csendőrtiszt a nyomozások közvetlen vezetése alól mentesített.

Rendes szolgálat alkalmával a községek bejáratánál, utkeresztződéseknél, korcsmák, közártalmak lakása közelében leszállás iratott elő, mely alkalmakkor az őrsparancsnok rendszeren ellenőrizte is a járőrt.

Kiváló figyelem gyakoroltatott a közveszélyű, kóbor cigányok felett is; voltak őrsparancsnokok, kiktől rettegték a cigányok s a maguk titkos jeleivel társaiknak is jelezték — országotak mentén, — hogy messze kerüljék el az ily rettegett őrsparancsnok örskörletét.

Határszéli őrsök állandó teendői közé tartozott a katonai szökevények szökésének a megakadályozása is. Különösen a Románia felé eső őrsök szolgálata nehezített meg ezzel s

ezen őrsök a fokozottabb szolgálat eredményes elláthatása végett csapatbeli legénységgel is megerősítettek.

Rendes szolgálattal kapcsolatosan — hatósági felhívás folytán — elővezetéseket is foganatosítottak a járőrök. Ilyenkor a szolgálat úgy iratott elő, hogy az elővezetendő egyén községbe a járőrnek bevonulásakor utbaessék.

Rendes szolgálat alkalmával és önbuzgalomból megindított nyomozások során letartóztatott büntettek után a csendőrök az ugynevezett »fogdij«-ban részesültek és pedig a büntetés mérve szerint 4—60 forintig terjedő összegben. Minden katonaszökevény után 8 forint járt. Ha azonban a katonaszökevény polgári egyén segélyével, vagy ilyennek besugása folytán fogatott el, a fogdij 24 forint volt, melynek fele a polgári egyének, fele pedig a járőrnek fizettetett ki.

Későbbi rendelkezés volt minden szakasz területén egy u. n. száguldó járőr rendszeresítése. Ennek parancsnokaként egy, a nyomásban teljesen jártas őrsparancsnok és különböző őrsokról hat — ugyancsak teljesen megbízható jó nyomozó — csendőr szemeltetett ki oly célból, hogy súlyosabb közbiztonsági zavarok (fegyveres rablók felbukkanása, nagyobb szabású rablógyilkosság, nagyobb betörések) előfordultával a nyomozást ez a járőr folytassa le. Ezért ilyen bűncselekmények elkövetése esetén, illetve tudomásulvétele után a terület szerint illetékes őrsparancsnok nemcsak a szakasz, hanem a száguldó járőr parancsnokának is távirati jelentést tett. Ez utóbbi azután ugyancsak táviratilag a hozzá beosztott csendőröket a helyszínére rendelte s a nyomozást bevezette. Az ilyen nyomozásokat rendszeren eredményesen is folytatták le.

A felszólított szolgálat a hatóságok írásbeli felhívása alapján teljesített. Ilyenek voltak: elővezetések, adóvégrehajtás, bíróválasztások, tagosítások stb.-nél való segédkezés. Ezeknél a szolgálatoknál a járőr a közigazgatási hatóságok védelmére volt kirendelve, amire különösen adóvégrehajtásoknál és tagosításoknál sokszor igen nagy szükség is volt, mert különösen a tagosításoknál akárhányszor fegyverhasználattal lehetett csak a bizottság életét megmenteni s a törvény rendelkezéseinek érvényt szerezni. Fogolykiséreti szolgálatra is kapott az őrs felhívást. Ilyen kisérek rendszerint gyalog eszközöltettek s vonaton vagy előfogaton a kísérés csak azon esetekben, amikor hatósági orvos a fogoly menetképtelenségét igazolta. Visszafelé azonban a járőr mindig gyalog vonult be s ilyenkor utijárőr-szolgálatot teljesített.

E vázlatos ismertetésből látható, hogy a fiatal csendőrséget a hivatása rendkívül sokoldalú és súlyos feladatok elé állította. És e feladatok sulya nagyobb részben a legénység vállaira nehezedett.

*

Vessünk még egy pillantást a szolgálatban álló járőrre.

Allig felszerelve, hideg és forróság ellen — még mai időkben is — hiányosan védve, kell felelősségteljes küldetéseiben mért-földeket megtennie. Járőrködése közben a polgári és katonai törvények, kormányrendeletek és szabályrendeletek láthatatlan serege veszi körül anélkül, hogy valakitől is tanácsot kérhetne. Tapintatosan, rendíthetetlen hidegvérrel és bátorsággal kell mindenkor eljárnia és sem többet, sem kevesebbet nem tennie, mint amit a szabályok mereven előírnak. Szolgálatát éjjel és nappal egyképen teljesítenie. És ha fárasztó külszolgálatából őrseré bevonul a járőr, ruházatának és fegyverzetének gondos rendbehozása után sor kerül az irodai munkára, észletei írásbeli feldolgozására, a jelentések fogalmazványi és tisztázati példányainak az elkészítésére, a napirend szerinti elméleti és gyakorlati foglalkozásra s az önképzés továbbfejlesztésére. És ebben az őrsök parancsnokainak jó példával kell előljárniok, vezető és irányító hivatásuknak megfelelniök. Éppen nem csodálható, hogy az éjszakák egy részét is állandóan igénybe kell venniök, hogy kötelességeiknek megfelelhessenek s a felüyletükre bízott őrskörletben a közbiztonsági állapotokat kellő színvonalon tartsák.

Az uttörés idején ez még fokozottabb felelősséget igényelt, mert egészen új viszonyok között teljesítették hivatásukat s mert az a jóindulatu támogatás — mely napjainkban körülveszi — ugy a lakosság, mint jó részben a hatóságok részéről is teljesen hiányzott.

A bűnügyi nyomozások mindenkor erős próba elé állítják az eljáró közeget. A csendőrségnél ezen szolgálatot kizárólag a legénység végzi. Minden egyes bűnesetben a királyi ügyész nem jelenhet meg a helyszínen s a csendőrrjárőr is ritkán fordulhat távbeszélőn hozzá utbaigazításért, az esetek legtöbbszörében magára van utalva, önmagától és önmagának kell megtennie mindent, és sokszor a polgárok sarkalatos jogai felett döntenie. És itt és ebben van a lényeges különbség a csendőri s a rendőri nyomozás között. Utóbbinál jogvégzett tisztviselők végzik e teendőket, a büntetőjog modern segédtudományai számtalan új eszközzel rendelkezvén, minők a lélektani kriminálaktikai megfigyelések, bűnügyi fényképezés, ujjlenyomátétel, láb, kerék és egyéb nyomok technikai rögzítése, a bűnjелеk kémiai, fizikai, orvosi azonnali megvizsgálási lehetősége, egyszóval az egész kriminalisztika. A csendőrség felüyleleti területén ezeket a nyomozásokat egyszerű — rendszerint elemi iskolai képzettséggel rendelkező — altisztek és csendőrök teljesítették és teljesítik, kiknek soraiból mégis országosnevű, híres nyomozók is lettek, illetve kerültek ki. Hiányában voltak ezek az egyszerű emberek minden segítségnek, minden kriminalisztikai előképzettségnek. De mindezt pótolták az őrslak-tanyákban kezdettől folyó intenzív tanítás és nevelés, az idősebb, tapasztalt altisztek gyakorlati utmutatásai, az adott esetek

részletes megbeszélése és megmagyarázása, az oktatólagos parancsokban leszűrt tanulságok ismertetése stb., melyek megadták és megadják az alapot ahhoz, hogy ezek a következetesen szigorú erkölcsi és életfelfogások között tartott s a kötelességtudás nemes kultuszában élő csendőrök szerteágazó feladataikat és szolgálatukat lelkiismeretesen és eredményesen teljesíthették és teljesíthetik.

*

A magyar királyi csendőrségnek két jelmondata van: *Királyért és hazáért** és »Hiven, becsülettel, vitézül«.

Azok az altisztek és csendőrök, akiknek nevét, életrajzát és érdemeit sikerült e műben megörökíteni, — de a névtelenek hatalmas tábora is — ezekből a jelmondatokból merítették erőt és kitartást terhes és felelősségteljes szolgálatuk méltó ellátásához; magyar lelkük hitvallása e két jelmondatban jegecesedett ki; tevékeny életük, zajtalan munkásságuk e két — mély értelmű — jelmondat jegyében folyt le.

*

Bösz Károly őrmester, az I. számú csendőrparancsnokság állományában. A közbiztonság terén tanusított szorgalma, tevékenysége és eredménnyel párosult buzgósága elismeréseül 1878. évben Őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

Görg Ede őrmester, ki a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság állományában szolgált, majd az erdélyi csendőrparancsnokságnál, utóbb mint oláhtopicali őrsparancsnok az I. számú csendőrparancsnokság kötelékében is, a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kiváló szolgálataiért 1872. évben Őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Hyszek Ferenc címzetes őrmester, aki 1883. évben az I. számú csendőrparancsnokság állományában szolgált, 1863. évben a cs. kir. csendőrségnél teljesített szolgálata idején Őfelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki elszánt-sága által és saját élete veszélyeztetésével, egy embernek a tűzhaláltól való megmentéseért.

Petrzilka Vilmos őrmestert, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, huszonhat évi igen jó szolgálataiért 1880. évben Ő felsége az ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

Salamon Antal őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálatban töltött sok évi és sikeres szolgálatai elismeréseül 1878. évben Őfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Sipos Ferenc őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, két ember életének a tűzhaláltól való

* E jelmondat emblemája a cimlapon látható s ékesíti a csendőrkalapokat is.

megmentéséért és hosszas, jó szolgálataiért, 1880-ban Ófelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

*

Benedek Ferenc őrmester, a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság állományában. Született 1853. évben Csikszentkirályon. 1877. évben avattatott fel a m. kir. 26. számú csikudvarhelyi honvédszászlóaljhoz. 1878 február 11-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, ahol 1880. évben neveztetett ki cts őrsvezetővé. 1881. évben a szegedi csendőrparancsnoksághoz helyeztetett, résztvevén annak megszállásában. 1882. évben valóságos őrsvezető, majd 1887. évben cts őrmester, 1894-től pedig valóságos őrmester. A közbiztonsági szolgálatban teljesített sikeres működése elismerésül Ófelsége 1883. évben a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben méltóztatott kitüntetni, mert Krasova községben a szolgabírói és az erdészeti hivatal személyzete ellen fellázadt mintegy 800 főre menő tömeget harmadmagával megfékezte s a rendet helyreállította. Őrsparancsnok volt Oravicabányán.

*

Erdei Lajos csendőr, a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság állományában, árviz alkalmával teljesített szolgálatai elismerésül 1881. évben az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki Ófelsége által.

Körmöci István csendőr, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, a boszniai okkupáció alkalmával tanúsított vitézségeért Ófelsége által a másodosztályú vitézségi ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Balogh Gáspár őrmester, a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, hosszas szolgálata alatt szerzett kiváló érdemeiért a következő kitüntetésekben részesült: arany vitézségi érem, I. osztályú vitézségi érem, orosz Anna-rend V-ik osztálya.

Gerschoffer József őrsvezető, a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, ellenség előtt szerzett érdemeiért az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel, ugyanezért

Jancsek Géza és

Németh József csendőr, mindketten a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, a másodosztályú ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki.

*

Hoss János őrsvezető, a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság állományában, a boszniai okkupáció alkalmával tanúsított vitézségeért 1878. évben a másodosztályú ezüst vitézségi éremmel lett Ófelsége által a legkegyelmesebben kitüntetve. Ugyanezen érdemekért részesült hasonló kitüntetésben

Pintér József őrsvezető.

Hoss János 1856. évben született Zala vármegyében Balin

községben. 1877. évben avattatott fel a cs. kir. 48. gyalogezredhez, honnan 1880 szeptember 9-én szabadságoltatott. 1881 december 27-én lépett be az I. számú csendőrkerülethez, honnan 1882 július 16-án a IV. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Őrsvezető 1882-ben, cts őrmester 1884. évben és valóságos őrmester 1895. évben. 1878. évben résztvett Hercegovina okkupációjában, hol elnyerte a fentemlitett kitüntetést. 1898. évben őrsparancsnok Volócon. Igen érdemes és értékes altisztje volt a fiatal intézménynek.

*

Pál Dániel őrsvezető, a tiszafüredi őrs első parancsnoka. Mikor 1882. év vége felé a m. kir. csendőrség a IV. (kassai) kerületbe, állomásainak elfoglalása céljából, Erdélyből átköltözött, Tiszafüreden és környékén, két igen gonosz hirben állott futóbetyár üzte garázdálkodásait: Erdélyi György gulyásbojtár és Kozma István lótolvaj, kik a váci fegyházban barátkoztak és szövetkeztek össze. Onnan kiszabadulva, előbb a kunszentmártoni Csorba pusztán raboltak el két lovat, majd Rékás községben gyilkoltak meg és fosztottak ki egy kocsmárost és nejét. Sikereik következtében vakmerők lettek, bekocsiztak nagyobb községekbe és folytonos lövöldözéseikkel nagy félelembe ejtették az egész környéket. Amit parancsoltak — nagyobb veszedelem elhárítása céljából — mindent megtettek nekik. Uri családokhoz, urasági helyekre is bemenészkedtek s fegyvereiket az asztalra maguk elé téve, a házigazdával koccintgattak. Tiszafüreden a lakosság az utcára sem mert kimenni — pedig közel 7000 lakosa volt — ha e két futóbetyár ott tartózkodott. A két csendőrbiztos vezetése alatt összpontosított 18 csendlegény nem birt velük. A segítségül hívott négy pénzügyőr közül egyiket súlyosan megsebesítették. A belügyminiszter 200 pengőforintot tűzött ki Erdélyi fejére, Szolnok megye ugyanannyit Kozmáéra, minden hiába.

A megszálló csendőrségre hárult a feladat, megmérkőzni a vidék e rémeivel. Éppen karácsony másodnapján délelőtt ismét megjelent Tiszafüreden a két betyár s lélekszakadva rohant egy pandur a csendőrlaktanyába, hogy betörtek egyik kereskedésbe s töltényeket, revolvereket raboltak el s azt kiabálták, hogy töltény van már elég, csak zsandár kell hozzá száz. Pál őrsvezető, pillanatig sem habozva, két csendőrével — bár még hivatalosan 1883 január 1-ével kellett szolgálatát átvennie a panduroktól — *Schivert Adolf* és *Stefán Jánossal* a helyszínen termett. Az ablakokból kinéző nép gunyos megjegyzéseket tett, hogy három zsandár früstökre is kevés a két betyárnak. Ezek éppen abban a félórában a nyílt utcán a tiszafüredi szolgabírónak kocsiját revolverrel feltartóztatták, a rajta ülőket leszállásra készítették s a kocsira felkapva elszáguldottak. Pál őrsvezető gyorsan kocsit kerítve, arra csendőreit ültette, maga pedig felkapott egy ló hátára, a másokra meg

kalauzul a szolgabíró kocsisát ültette fel s a betyárok után vágatott. A hortobágyi pusztának vágta a betyárok, kiknek menekülését az erős szél s a ködös téli idő elősegítette. A Rékásréten feltűntek a kocsin haladó betyárok, akik észrevették az őket üldöző Pál örsvezetőt, aki 600 lépésre közelítve meg a betyárokat, utánuk lőtt, amit a betyárok viszonoztak. Pál örsvezető lova megbokrosodott s ledobta az örsvezetőt. A betyárok azt hitték, hogy az ő lövésük találta a »zsandárt«. Pál örsvezető a megvadult lovat nagynehezen megfékezte s újból ráülve, tovább üldözte a két betyárt. A közönséges parasztló azonban lankadni kezdett, mire Igar községben, azt egy ménnel cserélte fel Pál örsvezető. Az meg a tok nélküli (tok t. i. utközben leesett) szurony pengésétől s a lebegő tollbokrétától úgy megijedt, hogy fején keresztül ledobta lovasát. Pál ismét talpra ugrott, más lovat kért, melyet megkapva s a kocsist is új lóra ültetve, tovább üldözte a betyárokat. Azokat utolérve s most már lóról leszállva, vette fel velük a tüzharcot. A betyárookra ez a bátorság oly hatással volt, hogy megállottak. A kocsis megijedve, otthagya az örsvezetőt, elpárolgott. A két betyár látva, hogy üldözőjük nem tágit, elvágta az istrángokat, lóra pattantak s Lovassy Ákos — egy mértföldnyire levő — tanyájáig vágattak. Pál örsvezető utánuk. Közben Kozma lova, egy utjukba eső éren sehogysem akart átugrani s mig azzal vesződött, az örsvezető közelükbe ért. Az egymásra tüzelést állandóan folytatták. Egyik lövése az örsvezetőnek találta Erdélyit, aki társával együtt — bár erősen vérzett — lovaik mögé állva tüzelt vissza. Közben az örsvezető husz tölténye elfogyott s végzetessé vált helyzetbe került. A betyárok erről mit sem sejtve, egy megmagyarázhatatlan befolyásnak engedve, ott hagyták lovaikat, s az éren gyalog átkelve, futásnak eredtek. Pál örsvezető a közvetlen közel levő tanyáról kétcsövű vadászfegyvert véve magához, utánuk. Egy órán át üzte őket, egészen a két határ kis tanyájáig. Itt következett be az utolsó küzdelem, melyben egymással — fegyverrel a kézben — szemben állva, szerencsére Pál örsvezető golyója ismét talált s Erdélyi felbukva, megadta magát. Guzsbakötése után Kozmával végzett, aki a tehénistállóba huzta be magát. Többszöri erélyes felszólításra azt is lefegyverezte s mind a két betyárt összekötözve kocsin éjjel 11 órára visszavitte Tiszafüredre. Ófelsége ezen ritka bátorságáért 1883 február 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával Pál örsvezetőnek a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

*

Szandovics Jakab őrmester, a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság állományában. Született 1855. évben Nagy-küküllő vármegye Szentágota községben. 1874. évben soroztatott be a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. 1882. évben, a felállítás során helyeztetett át a IV. számú

kerülethez. 1880-ban cts örsvezető, 1882-ben cts őrmester, 1882 november 1-től valóságos őrmester lett. Három embernek, saját élete kockáztatásával a tüzhaltól való megmentéseért 1879. évben Ófelsége által az ezüst érdemkeresztel tüntettetett ki. 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által — mint az ungvári szárny számvivő őrmestere — a csendőrség szervezése alkalmával tanusított buzgó és sikeres szolgálataiért okirati dicséző elismerésben részesült. Később szárnyszámvivő lett a sátoraljaujhelyi szárnyparancsnokságnál.

Szuts János őrmester eperjesi, majd avasfelsőfalui őrsparancsnok a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság állományában. 1844. évben született a Szolnok—Doboka vármegye Kesztele községében. Felavattatott 1865 március 13-án a cs. kir. 63. gyalogezredhez, melynek kötelékében tényleges katonai szolgálata alatt résztvett a custozzai ütközetben. Ezredétől 1867 február 15-én lépett át a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnoksághoz. 1882. évben került a felállítás alatt állott m. kir. 4. számú csendőrparancsnoksághoz. A közbiztonsági szolgálat terén tanusított kiváló szakértelme elismerésül 1880. évben Ófelsége által a koronás ezüst érdemkeresztel lett kitüntetve, egy rablóbanda szétugrasztása és megsemmisítéseért. Egy ízben részesült előzetesen honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben és kilenc ízben lett ellátva csendőrparancsnoksági dicséző okirattal. Tulajdonosa volt a hadiéremnek is.

*

Ciriák Mihály járásőrmester, a m. kir. VI. számú csendőrparancsnokság állományában. A brünni cs. kir. katonai kórház sebesült osztályán teljesített buzgó szolgálatai elismerésül Ófelsége 1880. évben az ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

Született Viborna községben Szepes vármegyében 1857. évben. 1878. évben soroztatott be a cs. kir. V. egészségügyi osztályhoz, hol három évet szolgált. 1882. évben lépett be a m. kir. II. számú csendőrkerülethez s innen 1883. évben a VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. Örsvezetővé 1887. évben, cts őrmesterré 1890. évben, valóságos őrmesterré 1898. évben, járásőrmesterré 1904 május 1-én lépett elő. A közbiztonsági szolgálat terén tanusított szorgalma és kitűnő eredményeiért két ízben kerületi parancsnoksági dicséző okirattal lett ellátva és négy ízben nyilvánosan megdicsérve. A kilencszázas évek elején őrsparancsnok volt Balatonberényben. Tevékenysége méltatására említhetők az alábbi esetek:

1884-ben az egerági községi bírón elkövetett gyilkosságot derítette fel a legnagyobb körültekintéssel és ügyességgel vezetett nyomozás után;

ugyanezen évben egy veszedelmes cigánykaravánt tett ártalmatlanná;

1884-ben nagy bravurral derítette ki Udvard községben a

volt bíró kárára elkövetett gyilkosságot. Ez alkalommal hősiességének és ritka lélekjelenlétének köszönhető, hogy hivatásának áldozatául nem esett. A tettes az elfogás előtt többször rálőtt, míg meg tudta bilincselni;

1887-ben 14 napi folytonos üldözés után fogta el Dubics Sándor hírhedt fegyveres csavargót;

1888-ban önfeláldozó magatartásával mentette meg Hornyák községet a leégéstől;

1888-ban fegyveresen kóborló gyujtogatóktól és 1890-ben egy veszedelmes rablóbandától mentette meg Veszprém vármegyét stb. stb.;

Ciriák járásőrmester nyolc ízben lett megdicsérve kiváló szolgálataiért; 1907. évben Őfelsége által részére a koronás ezüst érdemkereszt adományoztatott.

*

Csorja Barnabás őrmester, nagyszebeni őrsparancsnok a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálatban tett ügyes intézkedéseiért 1878. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lett ellátva.

Hatosz Miklós csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, a közbiztonsági szolgálat terén tanusított kitűnő és eredményes működéseért 1882. évben honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült. Ezt megelőzően 1881. évben pedig árvíz alkalmával sok vagyon és egy ember életének megmentéseért kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Tenzer Flóris őrmester, 1883. évben a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, még a cs. kir. csendőrségnél teljesített szolgálata idején, 1857. évben egy gyermeknek életveszélyből való megmentéseért a cs. kir. csendőrfőfelügyelő által okirattal dicsértetett meg.

Balikó Sándor cts őrmester, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, 1870. évben csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el egy község fellázadt lakosságának — négy csendőr élén — fegyverhasználat nélkül történt lecsillapításáért.

Biró Ferenc cts őrmester nagyenyedi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben rablók elfogásáért, 1883. évben rablógyilkosok kiderítése és elfogásáért, 1883. évben pedig egy gyilkosnak kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Biró József csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben árvíz alkalmával egy nőnek az elpusztulástól történt megmentéseért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Botta Joachim csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben rablógyilkosság tettesének

kiderítéséért és elfogásáért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el.

Dinka István őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben árvíz alkalmával, öt gyermek életének a biztos haláltól való megmentéseért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el. 1885. évben nagyobb arányú lólopás tetteseinek kézrekerítéseért a kerületi parancsnokság által ismételt okirati megdicsérésben részesült.

Fekete András őrsvezető, vulkányi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1879. évben, huszonnyolc főből álló rablóbandának — sok rabolt tárggyal együtt — történt kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal tüntettetett ki, 1884. évben ugyancsak a fenti parancsnokság által, egy nagymérvű lopás kiderítéseért s egy gyilkosság tetteseinek elfogásáért részesült dicsérő okirati elismerésben.

Fleischer Farkas őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1882. évben többrendbeli lopás kiderítéseért és a tettesek elfogásáért, csendőrparancsnoksági dicsérő okirati elismerésben részesült. 1885. évben a katonai kincstár kárára elkövetett nagyobb mérvű sikkasztás felderítéseért, ugyancsak a fenti kerületi parancsnokság által ismételt okirattal dicsértetett meg.

*

Glatz Károly őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában. 1877. évben fáradságos kutatással egy rablógyilkos elfogásáért és igen értékes tárgyak kézrekerítéseért, 1880. évben pedig, egy egész vármegyét rettegésben tartott közártalmu egyén üldözésközben történt agyonlövéséért csendőrparancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el. Ugyanezen kitüntetésben részesített 1884. évben a csendőrség állományának kiegészítése körül tanusított buzgalma és az elért szép eredményért. Glatz őrmester 1888. évben, közel 22 évi csendőrségi szolgálata után, felülvizsgálat útján helyzetetett nyugállományba s ily módon vált ki a testületből, amelynek évek hosszú során át, olyan érdemes és kiváló tagja volt. A legodaadóbb, kötelességű, kitűnően eredményes és feltétlen megbízható magatartása folytán, becses közegét képezte a királyhágóntuli részekben úgy a közbiztonsági, mint a politikai tekintetben felette kényes szolgálatnak. Kiváló működéseit képezik még a fent elsoroltakon kívül, tiszti előjárónak időközönkénti kifogástalan helyettesítése, az őrs körletében előfordulni szokott árvízveszélyek során tanusított önfeláldozó közreműködése, az 1877. évi orosz-török hadjárat alkalmával a székely-puccs elfojtása körüli buzgalma, általában mindenkori mintaszerű magatartása, melyekért Őfelsége részére nyugállományba helyezésekor 1889. január 29-én kelt legfelsőbb el-

határozásával a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

*

Green Máté csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben egy gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicséző okirati elismerésben részesült.

Grosz István cts őrmester a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben hat, egymásután történt betöréses-lopás tetteseinek kiderítéseért parancsnoksági dicséző elismerésben részesült. Később a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett, ahol az aszódi őröt is parancsnokolta. 1896. évben 23 évi csendőrségi szolgálata ideje alatti példás magatartásáért ismételt kerületi parancsnoksági dicséző okirattal látatott el.

Herbert András őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, rablás tetteseinek kézrekerítéseért, 1881. évben és még ugyanazon évben egy rablógyilkosság tettésének elfogásáért, két ízben is parancsnoksági dicséző elismerésben részesült.

Klep János őrsvezető a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben egy tűzveszélynél tanusított erélyes magatartásáért, 1883. évben pedig egy 42 tagból álló rabló cigánybanda elfogásáért csendőrparancsnoksági dicséző okirattal látatott el.

Kovács Lajos csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, egy veszélyes rablóbanda egyik tagjának letartóztatásáért 1876. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által dicséző okirattal látatott el.

Kraft János őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben egy öt tagból álló fegyveres rablóbanda elfogása körül szerzett kiváló érdemeiért csendőrparancsnoksági dicséző okirattal tüntettetett ki.

Marold István őrmester, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1874. évben tűzveszélynél tanusított erélyes magatartásáért a cs. és kir. erdélyi országos csendőrparancsnokság által dicséző okirattal látatott el.

Mayer Flóris őrmester, bánffyhungyadi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben egy rablás két tettésének kézrekerítéséért kerületi parancsnoksági dicséző okirattal látatott el.

Mezei Dániel őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1879. évben megszökött betörő rablók elfogásáért a m. kir. erdélyi, 1882. évben pedig gyilkosok kézrekerítése és a közbiztonsági szolgálat terén tanusított jeles szolgálataiért csendőrkerületi parancsnoksági dicséző okirattal látatott el.

Müller Mihály őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1880. évben öt egyénnek gyújtogatás és betöréses-lopásért való letartóztatásáért, 1881. évben pedig árvíz alkalmával sok vagyon és egy emberélet megmentéseért csendőrparancsnoksági dicséző okirattal tüntettetett ki.

Preiner Antal csendőr, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben egy rablás három tettésének gyors kiderítése és elfogásáért csendőrparancsnoksági dicséző elismerésben részesült.

*

Reider Lénárd őrmester, a m. kir. VI. számú csendőrparancsnokság állományában. 1866. április 24-én avattatott fel a cs. kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz. A csendőrségnél 31 évet meghaladóan teljesített szolgálatot. 1866. évben résztvett a custozai csatában, hol kötelességéhez híven bátor és férfias magatartást tanusított. Hosszu csendőrségi szolgálata alatt fáradhatatlan ügybuzgalmu volt és mindenkor igen eredményesen tevékenykedett. Szolgálati idejének utolsó harmadában, mint számvivő-altiszt a szárnynál, majd mint rak-tárkezelő a kerület törzsénél, a számvitel és a kincstári vagyongondozása körül szintén kötelességhez odaadással és teljes megbízhatósággal működött. Bajtársai mintaképeül szolgált. 1873. évben egy tolvaj kézrekerítésénél tanusított kiváló szolgálati buzgóságáért a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicséző okirati elismerésben részesített. Később a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett, ahol hosszas, a szolgálat minden ágazatában eredménydus és jeles szolgálataiért, a szolgálat iránt táplált odaadó ügybuzgalmáért s általában is derék magatartásáért 1891. évben a honvédelmi miniszter által dicséző elismerésben részesült. Kerületi dicséző okirattal ismételt lett ellátva. 1896. évben Ófelsége részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

*

Schwartz István őrsvezető, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, 1878. évben két igen veszélyes tolvaj cigány elfogásáért, parancsnoksági dicséző okirattal való ki-tüntetésben részesült.

Szilágyi József őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság állományában, 1883. évben utonálló rablók kézrekerítéseért csendőrparancsnoksági dicséző okirattal látatott el.

Szilvási Bukur őrsvezető, kovásznai őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrparancsnokság által 1882. évben két ízben dicsértetett meg okirattal:

a) hat főből álló lótolvajbandát öt lopott lóval együtt kerített kézre rendkívül erélyes nyomozásával;

b) tizennégy főből álló országosan körözött cigánybandát tett ártalmatlanná;

1884. évben ugyancsak a fenti parancsnokság által dicséző okirattal láttatott el:

a) a csendőrség állományának kiegészítése körül tanusított sikeres buzgalmaért és

b) egy gyilkosság kiderítéseért.

Soós Márton címzetes őrmester 1883. évben a m. kir. I. sz. csendőrpáncsnokság által dicséző okirattal lett kitüntetve azért, mert egy nagyobb szabású ellenszegülésnél kiválóan erélyes magatartást tanusított s a főcinkost elfogta.

Spitzkopf János címzetes őrmester, fogarasi őrsparancsnok, a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság állományában, 1873. évben a cs. kir. 10. országos csendőrpáncsnokság által két ízben tüntettetett ki okirati megdicsérés által:

a) két rabló és öt tolvaj gyors kézrekerítéseért;

b) a közbiztonság terén elért eredményteljes és buzgó eljárásáért;

a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság által pedig a közbiztonság érdekében tanusított kiváló és fáradhatatlan buzgalmaért.

Thalgott Mihály csendőr, a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság által 1879. évben betöréses lopás és gyilkosság tettesinek kézrekerítéseért, dicséző okirattal láttatott el.

Uhlirz József őrmester, őrsparancsnok, a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság által 1879. évben dicséző okirattal tüntettetett ki, őrsének mintaszerű vezetése és rendbentartásáért.

Ürögdy László őrsvezető, a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság által 1881. évben dicséző okirattal tüntettetett ki rablók üldözése és elfogása körül tanusított igen értékes és kiváló szolgálataiért.

Vákán Mihály őrmester, őrsparancsnok, a m. kir. erdélyi csendőrpáncsnokság által 1879. évben dicséző elismerésben részesített a közbiztonsági szolgálat terén sok éven át tanusított önfeláldozó és eredménydus működéseért.

Vest András csendőr, 1883. évben a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság által okirati megdicsérésben részesült egy gyilkosság tettesinek kiderítéseért és elfogásáért.

*

Bányay Albert őrsvezető, címzetes őrmester (a későbbi ezredes, lásd életrajzánál), a m. kir. I. számú csendőrpáncsnokság állományában, 1880. évben egy a börtönből megszökött rabló és társai kézrekerítése céljából foganathá vett nyomozásnál (eredeti szöveg szerint »portyázás«-nál) tanusított kiváló, fáradhatatlan és kitartó buzgalmaért csendőrpáncsnoksági dicséző okirati megdicsérésben részesült, 1882. évben pedig a közbiztonsági szolgálatban rövid idő alatti ritka eredmény eléréseért honvédelmi miniszteri dicséző okirattal láttatott el.

*

Bartók János őrsvezető 1882. évben egy rablás és lopás

tetteseinek kiderítése és letartóztatásáért csendőrpáncsnoksági dicséző okirattal láttatott el.

Bauer Ferenc őrmester, őrsparancsnok 1881. évben egy rablógyilkos kiderítéseért és elfogásáért parancsnoksági dicséző okirattal láttatott el a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által.

Bereczki István csendőr 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által dicséző okirattal láttatott el nagymérvű lopások tettesinek kiderítése és letartóztatásáért.

Bidó János csendőr 1883. évben tűzveszély alkalmával tanusított kiválóan erélyes és eredményes működéseért a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által dicséző okirattal lett el látva.

Brázai János őrmester, őrsparancsnok 1881. évben egy öt főből álló tolvajbandának sikeres kinyomozása és kézrekerítéseért a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által dicséző okirattal láttatott el.

Dimitrievics Damján csendőr, a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság állományában, 1882. évben Melence vidékén — éveken keresztül üzletszerűleg — üzött mérgezési bűnesetek ügyes és eredményes felderítéseért s a tettesek kézrekerítéseért a honvédelmi miniszter által dicséző okirattal tüntettetett ki.

Fabri János Frigyes őrsvezető, őrsparancsnok, a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság állományában, 1881. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által dicséző okirattal tüntettetett ki, egy veszélyes rablóbanda üldözése és elfogása alkalmával tanusított bátor és önfeláldozó tevékenységeért.

Fritsch György őrsvezető, őrsparancsnok, a m. kir. 2. sz. páncsnokság állományában, 1883. évben honvédelmi miniszteri dicséző okirati elismerésben részesült egy közártalmu és veszélyes rablógyilkos elfogásáért.

Frischauer József őrmester, pancsovai őrsparancsnok, a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság állományában, 1872. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrpáncsnokság által dicséző okirattal tüntettetett ki árvízveszély alkalmával emberélet és vagyon megmentése körül tanusított tevékenységeért.

Fucsik Márton őrsvezető a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által 1881. évben dicséző okirattal lett kitüntetve, három rablógyilkos kinyomozása és letartóztatásáért.

Gausz István őrsvezető 1880. évben a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által okiratilag megdicsértetett, egy tűzveszély alkalmával tanusított bátor magatartásáért.

Horváth Bálint csendőr 1881. évben a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által okiratilag dicsértetett meg árvízveszélykor tanusított önfeláldozó tevékenységeért.

Jäger Pál csendőr 1883. évben a m. kir. 2. számú csendőrpáncsnokság által dicséző okirattal láttatott el tűzveszély alkalmával tett nyugodt és eredményes intézkedéseért.

Király Miklós őrmester, resicabányai őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által okirati megdicsérésben részesült egy gyilkosság tetteseinek kiderítéseért.

Klausnitz Frigyes őrsvezető, őrsparancsnok a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által 1881. évben két alkalomból folyólag dicsértetett meg okirattal:

a) árvizveszély alkalmával tanusított bátor és önfeláldozó magatartásáért;

b) öt fegyveres rabló sikeres elfogásáért.

Kracsun Dávid címzetes őrmester, ósziváci őrsparancsnok, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben két egyénnek rablás és gyilkosságért történt letartóztatásáért és a többi bűnrészes kiderítésénél történt eredményes közreműködéseért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lett kitüntetve.

Kreczu Tódor csendőr és *Szöke Nándor* őrsvezető, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal lettek kitüntetve, több éven át Melencén és egész vidékén üzletszerűleg üzött mérgezési esetek kiderítéseért. Ugyanezen bűnesetek sikeres kinyomozásánál tanusított eredményes közreműködéseért részesült hasonló elismerésben *Pákay István* csendőr.

Orbán Elek őrmester, őrsparancsnok, a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által 1877. évben dicsérő okirattal láttatott el egy rablógyilkosnak — igen nagyértékű elrabolt tárgyakkal együtt — történt letartóztatásáért.

Mischenbach Konrád csendőr, a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettetett ki börtönből megszökött fegyencek elfogása körül kifejtett tevékenységeért.

Nászados Antal csendőr a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által okirattal dicsértetett meg 1881. évben, három gyanuba vett és támadólag fellépett csempésszel szemben tanusított körültekintő, férfias és eredményes magatartásáért.

Pap Sándor csendőr 1881. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el, vízáradásnál tett jeles magatartásáért.

Prohászka Ferenc őrsvezető, őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő elismerésben részesítettett lopás és gyilkossági kísérlet tetteseinek kiderítése és elfogásáért.

Rafuly András őrsvezető, a m. kir. 2. sz. csendőrparancsnokság állományában, népzendülés erélyes elfojtásáért 1882. évben a honvédelmi miniszter által okirattal dicsértetett meg.

Szász Mihály őrmester őrsparancsnok, 1881. évben két ízben láttatott el a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal:

a) a közbiztonsági szolgálatban tanusított kiváló tevékenységeért;

b) egy rablás kiderítéseért.

Szegedi József csendőr 1883. évben a m. kir. II. számú csendőrparancsnokság által okirattal dicsértetett meg egy gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért.

Szöcs Sándor őrsvezető, őrsparancsnok a közbiztonság terén kifejtett kiváló tevékenységeért a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által 1880. évben dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Takács József csendőrt 1882. évben a m. kir. 2. számú csendőrparancsnokság dicsérő okirattal látta el, egy nagyobb-szabású juhlopás tetteseinek kinyomozása és elfogásáért.

Tomalik János őrsvezető, a m. kir. 2. sz. csendőrparancsnokság állományában, 1872. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el, egy husz évre elitelt szökött fegyenc és egy veszedelmes gyilkos fáradságos nyomozása során történt elfogásáért.

Turzay János csendőr, a m. kir. 2. sz. csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben az őrszlaktanya istállójának leégése alkalmával tanusított bátor és sikeres magatartásáért honvédelmi miniszteri dicsérő elismerésben részesült.

Wolf Lőrinc csendőrnök, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság állományában, árviz alkalmával tanusított áldozatkész-ségeért, a belügyminiszter fejezte ki 1876. évben elismerését.

*

Álgya József II. osztályú törzsőrmester, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában. 1875. évben avattatott fel a cs. és kir. 23. vadászszázalóhoz, honnan 1878 október hó 19-én az erdélyi csendőrséghez lépett át, majd a csendőrségnek Magyarországon 1881. évben fogamatba vett szervezésével a II., 1882. évben pedig a III. számú csendőrkerülethez helyeztetett. A tiszteletnél 30 éven felül szolgált, 25 évet meghaladóan szárnyirodai alkalmazásban, hol lankadatlan kitartással eredménydus tevékenységet fejtett ki. Nevezetesebb ténykedései voltak: 1877. évben Pető Mózses magyarhermáni lakos rejtélyes meggyilkolása nyomozását kiváló ügyességgel és nagy szakértelemmel végezte s derítette ki a meggyilkolt fia személyében. 1880. évben szintén egy körülményes gyilkosságot nyomozott ki nagy eszélyességgel és egy börtönből megszökött veszélyes gonosztevőt kerített kézre. Ugyanezen évben egy hat tagból álló tolvajbandát tett ártalmatlanná. 1883. évben egy huzamosabb ideig garázdálkodott tolvajszövetkezetet fogott el. 1884. évben képviselőválasztás alkalmával, példás önmérséklettel párosult tapintatossága és okosságával sikerült neki a háborgó tömeget fegyverhasználat nélkül rendben tartani.

1904. évben Öfelsége a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Mint őrsparancsnok a baróti és a belényesi őrsön, mint szárnyszámvivő Nagyváradon szolgált.

*

Bognár János csendőr 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által dicsérettel elismerésben részesült, számos közbiztonsági zavar kiderítése és harminc gonosztevő elfogásáért.

György Pál őrsvezető, őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által okirattal dicsértetett meg a közbiztonság terén kifejtett, kiváló buzgalmaért.

Kad Miklós csendőrnek, a m. kir. 3. sz. csendőrparancsnokság állományában, 1882. évben számos mérgezési esetnek körültekintő és eredményes kinyomozásáért és ötvennégy büntetett és részes letartóztatásáért a honvédelmi miniszter dicsérettel elismerését nyilvánította.

Mészáros Károly őrsvezető, őrsparancsnok 1882. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által dicsérettel okirattal látatott el, nagyobb mérvű lopási esetek tetteseinek kézrekerítéseért.

Nagy László őrsvezető, őrsparancsnok 1881. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által dicsérettel elismerésben részesült egy rablógyilkosság tetteseinek eredményes kinyomozásáért.

Nagy János I. csendőr a m. kir. 3. sz. csendőrparancsnokság által 1882. évben dicsérettel okirattal látatott el számos közbiztonsági zavar kiderítése és harminc gonosztevő elfogásáért.

Papp József II. őrsvezető, őrsparancsnok 1883. évben a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által egy fegyveres gonosztevő veszélyes körülmények közötti elfogásáért dicsérettel elismerésben részesített.

Szabó Péter őrsvezető, őrsparancsnok 1880. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által okirattal megdicsértetett vízáradás alkalmával veszélyben forgott emberek életének megmentéséért és egy gyilkos elfogásáért.

Soós János őrsvezető a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által 1882. évben okirattal dicsértetett meg egy gyilkos, öt betörő-tolvaj, hat gyujtogató és három más gonosztevőnek rövid idő alatt sikerült letartóztatásáért.

Tőkés György csendőr nagyobb mérvű lopások tetteseinek letartóztatásáért 1882. évben okirattal megdicséretben részesült a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által.

Váradi József őrsvezető 1882. évben árvíz alkalmával tanúsított áldozatos tevékenységeért és hét ember életének bátor megmentéséért, a m. kir. 3. számú csendőrparancsnokság által okirattal megdicsértetett.

Ziegler György őrsvezető, a m. kir. III. számú csendőrparancsnokság állományában, 1873. évben a cs. kir. 10. számú

országos csendőrparancsnokság által látatott el dicsérettel okirattal, veszélyes rablók sikeres üldözése és letartóztatásáért.

Biró Péter őrsvezető, őrsparancsnok a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által 1883. évben egy zendülés alkalmával tanúsított katonás és bátor magatartásáért okirattal megdicséretben részesült.

Czorja Zsigmond őrsvezető, somkádi őrsparancsnok a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által 1880. évben dicsérettel okirattal látatott el, egy veszélyes és szökésben volt rabló elfogásáért.

Dajka Alajos címzetes őrmester, őrsparancsnok a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által okirattal dicséretben részesült 1883. évben, rablók üldözésénél tanúsított és kifejtett fáradságos, gyors és eredményes buzgalmaért.

Dudás József csendőr, a m. kir. 4. sz. csendőrparancsnokság állományában, az erdélyi csendőrparancsnokság által dicsérettel okirattal látatott el:

a) 1879. évben négy ökörtolvaj elfogásáért;

b) 1880. évben egy nyolc főből álló rablóbanda kipuhítása és letartóztatásáért.

Dudinszky János őrsvezető 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérettel okirattal látatott el, egy rabló, egy gyujtogató és több tolvaj egyidejű letartóztatásáért.

Franz János csendőr, a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság állományában, 1881. évben a m. kir. honvédelmi miniszter által dicsérettel okirattal látatott el, egy bujdosásban volt veszélyes rablógyilkos letartóztatásáért.

Ferencz Dénes őrsvezető 1883. évben egy tizenegy főből álló ló- és marhatolvaj-banda sikeres ártalmatlanná tételéért a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság részéről dicsérettel okirattal látatott el.

Gergelyfy Gergely őrsvezető hét lopott ló és két lopott ökör felfedezéséért és a tettesek kézrekerítéseért 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérettel okirattal tüntetett ki.

Götz János őrmester, sátoraljaujhelyi őrsparancsnok, a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság állományában. 1873. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által a közbiztonsági szolgálat körül tanúsított jó magatartásáért és egy megszökött veszélyes gonosztevő letartóztatásáért okirattal megdicsértetett. 1884. évben pedig a csendőrség szervezése alkalmával tanúsított buzgó és sikeres szolgálataiért a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által látatott el dicsérettel okirattal.

Györffy Károly őrmester, őrsparancsnok a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által részesített okirattal megdicséretben, tiltott hadiszereplések felfedezéséért és lefoglalásáért. 1884. évben — mint beregszászi őrsparancsnok — a csendőr-

ség szervezése alkalmával tanusított buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül dicsértetett meg okirattal a m. kir. IV. sz. csendőrkerületi parancsnokság által.

Györgyakab Ferenc örsvezető, szerencsi örsparancsnok, egy veszélyes és a vidéket rettegésben tartott gonosztevő kézrekerítéseért, illetve annak üldözése közben történt agyonlövéséért 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Gusbeth János őrmester, örsparancsnok a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság által két ízben részesült okirati megdicsérésben:

a) 1877. évben a börtönből megszökött három közártalmu tolvaj elfogásáért;

b) orgyilkosság tetteseinek letartóztatásáért. Mint lőcsei örsparancsnok a csendőrség szervezése alkalmával tanusított buzgó és sikeres szolgálataiért, a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirattal dicsértetett meg.

Keresztes János csendőr 1875. évben, a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által Dejan János hires rabló elfogásáért, 1882. évben pedig a m. kir. 1. számú csendőrparancsnokság által husz főből álló gyilkos és betörő tolvajbanda ártalmatlanná tételéért részesített okirati megdicsérésben.

Kiss József örsvezető 1880. évben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által tüntettetett ki dicsérő okirattal, egy veszélyes s egy egész vidéket rettegésben tartott gonosztevő kézrekerítéseért, illetve annak üldözés közben történt agyonlövéséért.

Kolumbán Lukács örsvezető 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által — számos betöréses-lopást elkövető öt főből álló tolvajbanda letartóztatásáért — dicsérő okirattal láttatott el.

Lollock Lajos cts. őrmester, a későbbi trencsényi örsparancsnok, 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által okirattal dicsértetett meg, tizenhét veszélyes közártalmu tolvaj letartóztatásáért és több lopott ló, szarvasmarha és sertés felfedezéséért.

Marcinó Mihály csendőr 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság részéről okirattal dicsértetett meg hat marhalopás tetteseinek kiderítése és elfogásáért.

*

Margineán János járásőrmester, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. Született 1856. évben a szebenmegyei Veszény községben. 1876 március 17-én a cs. és kir. 31. számú gyalogezredhez avatott fel. 1880 április 2-án közvetlenül lépett át a csendőrséghez. Egész szolgálata a szép és dicséretreméltó eredmények láncolata, melyek a legszebb

katonai erényeknek, a tisztességes gondolkozásu és a szolgálat érdekében kifejtett — kötelességtudással párosult — önfeláldozásnak tanúbizonyságai. Minden egyes tette mindmegannyi magasztos példája a rendkívüli éleslátással párosult határozottságnak, az elővigyázattal összekötött férfias tetterőnek, melyet nemcsak a törvénysértők elfogása, hanem a közbiztonságnak fenntartása körül is hathatósan juttatott érvényre. Így különösen 1897. évben, amidőn a nagykatái járásban az élet és vagyonbiztonság az agrárszocializmus tévtanai folytán a legkomolyabb veszélyben forgott, közel fél éven keresztül folytonos szolgálatban állott, a népben a törvények iránti tiszteletet jóakaró figyelmeztetésekkel megerősítette, a főcinkosokat elfogta s így a rendet helyreállította.

Kiváló szakértelemmel párosult ritka kitartása folytán elért szép eredményei szerint, hosszú szolgálata alatt 1902-ig 717 törvénysértőt fogott el és 3096 törvény-áthágót jelentett fel. Hét ízben lett dicsérő okirattal ellátva.

1902. évben Ófelsége által a koronás ezüst érdemkeresztel tüntettetett ki.

*

Moldvai Mihály csendőr, 1882. évben fegyveres rablók letartóztatásáért, *Potoczki Sándor* cts. örsvezető, egy fegyencrabló ártalmatlanná tételéért részesültek 1883. évben a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által okirati megdicsérésben.

Scherer András cts. őrmester, a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság állományában. 1874. évben a cs. kir. 10. számú országos csendőrparancsnokság által dicsértetett meg okirattal, Romániában 50.000 franknyi lopást elkövetett és nyomozott gonosztevő letartóztatásáért.

Sir János örsvezető 1877. évben, a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által okirattal dicsértetett meg a közbiztonság terén kifejtett kiváló buzgalma, kitartása és szolgálati készségeért. 1885. évben egy nőnek a megégéstől való megmentéseért honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal tüntettetett ki.

Sivaita Zákor örsvezető, 1879. évben négy ökörtolvaj kézrekerítéseért a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által; 1880. évben egy rablás tetteseinek letartóztatásáért, 1882. évben pedig, mint bárcánfalvi örsparancsnok, öt rablás tetteseinek kézrekerítéseért részesített a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérő elismerésben.

Stegerián Zákor őrmester örsparancsnok, 1881. évben részesült okirati megdicsérésben a m. kir. erdélyi csendőrparancsnokság által egy rablás és tetteseinek kiderítéseért.

Steinesz Károly örsvezető 1883. évben két ízben lett a m. kir. 4. számú csendőrparancsnokság által dicsérő okirattal kitüntetve;

a) négy lopás és gyilkosság tetteseinek letartóztatásáért;

b) évek folyamán elkövetett állatlopások tetteseinek és bűnrészeseseinek kiderítéseért.

Tellmann György csendőr 1885. évben két fegyveres rablót tartóztatott le; *Trutza János* őrsvezető 1881. évben három rablógyilkost fogott el. Mindketten parancsnoksági okirat megdicséreléssel tüntették ki.

*

Nemes Sándor őrmester, kiskunhalasi őrsparancsnok a m. kir. 3. számú csendőrkerület állományában. Született 1851. évben a Tordavármegyei Bagy községben. 1871. évben soroztatott be a cs. kir. 2. huszárezredhez. Mint tizedes helyeztetett át 1873. évben a cs. és kir. 16. huszárezredhez, honnan — mint szakaszvezető — lépett be 1877 január hó 16-án a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1881. évben tette le az altiszti vizsgát és lépett elő cts. őrsvezetővé. Ezen rendfokozatban helyeztetett át a m. kir. 2. számú csendőrparancsnoksághoz. Itt lépett elő valóságos őrsvezetővé 1882 május 1-én. 1882 október 16-ával helyeztetett át a m. kir. 3. számú csendőrparancsnoksághoz. Ezen kerületben 1882 december 15-től 18 éven át (1900-ig) a kiskunhalasi őrsön, mint önálló őrsparancsnok, fáradságot nem ismerő kitartással és kiváló ügybuzgósággal működött. Cts. őrmesterré 1885 június hó 1-vel, valóságos őrmesterré 1891. évi február hó 1-én neveztetett ki. Két ízben kerületi, két ízben honvédelmi miniszteri dicsérelésben részesült. Őfelsége 1897. évben tüntette ki a koronás ezüst érdemkereszttel. 1904. évben helyeztetett 27 évi csendőrségi szolgálat után nyugállományba, mely alkalommal honvédelmi miniszteri dicsérelő okirattal láttatott el.

*

Répásy Mihály őrsvezető lólopás tetteseinek igen észszerű és fárasztó nyomozás során történt kézrekerítéseért, a m. kir. 3. sz. csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirati megdicsérelésben részesült.

Maczek János őrsvezető, ceglédi őrsparancsnok, a m. kir. 3. számú csendőrkerület állományában. 1884. évben a honvédelmi miniszter által dicsérelő elismerésben részesült a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló buzgóságáért.

Nagy Antal őrmester egy veszélyes verekedés elszánt végevetéséért.

Nagy Antal őrsvezető, kiskunfélegyházi őrsparancsnok, nagyobbmértvű lopás tetteseinek sikeres kinyomozásáért, a m. kir. 3. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérelésben részesültek.

Szigethi Gábor csendőr, lólopás tettesének letartóztatásáért,

Tarnyik Mihály őrsvezető, nagyobbmértvű pénz- és ruhalopás tettesének kézrekerítéseért,

Tarr Sándor őrsvezető, micskei őrsparancsnok, fáradhatat-

lan kitartással párosult szolgálati buzgóságáért, a m. kir. 3. sz. csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirati megdicsérelésben részesültek.

Viola József csendőr, a m. kir. 3. számú csendőrkerület állományában, 1884. évben a honvédelmi miniszter által a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló buzgóságáért okirati megdicsérelésben részesült.

*

Várady János őrmester a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában. 1871. április hó 1-én avattatott fel a m. kir. 1. honvédszászlóaljhoz, honnan hat évi tényleges szolgálat után lépett át 1877. évi november hó 24-én az erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Ő is egyike azon altiszteknek, akik megérdemlik, hogy az utókor tisztelettel emlékezzék meg azokról a kiváló teljesítményekről, amelyekkel nevét megörökítésre méltóvá tette. 1898. évig személyesen 472 bünesetet, ezek között számos, az emberélet elleni büntetést, rablást, pénzhamisítást, gyújtogatást, lopást stb. derített ki és ezek tetteseiként 848 törvénysértőt tartóztatott le s 1536 egyént jelentett fel a bíróságoknak és a közigazgatási hatóságoknak. 1884. évben a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérelő okirattal tüntettetett ki, hamisított bankjegyekkel üzérkedő bűnbanda három tagjának elfogásáért. Ezenfelül egy honvédelmi miniszteri és három parancsnoksági okirattal, négy nyilvános megdicséreléssel lett kitüntetve, kimagasló érdemeiért pedig Őfelsége 1898. évben részére a koronás ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

*

Deák Mihály őrmester, kassai őrsparancsnok,
Demeter Sándor őrmester, segédtszti segéd munkás,
Grigercsik Géza számvivő-őrmester,
Horovitz Sámuel számvivő cts. őrmester,
Huszár Kristóf őrmester,
Kristóf Lajos őrmester, számvivőségi segéd munkás,
Mentsik Nándor őrsvezető,
Piliszy Jenő őrsvezető,*

Szüts János cts. őrmester és

Nagy Samu őrmester 1884. évben, a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérelő okirattal lettek kitüntetve, a csendőrség szervezése folyamán tanúsított buzgóság és sikeres szolgálataikért.

Krupa Béla csendőr 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirattal dicséreltetett meg, tüzvéssz alkalmával erélyes, gyors és eredményes működéséért.

Rotár János őrsvezető — taracközi őrsparancsnok — Körösmező községben egy nagymértvű zavargás ügyes elnyo-

* A későbbi hadapród-tiszthelyettes. (Lásd életrajzát.)

másáért 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által okiratilag megdicsértetett.

Schweiger Ágoston őrsvezető, szinyérváraljai őrsparancsnok, a m. kir. IV. számú kerület állományában, 1884. évben honvédelmi miniszteri dicsérő okirattal láttatott el a közbiztonság terén szerzett kiváló érdemeiért.

Szapor Sándor és

Tollár János csendőrök 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerület által okirati megdicsérésben részesítettek tüzész alkalmával erélyes, gyors és sikeres működésért.

Varga Lajos őrsvezető 1884. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által árvízveszély alkalmával több emberélet és vagyon megmentéseért dicsérő okirattal láttatott el.

Birnstingel Gusztáv őrmester, segédtiszti segédmunkás,

Fekete János őrmester, nyitrai őrsparancsnok,

Kalucz Lázár őrmester,

Nagy Samu őrmester, segédtiszti segédmunkás,

Palágyi Kálmán őrmester,*

Popovits Pál őrmester, besztercebányai őrsparancsnok és *Sánder Vilmos* számvivő-őrmester, a csendőrség szervezése alkalmával tanusított buzgó és sikeres szolgálataikért 1884. évben a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntetettek ki.

Bercsényi András cts. őrmester, őrsparancsnok és *Mosin János* őrsvezető, predajnai őrsparancsnok, mindketten a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában, előbbi egy nő életének a tüzháláltól való önfeláldozó megmentéseért, utóbbi tüzész alkalmával tanusított erélyes, bátor és helyes magatartásáért 1884. évben a honvédelmi miniszter által okirati megdicsérésben részesítettek.

Löfy Gyula cts. őrmester, nagysurányi őrsparancsnok — tüzész alkalmával erélyes, gyors és sikeres működéseért — 1884. évben a m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el. 1885. évben két embernek a tüzháláltól — saját élete veszélyeztetésével — történt megmentése elismerésül Ófelsége által részére a koronás ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Fallier Ferenc őrsvezető — dárдай őrsparancsnok — 1884. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által nagyobbmértvű lopás tetteseinek elfogásáért dicsérő okirattal láttatott el.

Kádár Lajos cts. őrsvezető, gyilkosság tetteseinek kiderítése és elfogásáért 1884. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntetett ki.

Kollár Sándor cts. őrsvezető a m. kir. VI. számú csendőr-

* A későbbi hadnagy. (Lásd életrajzát.)

kerületi parancsnokság által dicsérő okirattal lett ellátva egy hirhede betörő elfogásáért.

*

Preidt Mihály járásőrmester a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság állományában. A cs. kir. 2. gyalogezrednél teljesített három évi tényleges szolgálat után 1880 szeptember 27-én közvetlenül lépett át a csendőrséghez, hol 1905-ig bezárólag — már 27 éven felül — szolgált. 1904 május 1-ével járásőrmesterré nevezetett ki. Őrs- és járásparancsnok volt Körmenten. Hosszu szolgálati ideje alatt úgy, mint önálló őrs- és járásparancsnok, mint szakaszparancsnokhelyettes, állása kötelmeit a legnagyobb odaadással és buzgalommal párosult szakértelemmel látta el. Eredményes tevékenységeért négy ízben láttatott el dicsérő okirattal s egy ízben lett nyilvánosan megdicsérve. 1904. évben Ófelsége legmagasabb figyelmére méltatva kötelességű szolgálati működését, őt a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

*

Papp Sándor csendőr egy egész vidéket rettegésben tartó kóbor cigánycsapat és bűnrészeseinek elfogásáért a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal tüntetett ki.

*

Az egyrésről Rebrisorá, Neosz és Földra volt katonai határőrvidéki román, másrésről Nagydemeter, Péntek és Jaád szász községek közötti határvillongásokból eredett közbiztonsági zavarok meggátlása céljából Ófelségének 1864. évi március hó 31-én és 1866. évi szeptember 26-án kelt legfelsőbb elhatározásaihoz képest a határbirtok kérdésének — rendes per útján való — eldöntéséig az 1842. évben kijelölt és az 1851. évben megújított, ugynevezett »Határvonal« lett közigazgatási uton hatóságilag felállítva azon határvonalul, melynek átlépése bármely prevaricatio szándékából betiltatott s amely vonalnak felügyeletére a m. kir. csendőrség felhivatott, mihez képest felügyelet a naszódí, a naszódíszentgyörgyi és a besztercei őrsök részéről pontosan gyakoroltatott is. A rebrisorai lakosok a nagydemeteri erdőben nagyobbmértvű, tetemes károkat okoztak, miből folyólag 1880 január 27-én este a besztercei őrsről *Baló Rezső* hadapródőrmester* és *Marginéán János* prb. csendőr, a naszódí őrsről *Gitza János* és *Kelemen János* csendőrök vezényeltettek ki a »Horvátvonal« felügyeletére s a kártevések további meggátlása céljából. A két járőr a megfigyeltetést elkerülendő, január 27-én éjjel 1 óraker találkozott — két ellenkező irányból jövet — Nagydemeter községben. Hozzájuk csatlakozott 3 Werndl-rendszerű és 3 polgári puskával ellátott hat erdővéd s néhány

* A későbbi alezredes. (Lásd életrajzát.)

községi esküdt. Erdőkárosítókra nem találván, a Runker nevű hegyláncra húzódtak s délután (január 28-án) 1—4 óráig ott lesben állottak. Négy óra után leereszkedvén a Valea-szucsului hegyszorosba, 8—10 rebrisorai lakost leptek meg egy hegyoldalban favágással elfoglalva. Ezeket a »törvény nevében« a fejszék letevésére szólították fel, de eredménytelenül. Szakadatlan káromkodásra, füttyjelre mintegy 160—180 rebrisorai lakos pár perc alatt irtózatossá kiabálással szaladt össze, fejszé-vel és dorongokkal felfegyverkezve bekerítette a járőrt és annak polgáriakból álló kis csapatát. A járőr többször szólította fel őket a veszélyes fenyegetés abbahagyására, de ez sem vezetett eredményre. Egy rebrisorai lakos Baló hadapródra rohant s arra egy doronggal halálos ütést szándékozott mérni, de az félreugrott s tüzet vezényelt. A támadó tömeg a szoroson keresztül futásnak eredt. A járőr a támadók megfutamodásakor, a beállott korai téli alkonyat és az erdőben uralkodott nagy köd dacára a főcinkosok elfogására azonnal a tömeg után indult s szorgos nyomozás során a tett hat lövés által sérült Kirkul Jakab, Ilován Tofán és Bozkics György főcinkosokat és Mihályka Tamás felbujtót elfogta. A járőrt veszélyes helyzetéből bátor és nyugodt fellépése mentette ki.

*

Felső-Váradján a tagosítás keresztül vitetvén, egy odavaló birtokos birtoktagjába a falunak a közlegelője jutott, amit a falubeliek elleneztek. A birtokos 1880 április 5-én béreseit kiküldötte, hogy a neki jutott földterületet felszántásák. Ebben megakadályoztattak a falusiak által, kik őket onnan elűzték, a marháikat elvették és az ekéket összetörték. A szolgabírói hivatal felhívta a gyulafehérvári örsöt, hogy a résztvevő hat váradjai embert s a főcinkosokat tartóztassa le és kísérje Alvincré. Az örsparancsnok *Bernschütz József* örsvezetőt és *Kieltsch Mihály* csendőrt bizta meg annak fogatosságával, de ismerte a váradjaiak ellenszegülési hajlamát, még egy járőrt küldött ki a járőr támogatására. Ezek hajnali négy órakor érkezve meg Váradjára, a szétszórt faluban hozzákezdtek a tettesek összefogásához. Reggel 9 órára 19 egyént fogtak össze. Míg *Bernschütz* a kihallgatások eszközzése céljából a bírót ment, a község háza udvarán lévő 19 egyént az őt csendőr őrizte. Ezalatt a községbeli lakosság az utcán összegyűlt s ingerülten követelte az őrizetbe vett egyének szabadonbocsátását. A csendőrök figyelmeztették őket, hogy ez nem utja a törvényes eljárásnak és vélt sérelmük miatt forduljanak a hatósághoz, ne szaporítsák a község baját. A négy főcinkos nem hajlott a csillapító felszólításra, hanem még hevesebben követelte a foglyok rögtöni szabadonbocsátását. Közben a község harangjai is félrevertettek s a nép minden oldalról özönlött a bíró háza felé. A járőrvezető többször erőlyesen felhívta a 160—200 főből álló tömeget a szétszalásra,

figyelmeztette a fegyverhasználat súlyos következményeire is. A már felizgatott emberek azonban nem hajlottak a józan szóra s egy közülök bottal fenyegetődve közeledett *Bernschütz* örsvezető felé. Ez kiragadta kezéből a botot, de a támadó ekkor az örsvezető fegyverét ragadta meg. A kézitusa-kodásban a támadó kezefeje keresztülszurattott, mire az elkiáltta magát, hogy őt megszurta a csendőr, azokra »öljétek meg« szavakkal a tömeget ráuszította. Egy Ordeán Inon nevű egyén karóval *Bernschütz* örsvezető felé sujtott, mire ez támadóját combon lőtte, a csendőrök pedig szuronyt szegezve védtek magukat, melynek során a tömegeből többen megsebesültek. A nép dühe nőttön-nőtt, úgy, hogy a csendőrök lefegyverzése már csak pillanatok kérdése volt. Erre a járőr löfegyverét használta s a leadott 11 lövés eredménye 1 halott, tíz súlyos sebesült és egy könnyen sebesült lett. A támadók ezt látva, szétszaladtak s a járőr tovább teljesíthette kötelességét. A sebesülteket rögtön ápolás alá vette s a zendülőket őrizet alá helyezte. *Bernschütz* örsvezető ezen zendülésnek különös tapintattal és eréllyel történt elfojtásáért Öfelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Bernschütz — aki később őrmester lett — nevéhez még egy kimagasló nyomozás ténye fűződik. 1894. évben — mint keszthelyi örsparancsnok — ügyes és fáradhatatlan nyomozás során kerítette kézre Kátai Imre többszörös betörőt, akire a keszthelyi, veszprémi, zalaegerszegi, hevesi, vasvári, tapolcai sárbogárdi, váci stb. zsinagógák kifosztása és még 19 betörés bizonyított reá. A nyomozás két hónapig tartott. Kátai elfogása és a nyomozás során elért igen szép eredménye elismerésül a honvédelmi miniszter okiratilag fejezte ki dicséretét *Bernschütz* őrmesternek.

Bernschütz őrmester 1852. évben született Zomborban (Bács m.). 1875. évben avattatott fel a m. kir. 5. sz. közép-bácskai honvédszázalóhoz, hol 1876 július 4-ig szolgált. Innen — mint tizedes — közvetlenül lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Mint valóságos örsvezető 1881. évben a 2-ik, 1883. évben pedig a 6. számú csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. 1878. évben résztvett Erdélyben a Duca Nicoláj híres rabló üldözésében és elfogásában, 1887. évben a Renkó-féle banda üldözése és megsemmisítésében, 1894. évben pedig a két hónapig tartó Kátai Imre és társa utazó tolvajok 57 zsinagóga és más betöréses lopás ügyében folytatott nyomozásban. Összesen két miniszteri, három kerületi okirati és öt rendbeli nyilvános megdicsérésben részesült.

*

Bauer Antal járásőrmester a m. kir. 5. számú csendőrkerület állományában. 1884 május 24-én kelt legfelsőbb elhatározással két embernek a megégéstől — áldozatkészséggel eszközölt — megmentéseért, ezüst érdemkereszttel tüntettetett

ki. 1886. évben egy hétéves leánynak az elégeztől való megszabadításáért részesült honvédelmi miniszteri dicséző elismerésben.

Bauer Örmester 1855. évben született Kanyánka községben. 1876. évben soroztatott be a cs. és kir. 12. számú gyalogezredhez, honnan — mint örmester — lépett át 1881. évben a m. kir. I. sz. csendőrparancsnoksághoz. A felállítás során 1882. évben helyeztetett az 5. sz. csendőrkerületi parancsnoksághoz. 1883. évben címzetes őrsvezetővé, 1884. évben valóságos őrsvezetővé, 1884. év április 16-án címzetes örmesterré, 1894. évben valóságos örmesterré lépett elő. 1904. május 1-ével járásörmesterré neveztetett ki. Előzetesen 15 évig igen nehéz viszonyok között parancsnokolta a privigyei örsöt. 1903-tól a nagyszombati járást vezette. 1906. évben már 30 évet meghaladóan szolgált az intézménynél. 1902. évben hű szolgálatainak legfelsőbb elismeréséül Ófelsége által a koronás ezüst érdemkereszttel a legkegyelmesebben tüntettetett ki.

*

Rác Flórián csendőr, a m. kir. III. sz. csendőrparancsnokság állományában. 1884. március 4-én kelt legfelsőbb elhatározással az Izbég községben előfordult lázadás alkalmával tanusított bátor és körültekintő magatartása elismeréséül az I. osztályu ezüst vitézségi éremmel tüntettetett ki. Ezen lázadást részletesen ismertette Szelestey Károly az 1885. évi csendőrségi évkönyvben. Nevezett 1860. évben született a Csongrád-vármegyei Dorozsma községben. 1880-ban soroztatott be a cs. és kir. 46. gyalogezredhez, honnan 1881. évben saját kérelmére a m. kir. I. számú csendőrparancsnoksághoz vétetett át. 1882. évben a későbbi II. számú, 1883. évben pedig a m. kir. III. számú csendőrkerülethez helyeztetett. 1887. évben őrsparancsnok Tatárszentgyörgyön. Címzetes őrsvezetővé 1888. évben, őrsvezetővé 1890. évben, címzetes örmesterré 1894. évben lett kinevezve. 1883. évben a Dunának kiáradása alkalmával, a szentendrei szigeten levő községekben tanusított önfeláldozó és buzgó magatartásáért honvédelmi miniszteri dicséző okirattal láttatott el.

*

Angyal Mátyás őrsvezető, kosnai őrsparancsnok pénzlopás és egy betöréses lopás kiderítéseért 1884. évben a m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által dicséző okirattal lett kitüntetve.

Balázs Lajos csendőr a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati megdicsérésében részesült (1884. évben) árvízveszély alkalmával élet és vagyon megmentéseért.

Csibi Tamás csendőr 1884. évben árvíz alkalmával élet és vagyon megmentéseért a m. kir. I. számú csendőrkerület által dicséző okirattal láttatott el.

Günther Frigyes csendőr 1884. évben a m. kir. I. számú

csendőrkerületi parancsnokság által okirati dicséretben részesült egy nagyobb szabású lopás gyors kiderítéseért.

Hajdu József őrsvezető, körösbányai őrsparancsnok 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság dicséző elismerésében részesült:

a) nagymérvű pénzlopás kiderítése és egy rabló kézrekerítéseért;

b) egy nagyobb szabású állatlopás kiderítéseért.

Holzer Ferenc örmester, gyulafehérvári őrsparancsnok,

Horváth Mihály őrsvezető, sugági őrsparancsnok egy-egy gyilkosság tettesének kiderítéseért,

Kósa Mihály őrsvezető, nagyselyki őrsparancsnok rabló-gyilkosok elfogásáért,

Kovácsi Géza őrsvezető, ökörlopás kiderítéseért,

Moschner József csendőr, gyilkosság

Nagel József őrsvezető, töröcsvári őrsparancsnok, nagymennyiségű pénzlopás tettesének kiderítéseért részesültek 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről okirati megdicsérésben.

Péter Mihály örmester, őrsparancsnok, nagymennyiségű pénzlopás kiderítéseért,

Prekup Demeter csendőr, egy sikkasztás és egy család büntetéseinek letartóztatásáért dicsértettek meg 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirattal.

Rab András csendőr, egy nagyobb lopás sikeres felderítéseért,

Singer Ferenc örmester, verestoronnyi őrsparancsnok nagymérvű betöréses lopás tettesének kinyomozásáért,

Szabó Tamás örmester, kézdivásárhelyi őrsparancsnok gyilkosság kiderítéseért,

Thal János őrsvezető, egy sikkasztás és egy család büntetéseinek kézrekerítéseért a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicséző okirattal tüntettetettek ki.

Turk Dániel őrsvezető, görgényszentimrei őrsparancsnok 1884. évben a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesült;

a) tüzvész alkalmával tanusított bátor és önfeláldozó magatartásáért,

b) egy gyilkosság kiderítéseért.

*

Dánn Simon örmester, tüzvész alkalmával tanusított önfeláldozó és bátor magatartásáért láttatott el 1884. évben a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicséző okirattal. Ez a derék altiszt később a megszállás folyamán a VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett Nagymártonba (Sopron m.) őrsparancsnokul. 1889. évben július 17-én Borbolya községben dühöngő tüzvész alkalmával egy ötgyermekes anyát

mentett meg a biztos tüzhaláltól, mely hősi tetteért Ófelsége által az ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki.

Dánn őrmester 1854. évben született Mező-Paint községben (Maros-Torda vármegye). 1874. évben avattatott fel a cs. és kir. 63. számú gyalogezredhez s onnan a cs. és kir. 51. gyalogezredhez, honnan 1879. évben lépett át próbaszolgálatra a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. 1881. évben a II. számú, 1883. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerülethez helyeztetett. A nagymartoni örsöt 13 évet meghaladóan parancsnokolta.

*

Farkas József csendőr a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában, 1884. évben a saját élete veszélyeztetésével egy embernek a vízbefulástól való megmentéseért a m. kir. honvédelmi miniszter által okirati megdicsérésben részesült.

Izsák József örsvezető, egy rablás tetteseinek fáradhatatlan buzgalommal történt elfogásáért,

Singer Jakab örsvezető, karánsebesi örsparancsnok rablógyilkosok kézrekerítéseért részesítették okirati megdicsérésben a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által.

Ágotha Gergely örsvezető, széplaki örsparancsnok, egy tolvajbanda négy tagjának és két orgazdának kinyomozásáért a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicséző okirattal láttatott el az 1885. évben.

Fogas Gergely csendőr,

Hudi József örsvezető, vörösvári örsparancsnok,

Kütsán Vince csendőr,

László József örsvezető,

Lex Antal örsvezető, ujbpesti örsparancsnok,

Lóránth Dénes örsvezető,* aszódi örsparancsnok,

Nagy András őrmester, gödöllői örsparancsnok,

Sándor János örsvezető, tordai (Bihar vm.) örsparancsnok,

Szártóry Jenő őrmester, alsódabasi örsparancsnok,

Uger István örsvezető,

Wiederker Márkus örsvezető és

Zsótér Károly őrmester, ócsai örsparancsnok, képviselőválasztások alkalmával tanusított igen tapintatos magatartásukért, a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicséző okirattal láttattak el.

*

Marschall Frigyes járásőrmester a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában. 1856 február hó 7-én született Nagyszébenben. 1875 június hó 8-án avattatott fel a cs. és kir. 31. gyalogezredhez. Próbaszolgálatra 1879 december hó 11-én lépett át a m. kir. erdélyi csendőrparancsnok-

* A későbbi tábornok. (Lásd életrajzát.)

sághoz. 1904. évig bezárólag — már 27 éven felüli összes szolgálati ideje mellett — 22 évet mint örsparancsnok, megszakítás nélkül szolgált. A terhes csendőrségi szolgálatnak páratlan kötelességtudással, teljes odaadással és kitartással szentelte magát, minek következtében a közbiztonsági szolgálat terén valóban igen szép eredményeket ért el. Tíz évet felülhaladóan teljesített a váci örsön szolgálatot, hol az ottani szakasparancsnokot is odaadóan és lelkiismeretesen helyettesítette. Maradandó érdemei jutalmául Ófelsége által 1900. évben a koronás ezüst érdemkereszttel tüntettetett ki. Honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben egy ízben részesült, a kerületi parancsnokság által két ízben dicséző okirattal lett el látva, egy ízben pedig nyilvánosan dicsértetett meg. Kálmán nevű fia csendőrszázados.

*

Ferkó József csendőr, lólopás tettésének fásasztó nyomozás után történt letartóztatásáért,

Gaál Kálmán csendőr, fáradhatatlan kitartással és becsú vággal párosult szolgálati buzgóságáért,

Kincses Árpád örsvezető, nagyobb mérvű tolvajlás tettésének letartóztatásáért.

Kita János csendőr, lólopások három tettésének hosszas nyomozás folyamán eszközölt eredményes kipuhatólása és letartóztatásáért a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicséző okirattal láttattak el.

Csomor József m. kir. V. számú csendőrkerületbeli címzetes örsvezető, három embernek a megégés halálától saját élete veszélyeztetésével véghezvitt megmentése elismeréseül 1884. évben Ófelsége részéről a koronás ezüst érdemkereszttel lett a legkegyelmesebben kitüntetve.

Franz János, IV. számú csendőrkerületbeli örsvezető és *Drencsényi János* ugyanezen csendőrkerületbeli csendőr részére egy embernek a megégés halálától saját életük veszélyeztetésével véghezvitt megmentése elismeréseül 1885. évben Ófelsége által az ezüst érdemkereszt a legkegyelmesebben adományoztatott.

Nemesszeghy Nemesszeghy Kálmán m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság állományába tartozó örsvezető címzetes őrmesternek egy gyermeknek a megégés halálától saját életének veszélyeztetésével véghezvitt megmentése elismeréseül Ófelsége legfelsőbb elhatározásával az ezüst érdemkeresztet a legkegyelmesebben adományozta.

Bacsó Gyula I. számú csendőrkerületbeli csendőr egy gyilkosság és egy orgyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért és

Balla Albert, ugyanezen csendőrkerületbeli örsvezető, egy gyilkosság két tettésének ügyes kézrekerítéseért 1884. évben kerületi parancsnoksági dicséző okirattal láttattak el.

Béres József csendőr, gyilkosság kiderítéseért,
Buchholzer György őrsvezető és

Thalgott Mihály csendőr, a magyar kormány intézkedései ellen cselekedett tiz román katonának bátor és elszánt felépésével történt letartóztatásáért,

Csungán Miklós csendőr, egy év és három hónap alatt 29 bonyolult bűncselekmény sikeres kinyomozásáért,

Dáncs Miklós őrsvezető, egy rablógyilkosság sikeres felderítéseért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről 1884. évben dicsérő okirattal láttattak el.

Demeter Dániel csendőr, nagyobb mennyiségű pénzlopás kiderítése és a tettesek elfogásáért,

Dogár Gergely csendőr, egy gyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért,

Donáth András csendőr, egy veszélyes, közártalmu és számtalan büntett elkövetésével terhelt egyén kézrekerítéseért 1884. évben az I. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicsérő okirattal láttattak el.

Fejér János csendőr, egy betöréses lopás észszerű kiderítéseért,

Fekete András őrsvezető, orgyilkosság kiderítése és a tettes elfogásáért,

Fodor Árpád csendőr, vizáradás alkalmával tanusított önfeláldozó tevékenységeért,

Gitza János csendőr, egy évek óta garázdálkodó tolvajbanda elfogásáért,

Gurz László címzetes őrmester egy rejtélyes orgyilkosság ügyes és leleményes kiderítéseért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1884. évben okirattal dicsértettek meg.

Hajdu József címzetes őrmester, egy nagyszögű pénzlopás ügyes kinyomozásáért,

Kelp János őrsvezető és *Schied Frigyes* csendőr, hamis bankjegyek felfedezése és a terjesztők kézrekerítéseért,

Kis János, *Nagy Domokos* és *Moschner József* csendőrök, Hari községben véghezvitt 28 gyujtogatási eset tetteseinek ártalmatlanná tételéért s egy szövevényes gyilkosság kiderítéseért,

Lukács József és *Molnár Albert* csendőrök egy marhalopásból élő tolvajszövetkezet kézrekerítéseért,

Marcián Gyula csendőr, egy tüzvésznel tanusított rendkívüli eredményes tevékenységeért 1884. évben az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirattal megdicsértettek.

Kovács György címzetes őrmester, vizáradás alkalmával tanusított önfeláldozó tevékenységeért és képviselő választások alkalmával követett tapintatos magatartásáért,

Lachner Albert címzetes őrsvezető, egy nőnek a megégéstől, saját élete kockáztatásával történt megmentéseért 1884. évben honvédelmi miniszteri okirattal dicsértettek meg.

Molnár Győző őrsvezető, egy gyilkosság és orgyilkosság kiderítése és a tettesek elfogásáért,

Muntyán Kosztán csendőr, egy gyujtogató és tolvaj elfogásáért,

Müller János őrsvezető, egy rablógyilkosság és marhalopás kiderítéseért,

Nagy István őrmester, rablógyilkosság tetteseinek elfogásáért,

Nagy Sándor címzetes őrmester, gyilkosság kiderítése és tetteseinek kézrekerítéseért,

Nehazil Ferenc csendőr, tüzvésznel tanusított rendkívüli tevékenységeért,

Polgár János címzetes őrmester, egy marhalopásból élő tolvajszövetkezet ártalmatlanná tételéért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1885. évben okirati megdicsérésben részesítették.

Porzolt József címzetes őrmester, Biró Péter országosan körözött híres tolvaj több gaztettének kiderítéseért,

Rápó József csendőr, egy 42 főből állott veszélyes rablóbanda elfogásáért, ezenkívül négy betöréses és hét lopási eset kiderítéseért,

Sinkó Péter csendőr, vizáradás alkalmával tanusított bátor és eredményes tevékenységeért,

Soós Ignác őrsvezető, tüzvész alkalmával tanusított önfeláldozó működéséért,

Szilágyi József őrsvezető, több rendbeli betöréses lopás tetteseinek sikeres ártalmatlanná tételéért,

Zigler András csendőr, lólopás kiderítéseért az I. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1885. évben dicsérő okirattal láttattak el.

Módi János őrsvezető, az V. számú csendőrkerületi parancsnokság által 1885. évben gyujtogatás és betöréses lopás tetteseinek kiderítéseért parancsnoksági dicsérő okirattal látottat el.

Vogel József őrsvezető, az V. számú kerület állományában, 1885. évben tüzvész alkalmával tanusított önfeláldozó magatartásáért honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben részesült.

Bercsényi András címzetes őrsvezető,

Griplik József és

Kapcsó Pál csendőrök 1885. évben egy tüzvész alkalmával Bercsényi egy ember életének megmentéseért, a másik két csendőr önfeláldozó magatartásukért 1885. évben honvédelmi miniszteri okirati megdicsérésben részesültek, ugyanezért *Kreibich János* csendőr, az V. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal látottat el.

Kucsera József csendőr, tüzesetnél élet- és vagyonmentés körül tanusított tevékenységeért,

Klein Mór örsvezető, többrendbeli lopást, stb. büntettet elkövető tettes kézrekerítéseért,

Pál János örsvezető, egy gyermeknek a megégetéstől való megmentéseért,

Roszinek Márton címzetes őrmester, tüzesetnél tanusított kiváló közreműködéseért,

Tóth Péter örsvezető, rablást elkövetett két tettes kézrekerítéseért 1885. évben a IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el.

Péter Ábrahám csendőr, 1885. évben egy bucsu alkalmával járőrtársa volt Margitai örsvezetőnek. Mintegy négyszáz főnyi — pisztolyokkal és botokkal felfegyverzett — tömeggel álltak szembe, melyet bátor és erélyes fellépésükkel megfékeztek. Ezen férfias tettéért a IV. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati megdicséréssel tüntette ki.

Rajci György örsvezető és *Varga Ferenc* csendőr, postarablás és a postakocsis gyilkosának kiderítéseért 1885. évben a III. számú csendőrkerületi parancsnokság részéről dicsérő elismerésben részesültek.

Benedek János csendőr, a IV. számú csendőrkerület állományában 1885. évben a honvédelmi miniszter által okiratilag dicsértetett meg tüzvész alkalmával öt ember életének a biztos haláltól való megmentéseért; ez alkalommal közreműködött *Molnár György* csendőr, a kerületi parancsnokság részéről láttatott el dicsérő okirattal.

Ószi Rudolf örsvezető és *Csonka Ferenc* csendőr, egy fegyveres rablógyilkosnak hosszas üldözés során történt lelövéséért 1885. évben a IV. számú csendőrkerületi parancsnokságtól okirati megdicsérést nyertek.

Beznák Géza örsvezető a csendőrség szervezése alkalmával tanusított sikeres működéseért,

Szombath József örsvezető tisztujítás alkalmával tanusított tapintatos magatartása és a közbiztonság terén szerzett kitűnő szolgálataiért 1885. évben a m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati megdicsérésében részesítették.

Csillity Miksa és *Horvát Mihály* csendőrök nagyobb arányú lólopás tetteleinek kiderítése körül kifejtett ténykedéseirért,

Jobbágy Zsigmond örsvezető és *Pankotai Pál* csendőr egy rablógyilkosság tetteleinek kiderítéseért a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el az 1885. évben.

Mautsch Gusztáv őrmester és *Gold József* címzetes örsvezető népzendülés alkalmával tanusított tapintatos és bátor magatartásukért 1885. évben a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesültek.

Badics László csendőr rablások tetteleinek kiderítéseért

a VI. számú csendőrkerületi parancsnokság okirati dicsérő elismerésében részesült az 1885. évben.

Hetényi Dávid címzetes őrmester egy külföldről menekült hirhedt gonosztevő letartóztatásáért 1885. évben a VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által okirati megdicsérésben részesült.

Horváth Benedek és *Timár János* csendőrök 1885. évben a VI. számú csendőrkerület által parancsnoksági okirati megdicsérésben részesültek gyilkossággal terhelt gonosztevők kiderítéseért.

Varga Vince csendőr ugyanezen kitüntetésben részesült rablások tetteleinek kiderítéseért.